

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

יום טוב של ר"ה - תרס"ו

יד. ד"ה נר חנוכה
טו. ד"ה ויגש אליו
טז. ד"ה יהודה אתה
יז. ד"ה וילך איש מבית לוי
יח. ד"ה כי כאשר השמים

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובנער

יצוקללה"ה נכג"ם זי"ע מליובאוויטש

- הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות -

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושש לבריאה

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
קמז	וישב ושבת חנוכה	– נר חנוכה כו' רו"ש שבנשמה. רוח ונשמה –	יד.
קנט	ויגש	– ויגש אליו כו' מאין נמצא בנשמה הכח על רו"ש –	טו.
קסט	ויחי	– יהודה אתה כו' חלוקים בגילוי ההתעוררות מלמעלה בעבודה –	טז.
קפב	שמות	– וילך איש מבית לוי כו' אש שלמעלה דנה"ב –	יז.
קצה	וארא	– כי כאשר השמים כו' העבו' ברו"ש והעיקר בכח עצמו –	יח.

YOM TOV SHEL ROSH HASHANAH--5666

Discourses 14-18

Copyright © 2005

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Orders:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax: (718) 778-4148

www.kehotonline.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book
or portions thereof, in any form,
without prior permission, in writing, from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

ISBN 0-8266-6054-1

Printed in the United States of America

ב"ה.

פתח דבר

לקראת כינוס השלוחים העולמי – הננו מוציאים לאור חוברת חמישית של ההוצאה החדשה דהמשך „יום טוב של ראש השנה – תרס"ו" לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, הכוללת את המאמרים: ד"ה נר חנוכה דש"פ וישב ושבת חנוכה; ד"ה ויגש אליו דש"פ ויגש; ד"ה יהודה אתה דש"פ ויחי; ד"ה וילך איש מבית לוי דש"פ שמות; ד"ה כי כאשר השמים דש"פ וארא.

לפרטי עריכת מהדורה זו – ראה ב„פתח דבר" לחוברת א (י"ל כ"ף מנ"א תשס"ה).

*

ויהי רצון שע"י ההוספה בלימוד תורת החסידות תקויים ההבטחה לכשיפוצו מעינותיך חוצה אתי מר דא מלכא משיחא, ונזכה לשמוע תורה חדשה מפיו, בקרוב ממש.

מערכת „אוצר החסידים"

יום הבהיר י"ד כסלו, ה'תשס"ו

ברוקלין, נ"י.

(* בהזדמנות זו אנו פונים לכל לומדי ומעייני המאמרים שבאם יש להם איזו שהיא הערה או תיקון טעות וכיו"ב נא לשלחם למערכת „אוצר החסידים", 770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין, נ"י. או בדואר אלקטרוני: info@kehotonline.com, כדי שנוכל לתקנם בעת הדפסת הספר.

בס"ד, ש"פ וישב ושבת חנוכה, רס"ו

נר חנוכה: מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ, והיכן מנח לה בשמאל, כדי שתהא מזוזה בימין ונ"ח משמאל². וצ"ל מה שייכות נ"ח למזוזה שצ"ל מזוזה מימין ונ"ח כו, ומשמע דאם לא מזוזה, א"א להיות נ"ח משמאל, ולכאורה אינו מובן מה תלוי זב"ז כו. והנה כתיב³ כי נר מצוה ותורה אור, ופי' השל"ה: דתורה אור הוא כמו אבוקה גדולה, אבל נר מצוה הוא כמו נר יחידי ופרטי כו, ולפי"ז אינו מובן למה מקדים נר מצוה לתורה אור, והו"ל להקדים תורה למצות כו. ולהבין כ"ז ילה"ק תחלה מה שנת"ל⁴, דתכלית הגילוי דלעתיד הוא בחי' העונג והשעשועים העצמיים הבלתי מורגש כלל, גם לא בטעמי תורה ומצות, והוא מה שאינו בא גם בבחי' העלם העצמי דחכמה. ובכדי להגיע לזה, א"א ע"י תומ"צ, מאחר שאינו בא גם בטעמי תורה ומצות, כ"א ע"י תשובה דוקא, דמשכין ל' בחילא יתיר⁵, שמגיע בבחי' העלם העצמי ממש כו.

והנה באמת ע"י עסק התורה יכולים להגיע לבחי' התענוג העצמי הבלתי מורגש, היינו כמו שהוא בבחי' העלם העצמות דא"ס, וזהו ע"י הדיוק במילין דחוכמתא כו⁶. דהנה, לפי משנת"ל (בד"ה ויתן לך⁷) מובן, שיש בזה ב' ענינים. הא, מה שע"י יגיעה בא אל אמיתית הכוונה באור השכל ההוא לאמיתתו ולעומקו ביותר, שזהו מבחי' העלם העצמי דחכמה, דנמשך משם עומק אור השכל ההוא ביותר הרבה מבחי' העומק דאור ישר כו, והיינו מה שנמשך מבחי' העלם החכ' לבד כו. אמנם יש בזה עוד ענין, מה שמברר את הסיגים והפסולת שבהשכל ע"י הקושיות ותירוצים, וכמשנת"ל⁸, דכל קושי' היא מהסט"א שמעלים ומסתיר כו, וע"י שמגיע אל עומק השכל יותר, הרי הוא מסיר את העלם והסתר הקושי' כו. נמצא, לבד זאת מה שמגיע אל עומק השכל, ה"ה מברר ע"י את הסיגים ופסולת המסתירים כו, שבזה הוא יתרון מעלת תלמוד בבלי על תלמוד ירושלמי, דעם היות דתלמוד ירושלמי היא חכמה ברורה שאין שם העלמות והסתרים, הרי אין שם ענין הבריורים כו, אבל בתלמוד בבלי, דבמחשכים הושיבני⁹, בריבוי העלמות והסתרים שמעלים על אמיתית החכמה, וצריך ריבוי יגיעה בריבוי הפלפול בקושיות ותירוצים, הנה ע"י היגיעה בזה ה"ה מברר את הפסולת ביגיעתו, ובא אל אמיתית הכוונה, ע"י מגיע למעלה יותר כו, והיינו בבחי' שעשועים העצמיים ממש כנ"ל.

(3) משלי ו, כג.

(4) בתחילתו (א, א). הובא באוה"ת נ"ך עה"פ (כרך א) ע' תקסח ואילך.

(5) במאמר הקודם (ד"ה וישלח יעקב) ע' קמא.

(6) ראה זח"א קכט, א. אגה"ת ספ"ח (צת, ב).

(7) זח"א קל, ב.

(8) ע' קכ ואילך.

(9) איכה ג, ו. סנהדרין כד, א.

(1) לכללות המאמר (וחלק מהמשך המאמרים שלאחריו עד ד"ה והוי' אמר המכסה אני תרסי'ז) ראה ד"ה ויקהל משה לאדמו"ר האמצעי (נק' בשם "ויקהל הגדול") בס' תורת חיים שמות ח"ב (הוצאת תשס"ג) שצג, סע"ד ואילך (המיוסד על ד"ה ויקהל בס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' שסא).

לחלק מהמאמר (פיסקא: והדוגמא מזה יובן, ופיסקא שלאחריו) ראה ד"ה אשר ברא אלקים בסה"מ תרכ"ח ע' ד ואילך.

וביאור הענין הוא¹⁰, דהנה כתיב¹¹ ואלה דברי דוד האחרונים נאום כו' ונאום הגבר הוקם על, וארוז"ל במד"ר ס"פ קרח¹², שהקים עולה של תורה. ויש להבין מהו"ע עולה של תורה כו', ומהו שהקים עול זה, דמשמע שהקים והעלה והגביה אותו למעלה ומדרי' עליונה יותר כו'.

קיא

וילה"ק תחלה מ"ש¹³ נר הוי' נשמת אדם, שזהו כמו אור הנר שטבעו לעלות למעלה, וגם לירד למטה, וכך הוא עולה ויורד תמיד, וכמו"כ הנשמה נמשלה לנר¹⁴, היינו מה שהיא בבחי' רצו"ש תמיד, כמו כל הנשמה תהלל י"ה¹⁵, וכן אמר בחיות ושרפים והחיות רצו"ש כו'¹⁶. והנה, א"א לומר דמהות הנשמה היא בחי' אש, שהרי אמר ויפח באפיו כו'¹⁷, ונפחה הוא ברוח ולא באש, וכך ל' נשמה הוא כענין הנשימה שבחוטם ואף כו'¹⁸, וכמו רוח החיים שבלב שעולה ויורד בדפיקו דליבא¹⁹ בבחי' רצו"ש כו', שכ"ז הוא בחי' רוח. אך באמת, שרש ענין מהות הנשמה אינו רק בחי' רוח והבל, כמ"ש ויפח באפיו כו', וכמו והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה²⁰, דמשמע דנתינה זו ברוח כו'. אמנם יש בזה ב' מדרי', רוח ונשמה, כמ"ש²¹ אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם, דרוח בלב ונשמה במוח²². דרוח הו"ע המדות, דכל ענין המדות הוא ענין ההתפעלות בהתלהבות, שזהו בחי' רוח, ונשמה הו"ע בחי' השכל והשגה כו'. ויש בה מעלה יתירה בבחי' נשמה, שהיא בבחי' אור ממש, ונק' נר הוי', והיינו בחי' הארה אלקית ממש שנק' אור המאיר²³, ונמשכת מבחי' אור האלקי העליון, ולכך נק' נשמת שדי ממש, בבחי' חלק אלקה ממש²⁴, והוא מה שתאיר באור השגה והבנה באלקות כחכם המאיר עיניו בשכל, דחו"ב הן בחי' אור המאיר כידוע²⁵. ושרש אור הפרטי דנשמת האדם נמשך מאור הכללי שהוא מ"ש²⁶ כי הוי' אלקיך אש כו', שהוא שרש ומקור כל בחי' אור המאיר, וכמו משל אש היסודי כו'²⁷. ועכ"ז עצם הנשמה וכללותה היא בחי' רוח, וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים כו', וכנ"ל.

(שער אח"פ) פ"א. ועוד. – וראה בכ"ז מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תלה"ו. ע' תקמג"ז. אוה"ת משפטים ע' אקכט"ל. סה"מ תרס"ח ע' קמג ואילך. פר"ת ע' רעט ואילך. ס"ע רפו ואילך. ד"ה והי' כאשר ירים משה תרצ"ד (סה"מ קונטרסים ח"ב רפח, סע"א-ב). תש"א ע' 82 ואילך. תש"ל ע' 175. ע' 180 ואילך. וראה גם ד"ה כי מחה אמתה בס' מאמרי אדה"ת תקע"ב (נמצא בדפוס). תו"ח שמות ח"א קמח, א. וש"נ.

(23) ראה שערי אורה לד, סע"ב ואילך. מג, ב. שערי תשובה ח"א סב, ד. ח"ב י, ב. סה"מ תרס"ג ח"א ע' קי. תרפ"ה ע' לח. תש"ח ע' 39. לקמן ד"ה וילך איש מבית לוי (ע' קצא). וראה גם ספר הערכים חב"ד ערך אור המאיר (ח"ג ע' שכה ואילך). וש"נ.

(24) ראה תניא רפ"ב (א).
(25) ראה שערי אורה מג, ב. סה"מ תרס"ג, תרפ"ה ותש"ח שם.

(26) ואתחנן ד, כד.
(27) ראה הנסמן לעיל ד"ה ואברהם זקן (ע' קז הערה 35).

ועוד

(10) בהבא לקמן ראה תו"ח שמות שם.
(11) שמואל"ב כג, א.
(12) פ"ח, כא. וראה גם מדרש שמואל פכ"ט. תדא"ר רפ"ב.
(13) משלי כ, כז. – וראה זח"ג רית, סע"ב-ריט, א. תניא רפי"ט (כד, סע"א-ב).
(14) ראה גם שבת לב, א. ובהנסמן ע"ז בתו"ח שמות שם שצד, א הערה 28.
(15) תהלים קנ, ו.
(16) יחזקאל א, יד.
(17) בראשית ב, ז.
(18) ראה ב"ר פי"ד, ט. תו"א מקץ לו, ב. תו"ח שמות ח"ב שית, ד. וש"נ. סה"מ תרכ"ז ע' שכה. תש"ד ע' 254.
(19) ראה תקו"ז תס"ט (קה, א). לקו"ת פקודי ה, ד. ז, ד. ת, ד. תו"ח שמות ח"ב תמו, ד. וראה גם שם תמה, ג. תנט, ב. ובכ"מ.
(20) קהלת יב, ז.
(21) איוב לב, ח.
(22) ראה פ"י האבן עזרא משפטים כג, כה. עץ חיים שער ד

והנה ידוע²⁸ דהאש טבעו להיות בבחי' הסתלקות למעלה דוקא, ולא לירד למטה כלל. ולא כמו רוח, דהגם שעולה ג"כ למעלה, מ"מ, אינו עולה למעלה לגמרי, אלא מתפשט לצדדין בשטח רחב. דהנה, אש ה"ה עולה למעלה לגמרי, ואין זה ענין עלי, כ"א ענין הסתלקות שמסתלק לגמרי, אבל הרוח אינו מסתלק לגמרי, אלא עולה למעלה קצת ומתפשט לצדדים, וגם יורד למטה, שהרי הרוח מנשב מלמעלמ"ט כו'. והיינו לפי שהרוח הוא ממוצע בין אש למים²⁹, וכידוע³⁰ דבהד' יסודות, האש למע' מכולם, ותחתיו הרוח, ותחתיו המים. וטבע האש להיות בבחי' הסתלקות לגמרי, כי טבע העצמי דאש הוא להיות רק למע', ולא לירד למטה כלל, וכמו האש היסודי שאינו יורד למטה כלל, ומשו"ז ג"כ האש שלמטה טבעו רק להסתלק למע' כו', וטבע המים הוא לירד למטה דוקא מגבוה לנמוך כו'. והרוח, להיותו ממוצע בין המים והאש, על כן יש בו ב' הענינים, שעולה למעלה וגם יורד למטה כו'.

והדוגמא מזה יוכן בנפש האדם, על פי משנת"ל דרוח בלב ונשמה במוח. דהנה, המדות, הגם שיש בהם ענין ההתלהבות וההתפעלות, וכידוע דעיקר ענין ההתפעלות הוא במדות דוקא, מכל מקום, יש בבחי' תנועה והתפעלות דמדות בחי' העלאה והמשכה. והענין, דהנה ידוע³¹ כללות ההפרש בין המוחין למדות, שהן הפכים זה מזה, הן בפעולתן והן בעצם מהותם. דהנה, פעולת המדות, כמו לפעול פעולת החסד עד"מ, הוא דוקא כאשר יש על מי להתחסד, או פעולת הרחמים הוא כאשר יש על מי להתרחם, או בהיפך, הנהגת הגבורה, הוא ג"כ על זולתו דוקא, שעל עצמו אינו נופל כלל לשון חסד ורחמים. ומה ששייך לעורר ר"ר על עצמו היינו מזולתו, שיתעורר ברחמים עליו כו'. ובכלל זה הוא ג"כ לעורר ר"ר על נפשו, והיינו כאשר מרוחק מאלקות, והוא בבחי' זולת כו' (ובאמת הכל באין ערוך לגבי עצמות כו'), שייך התעוררות על נפשו כו'. אבל אינו שייך שהוא בעצמו יתחסד עם עצמו או יתרחם על עצמו כו'. וכמו"כ הוא למעלה, דכתיב³² זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, דבחי' רחמים וחסדים שייכים דוקא כשיש עולם, משא"כ בלא העולם אינו שייך רחמים וחסדים כו'. וגם עצם מהות המדה שהיא האהבה עד"מ, היא דוקא כשיש דבר הזולת מה שיאהב, אז נתעורר במדת האהבה, אבל כשלא יש דבר הזולת, אינו מתעורר באהבה כלל כו'. משא"כ³³ ענין השכל הוא להיפך, דגם כשלא יש למי להשפיע, יכול לישב לעצמו ולהשכיל השכלות. והגם שע"י השפעה על הזולת מתוסף אצל המשפיע³⁴, מ"מ, הרי אנו רואין בחוש, שגם בלי השפעה אל הזולת יכול

ק"ב

31) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרכ"ח שבהערה 1. וראה לקו"ת מסעי צג, רע"א. סה"מ תרכ"ט ע' ט. תרל"א ח"א ע' רפט. ע' שיז ואילך. תרל"ג ח"ב ע' תקמ ואילך. תרל"ד ע' נד ואילך. תרנ"ג ע' רפ ואילך. עזרת' ע' קסח ואילך. תרצ"ו ע' 218 ואילך. תש"ח ע' 272 ואילך. תר"מ סה"מ אדר ע' צ ואילך. וש"נ.

32) תהלים כה, ו.

33) בהבא לקמן ראה סה"מ תרכ"ח שם ע' ד ואילך. תרכ"ט שם ע' ט"י. תרל"א שם ס"ע שיז"ח.

34) ראה סה"מ תרמ"ו-תרנ"ו ע' קנו. ע' תיב. תרס"ה ע' רמ. עת"ר ס"ע קג ואילך. אעת"ר ע' קסט. ובכ"מ.

28) ראה תניא רפי"ט (כד, סע"א-ב). לקו"ת אחרי כה, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' רכו ואילך. מים רבים תרל"ו ע' קט ואילך. ובכ"מ. וראה במקומות שהובאו בהערות הבאות. – בהבא לקמן ראה ספר השיחות תשמ"ט ח"א ע' 283 ואילך ובהערות שם.

29) ראה ס' יצירה פ"ג מ"ג. זח"ב כד, א. מאמרי אדה"ז ומים רבים תרל"ו שם. אוה"ת תרומה ע' א'שצט. ועוד. ספר הערכים חב"ד כרך ב' ערך אויר (ע' רי). וש"נ.

30) ראה שמו"ר פכ"ג, יג. במדב"ר פי"ד, יב. זח"ב שם. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד ה"ב. ובנסמן בהערות הקודמות. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ח ע' 520.

להשכיל הרבה, והשכלות עמוקות מאד כו', ולהבין הענין לעצמו כו' (ובאמת זה שע"י השפעה אל הזולת מתוסף כו', אין זה מצד כח השכל עצמו שצריך אל הזולת דוקא, כ"א משום דנעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן³⁵, שכך הוצב בסדר ההשתל³⁶, בכדי שיהי' ענין משפיע ומקבל כו', וכמ"ש מזה בסידור בהדרוש שאחר עלינו³⁷, אבל לא שעצם הכח פעולתו כשיש זולת דוקא. ולא כמו המדות, שמצד עצמן אינו שייך פעולתן, כ"א כשיש זולת דוקא, אבל המוחין פעולתן מצ"ע הוא ג"כ כשאינן זולת כו'). וגם³⁸ בעצם מציאות השכל, טבעו הוא להיפך מטבע המדות, דכאשר צריך להשכיל איזה שכל חדש, הרי הזולת מבלבל אותו, וצ"ל בפ"ע דוקא. וגם בעצמו ה"ה צריך לצמצם ולהעלים כל הכחות, דכאשר איזה כח הוא בהתגלות, ה"ז מבלבל אל השכל. וגם כח הרצון אם מאיר בגילוי ה"ז מבלבל אל השכל. ואפי" הרצון להתחכם, אם הוא בהתגלות לא יוכל להשכיל, כ"א דוקא כאשר בהעלם יש לו רצון בהענין שכלי ורוצה להתחכם בו, יתחכם וישכיל כו', אבל כאשר הוא בהתגלות, ה"ז מבלבל אל השכל ולא יוכל להשכיל כו', וכמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים רס"ה³⁸. וכ"ש הכחות שלמטה מהשכל, שהן מבלבלים וצריך להעלימם כו'. וגם כח השכל גופא ה"ה מצמצם ומשקיט מפעולתו בשעה שצריך להשכיל איזה שכל, להעלותו אל כח המשכיל שהוא מקור השכל, עד שיושפע שפע ההשכלה מן כח המשכיל כו', וכענין שתיק רב³⁹, וכמו אשתומם כשעה חדא⁴⁰, דענין השתיקה וההשתוממות הוא העלאת שכלו אל מקורו, וע"י זה דוקא בא השפעת השכל כו'.

ועוד זאת, שהרי עצם המוחין עיקרם הוא בבחי' העלאה ובבחי' דביקות למעלה. וכידוע בענין עילה ועלול⁴¹, דכל עילה ה"ה בחי' עלול לגבי העילה שלמעלה ממנה, וידוע⁴² דכל עלול ה"ה דבוק בעילתו, והיינו בבחי' הג' ראשונות של העילה⁴³, דבבחי' זו ה"ה בבחי' עלול לגבי למעלה, ושם הוא בבחי' עלי' ודביקות להמדרי' שלמעלה ממנו, ואינו יורד ונשפע למטה, ומה שיורד להשפיע למטה הוא בחי' ז' תחתונות שבו, אבל הג"ר הן בבחי' דביקות למעלה. ולכן שבת הוא בבחי' המוחין כידוע⁴⁴, שהו"ע השביתה והעלי', היפך בחי' ההמשכה כו'. וכמ"ש במ"א⁴⁵ דבכל פרצוף, בחי' השבת שבו הוא בג"ר שבו. וזהו⁴⁶ ההפרש בין שבת לששת ימי החול שהן בחי' המדות⁴⁶, שמהן נמשך ההשפעה, שהוא בחי' ירידת והמשכת האור מלמעלמ"ט, וזהו"ע ששת ימי המעשה בבריאת והתהוות העולמות להוות כל הנבראים ולהחיותן כו', שזהו מבחי' המדות דוקא, אבל שבת הוא

ק"ג

41) בהבא לקמן ראה סה"מ תרכ"ח שם ע' ה. תרכ"ט שם ס"ע ט ואילך.
 42) ראה גם (נוסף להנסמן בהערה הקודמת) אוה"ת בראשית (כ"ד ו) תתנ"ג, א. שם תתצ"ו, א. ובכ"מ.
 43) ראה סה"מ תרכ"ט שם: מה שהעילה משפיע להעלות זהו רק מו' תחתונות, אבל ג' ראשונות שלו הוא בחי' עלול לקבל מעילה הגבוה הימנו.
 44) ראה במקומות שנסמנו לקמן הערה 46.
 45) ראה פע"ח הקדמה לשער השבת ספ"ב.
 46) ראה בכ"ז לקו"ת דרושים ליוהכ"פ סח, אי"ב. אוה"ת יתרו ע' תתקכ"ז. בשלה ע' תרלו ואילך. תשא ע' א'תתצט ואילך. בהר (כ"ד ב) ע' תריא ואילך.

35) ספר יצירה פ"א מ"ז.
 36) ראה בארוכה סה"מ תרכ"ז ע' תל ואילך. תרל"ט ח"ב ע' תקלו ואילך. וש"נ. ד"ה ארשב"נ כו' תר"ץ (סה"מ תר"ץ נמצא בדפוס). סה"מ קונטרסים ח"א קיט, א ואילך).
 37) סידור עם דא"ח צ"ז, ג ואילך.
 38) סה"מ תרס"ה ס"ע רמג"ד.
 39) ביצה ו, א. – וראה סה"מ תרנ"ד ע' רפ"ו. תרנ"ט ע' עד ובהערת כ"ק אדמו"ר ז"ע שם. תש"ח ע' 102 ובהערת כ"ק אדמו"ר ז"ע שם. וראה מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' צה. וש"נ.
 40) דניאל ד, ט. – וראה לעיל ד"ה זה היום ע' יט. וש"נ.

ג"ר דוקא, שהו"ע השביתה והעלי' מלמטלמ"ע דוקא כו' (ומה שכל הולדה הוא מבחי' המוחין דוקא, וכידוע הטעם שקטן אינו מוליד⁴⁷, מפני שלא נשלם בבחי' המוחין כו', וכמ"ש בע"ח⁴⁸, זהו כאשר המוחין מאירים בז"א דוקא. ויש בחי' הולדה שנמשך מבחי' מוחין דגדלות דאו"א, וכ"ז הוא כאשר המוחין מאירים בז"א, וכאשר הגילוי הוא מבחי' מוחין דגדלות, אז הוא בחי' יחוד זו"נ להוליד נשמות כו', וכמ"ש במ"א⁴⁹. אבל המוחין עצמן הן בבחי' דביקות ובבחי' העלאה למעלה דוקא כו'). וכמו"כ הוא בבחי' המוחין למטה שהן בבחי' העלאה דוקא. וכמו מי שהוא בעל מוחין, טבעו הוא בבחי' הבדלה, שאינו מתערב בשום דבר כו'. ולכן, מי שיש לו מוחין דגדלות, אינו מתפעל משום דבר, ואין שום דבר מבלבל אותו, והיינו מפני שהוא מובדל כו'. וכמ"ש במ"א⁵⁰ ביוסף שלא הי' מבלבל אותו שום דבר מעבודתו, מפני שהי' מובדל בערך כו' (ומבואר במ"א⁵¹ שז"ע מוחין דגדלות, בחי' ד"ע כו'). וכמו"כ הוא בעבודה, דענין המוחין הו"ע הדביקות, שנדבק בהענין האלקי בבחי' ביטול ויחוד ממש כו'. משא"כ המדות הן בבחי' התפעלות, דעם היות שזהו ג"כ ענין התלהבות ורצוא, מ"מ, אינו בבחי' יחוד ובבחי' ביטול ממש, כ"א הוא בחי' ההתפעלות על דבר שחוץ לעצם כו', והוא כענין ההמשכה אל דבר הזולת כו'. ולכן, עיקר קיום המצות הוא ע"י המדות דוקא, וכידוע⁵² דאהו"ר הן עיקר⁵³ חיות המצות וקיומן. וזהו מצד ב' טעמים. הא', לפי שהמדות אינם בבחי' עלי' ודביקות ממש, לזאת חפץ מאד בקיום המצות, שע"ז תהי' הדביקות כו', וכמ"ש בסש"ב⁵⁴ והמקיימן באמת הוא האוהב כו'. וגם, לפי שהן בבחי' המשכה, לכן הן שייכים אל המצות ונותנים חיות בקיום המצות כו'. אבל המוחין אינן שייכים לקיום המצות בפועל ממש, וכמו שאנו רואין, דבעבודה בבחי' מוחין לבד, אפי' בהעבודה שבזה, אם הוא בבחי' המוחין לבד, אין זה מביא אותו לענין קיום המצות (עס מאַנט עם ניט צוא קיום המצות בפ"מ), וגם לא יהי' לו חיות בקיום המצות בפ"מ, כ"א על ידי המדות אהו"ר דוקא כו', שזה דוקא מביא אותו (עס מאַנט עם זייער) לקיום המצות ונותן חיות גדול בזה כו'. וגם בחי' מח' טובה, שהו"ע בחי' דחילו ורחימו שבתבונת מוחו, רק הקב"ה מצרפה למעשה⁵⁵, מפני שהן למעלה מבחי' עשי', וכמ"ש בסש"ב פט"ז, ולהיות שהן בחי' מדות על כל פנים, זהו רק מפני שגבהה מעלתן כו', וכמ"ש בסש"ב שם. אבל המוחין עצמן אינן שייכים למעשה, מפני שהן בבחי' עלי' ודביקות למעלה דוקא, לכן לא יהי' מזה ההתעוררות למעשה, ואינן בבחי' חיות לעשי', כ"א המדות דוקא כו'.

(47) ראה סנהדרין סח, ב. טט, א.

(48) שער כה (שער דרושי הצלם) דרוש ג. וראה גם שם שער כג (שער מוחין דצלם) פ"ו. ועוד. וראה תו"א מקץ מג, א. לקו"ת ואתחנן י, ג. סידור עם ד"ח רעב, ד. סה"מ תרנ"ז ע' קעת. ובכ"מ.

(49) ראה אוה"ת וישלח (כרך ה) תתעט, ב. וראה גם סה"מ תרנ"ז שם. ועוד.

(50) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' קצב ואילך. תו"ח ויחי קא, ד ואילך. אוה"ת מקץ (כרך ו) תתשב, א ואילך. סה"מ תרל"ג ח"א ע' סג ואילך. עזר"ת ע' קג ואילך. תרפ"ח ע' כג

ואילך. תש"כ ע' 161 ואילך. ועוד.

(51) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א שם ס"ע קצג. תו"ח ויחי שם קה, ג. אוה"ת מקץ שם תתשב, ב. סה"מ תרל"ג שם ע' טו [ובהנסמן שם]. עזר"ת שם ע' קה. תרפ"ח שם ס"ע כו.

(52) ראה זח"ג קכב, ב ואילך. מפרש לרמב"ם הל' יטודי התורה רפ"ב. הלכות תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן פ"ד ס"ו. ועוד.

(53) תיבה זו אינה ברורה בכתי"ק, ואולי נכתב: מקור.

(54) פ"ד (ת, א).

(55) קידושין מ, א.

וזהו ההפרש בין רוח לנשמה, דנשמה שהיא בחי' מוחין הן בחי' אש, דכמו טבע האש להיות בבחי' עלי' והסתלקות דוקא, כמו"כ טבע המוחין הוא בבחי' הסתלקות למעלה בבחי' הבדלה דוקא כו'. אבל רוח שבלב, שהן המדות, עם היות שהן ג"כ בבחי' רצוא ובבחי' העלאה, אבל יש בהם גם בחי' ההמשכה, להיות שכל ענין המדות הוא מה ששייך אל הזולת דוקא, לכן יש בהם ב' הענינים, בחי' העלאה לגבי למעלה, וגם בחי' ההמשכה לגבי למטה כו'. ועצם הדבר מה ששייכים אל הזולת הרי עיקרן הוא ענין ההמשכה. דמוחין, מאחר שהן לעצמן דוקא, ה"ה היפוך ההמשכה, וזהו דעיקר טבעם בבחי' העלאה והבדלה דוקא, אבל המדות, מאחר שהן אל הזולת, עיקרן הוא בבחי' המשכה והתגלות דוקא כו'. ולכן גם ענין העלי' וסיבתה אינו דומה במוחין ובמדות. דבמדות הוא מצד הרצון שרוצה בהדבר, לא מצד עצמן שטבעם הוא לעלות, כ"א עצם טבעם הוא להימשך ולהתקשר באיזה דבר, ולזאת פעמים הוא בבחי' העלאה ופעמים בבחי' המשכה כו', וההעלאה היא רק מצד טבע ההתקשרות שבהם להמשך לאיזה דבר כו'. משא"כ המוחין, העלי' שבהם הוא מצד שטבעם הוא להיות בבחי' עלי' והסתלקות לגבי למעלה דוקא, וכמו טבע הבעל מוחין להיות בהבדלה כנ"ל. והרי המוחין⁵⁶ הן בבחי' המשכה כידוע⁵⁷, זהו בחי' חיצוניות השכל, אבל עצם השכל הוא בבחי' העלאה ודביקות כו'. ובדרך כלל בחי' ההמשכה דמוחין זהו מה שהן בבחי' אור המאיר, וכאשר השכל גדול יותר ה"ה נמשך ומאיר למרחוק כו', וכמו החכם המאיר עיני כל כו', אבל בכ"מ שנמשך הוא בבחי' הבדלה דוקא, וכמו שמן שאינו מתערב בשום דבר⁵⁸, ועם היות שמפפפע בכל דבר⁵⁹, ומ"מ, בכ"מ שהוא ה"ה מובדל כו', וכמ"ש במ"א⁶⁰. ולכן, כללות ההפרש בין המוחין למדות הוא, דמוחין הן בהעלם, וכמו הנסתרות לה' אלקינו⁶¹, חכמה ובינה כו', שהן נסתר ונעלם כו', והמדות הן בהתגלות דוקא, ונק' אלה כו', כידוע⁶². וזהו ב' מדרי' דרוח ואש בנפש האדם, שהן בחי' מוחין ומדות כו'.

והנה הרמב"ם במו"נ ח"א פ"מ פי' דרוח הוא רצון, כמו מי תכן את רוח הוי"ו⁶³. והענין הוא, כידוע⁶⁴ דרצון זהו בחי' עצמות הנפש שלמעלה משכל ומדות כו', ונת"ל דכללות הנפש ועצמותו הוא בחי' רוח, דכתיב בו ויפח באפיו כו'. והיינו כי הרצון הוא ג"כ בחי' ההמשכה וההתקשרות לדבר הזולת, דז"ע הרצון, הטיית והמשכת הנפש לדבר שרוצה כו'⁶⁵. וכמו שנת"ל במדות, דטבעם הוא בבחי' התקשרות אל הדבר הזולת, ולזאת הן בבחי' העלאה והמשכה כו', כמו"כ הוא בבחי' הרצון, הגם שהוא בבחי' העלאה לעלות למע', וכמו בהרצוא דאהבה רכה כו', אין זה מצד שעצם טבעו הוא בבחי' העלאה, כ"א

(56) אוצ"ל: ומה שהמוחין.

(57) ראה סה"מ תרס"ג ח"א ע' קא ואילך. ובכ"מ.

(58) ראה טבול יום פ"ב מ"ה. רמב"ם הל' טומאת אוכלין פ"ח ה"י.

(59) ראה חולין צז, רע"א. שו"ע יו"ד סק"ה ס"ה.

(60) ראה אמרי בינה שער הק"ש נב, ד ואילך. קונטרס

„ענינה של תורת החסידות“ סעיף ז. וש"נ.

(61) נצבים כט, כח. תקו"ז תכ"ב (סג, ב). ת"ע (קכט, א).

וראה לקו"ת פקודי ג, סע"ג י"ד. אחרי כח, ד. שלח לה, סע"ד.

ועוד.

(62) ראה לקו"ת פקודי ד, ג. במדבר ה, ד. ספר החקירה

להצ"צ נח, ב. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שצג. וש"נ.

(63) ישע"י מ, יג.

(64) ראה לעיל ד"ה ויאמר גו' לך וד"ה כי ידעתינו (ע' פו ואילך).

(65) ראה עטרת ראש סה, א ואילך. המשך תער"ב ח"א ע'

פו ואילך. לעיל ד"ה ביום השמע"צ ע' נה ואילך, וד"ה ויכולו

השמים ע' סא.

שטבעו הוא להמשך ולהתקשר בדבר הזולת כו', ולזאת הוא בבחי' העלאה והמשכה בשוה כו'. וזהו שהמצות שהן רצון העליון, יש מצות שהן בבחי' העלאה, ויש שהן בבחי' המשכה כו', אבל תורה שהיא בחי' חכמה, הרי נמשלו דברי תורה לאש כו'⁶⁶. ומה שהתורה היא בבחי' המשכה, היינו שהיא בחי' אור המאיר, והי' בבחי' אור גדול ביותר, וכמו אבוקה גדולה המאירה למרחוק כו', אבל בכ"מ היא בבחי' שכל נפלא ונבדל דוקא כו'. (ושרש הענין הוא כמשנת"ל (בד"ה כי ידעתי⁶⁷) בענין תענוג ורצון, דתענוג הוא בבחי' העלם ובבחי' אור חוזר דוקא, ורצון הוא בבחי' התגלות ובבחי' המשכה דוקא כו', וכמו"כ הוא ההפרש בין רצון למוחין וכן בין מוחין למדות כו'). (ועמ"ש בס"ש פ"ט כאור הנר כו' כך נשמת האדם כו' בטבעה כו' וטבע זה כו' והיא בחי' חכמה שבנפש כו'. ומה שכתוב שם וכן בחי' רוח ונפש כו', י"ל דזהו מצד בחי' החכמה שטבעה כך כו', אבל רוח בעצם טבעו הוא בחי' ההתקשרות כו' כנ"ל. ואפשר מ"ש בס"ש"ב הוא ע"פ מ"ש בע"ח⁶⁸ דמדבר הוא בחי' אש, ובלקו"ת בכ"ד⁶⁹ א"י דמדבר רוח ואש חי כו').

קטו

והנה האש יש בו ג"כ עלי' וירידה, וכמו שאנו רואין באור הנר, שהוא עולה ויורד תמיד, הרי יש בו ג"כ המשכה. ועם היות שזהו ע"י שנאחז בהפתילה או בהעצים כו', מ"מ, הרי אם לא הי' בו ענין ההמשכה והירידה, לא הי' נח כלל בהפתילה והעצים, ולא הי' נאחז בהם, אלא הי' רק בבחי' עליה והסתלקות כו', ומה שמ"מ נאחז בהפתילה ונח בו לכלות ולשרוף את הפתילה כו', זהו מפני שיש בו ענין ההמשכה ג"כ כו'. וכמו כן בהעלי' שלו, הרי אינו בבחי' הסתלקות לגמרי, לבד זאת שאינו עולה לגמרי אלא חוזר ויורד ונח בהפתילה, הנה עצם עליתו אינו בבחי' הסתלקות, והיינו שאינו קופץ מהפתילה, אלא עולה בנחת והדרגה. ועם היות דלכאורה זהו מצד הפתילה, שהרי כשהפתילה היא כזו שאין האור נאחז בה, שאינה נשרפת באש, הרי האש קופץ ועולה כו'⁷⁰, מ"מ, אם לא הי' בו רק ענין העליה, הי' צ"ל בקפיצה והסתלקות גם כשנאחז בהפתילה, ובהכרח לומר דמה שעולה בנחת והדרגה, זהו בהאש עצמו, לא מצד אחיזתו כו'. ולכן, גם לאחר שנכלה ונשרף הפתילה לגמרי, אינו קופץ האש, אלא עולה לבד. וידוע⁷¹ דהעליה והירידה היא בהאש הלבן שאינו נאחז בהפתילה, דהאש הנאחז בהפתילה הוא האש השחור, והוא נח בהפתילה, והאש הלבן עולה ויורד כו'. ולכאורה זהו היפך טבע האש לגמרי. אך הענין⁷², דהעליה והירידה שבאש זהו ע"י הרוח דוקא⁷³. וכמו שאנו רואין⁷⁴ דבלא אויר אין האש דולק ואינו מאיר, דלכן אסור לכפות כלי ע"ג הנר בשבת⁷⁵, מפני שנכבה מצד העדר האויר כו', וכמו באויר מעופש אין הנר דולק, גם

66) תענית ז, א.

67) ע"ז ואילך.

68) שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"י. וראה גם לקו"ש ח"ו

ע' 112 הערה 42.

69) = בכמה דרושים (או בכמה דוכתי). – ראה לקו"ת

שלח מ, ריש ע"ב. פינחס עה, סע"ד. תצא לד, ג. וראה גם

אוה"ת פינחס שם. נ"ך (כרך א) ע' תקו. סה"מ תרכ"ט ע' רפג.

סה"מ תרל"ה ח"ב ס"ע שפ. וש"נ.

70) ראה שבת כא, א. טושו"ע או"ח סי' רסד ס"א. שו"ע

אדה"ז שם.

71) ראה ד"ה ויקהל בתורת חיים שמות ח"ב שם שצד, ב.

וראה ספר הערכים חב"ד כרך ג' ערך אור אוכמא כו'. וש"נ.

72) ראה תו"ח שבהערה 1 שצד, סע"א.

73) ראה ספר השיחות תשמ"ט ח"א ע' 284 הערות 35-34.

74) בהבא לקמן ראה תו"א מקץ מב, ג. אוה"ת תזרע ח"ב

ע' תקכ. סה"מ תרל"ה ח"א ע' קצו. ח"ב ע' תפא. תרצ"ב ע' קיט.

75) מגן אברהם או"ח סרע"ז סק"ט (הובא באוה"ת וסה"מ

תרל"ה ח"א שם). שו"ע אדמו"ר הזקן שם בסוף הסימן.

אם תהי' הפתילה כזו שנאחז בה האור, ה"ה נכבה, שאין האש נח בהפתילה, וכמו"כ אינו עולה ג"כ, אלא נכבש ונכבה כו'. ועם היות שזהו מכובד האויר, מ"מ, הרי אינו עולה אלא מסתלק כו', דעליית וירידת האש הוא ע"י האויר, שהאויר פועל בו היפך טבעו, והוא שינוח בהפתילה, וכמו כן העליה שלו ממה⁷⁶ שעולה בנחת זהו ע"י הרוח כו'.

והדוגמא⁷⁷ מזה יובן בנר הוי' נשמת אדם, שנק' נר, שזהו בחי' אור המאיר דמוחין כנ"ל, וכמו"כ כללות בחי' אור המאיר דנשמה, והיינו כמו שטבע האש לעלות למעלה, וכמו הניצוץ הנמשך אל השלהבת כו', כמו"כ הוא בניצוץ האלקי שבנשמה, שטבעה לעלות למעלה ליכלל ולידבק באור הוי' במס"נ בכליון והסתלקות, וכמו כלתה נפשי כו'⁷⁸, בעונג וכוסף גדול, לצאת מחומר גופני, וכמו אליך הוי' נפשי אשא⁷⁹ למעלה, כמו בהתפעלות האהבה לאלקות בבחי' רץ לבך⁸⁰ ברוח חיים שבלב, כך הוא בנשמה שבמות, כמו כל הנשמה תהלל כו'⁸¹. וזהו בטבע הנשמה לעלות כו', כמו טבע האש לעלות למעלה אל מקורו האש היסודי, כך טבע הנשמה לעלות למקור חוצבה שנמשכה משם, והוא שם הוי' ושם אלקים כו', כי, כל דבר נמשך אל שרשו העצמי, על כן זהו כמו טבעיות בניצוץ האלקי, שתחפוץ לעלות ולידבק בשרשה באלקים חיים, בחשיקה ודביקה באהבה נפלאה כרשפי אש העולה כו'. ולכן בכדי לעורר בחי' הרשפי אש דנה"א, הוא ע"י ההתבוננות בשרשו ומקור חוצבו. וזהו ענין ק"ש שאומרים שמע ישראל ה' אלקי' כו'⁸¹, ועי"ז נעשה ואהבת כו'⁸². והיינו כאשר מתבונן דהוי' אלקינו, פי', הוי' הוא הי' הוה ויהיה⁸³, ונכללים בשם הוי', והוא שהי' הוה ויהיה הכל שוה אצלו, והוא לבדו יחיד ומיוחד, ואין בו שום שינוי ח"ו בין הי' להוה ויהי', כמ"ש⁸⁴ אני הוי' לא שנית, ואתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנברה"ע כו'⁸⁵, כי כולא קמי' כלא חשיב כו'⁸⁶. ובחי' הוי', שזהו בחי' עצמות אוא"ס, הוא עצמו ית' הוא אלקינו, פי' כחינו וחיותינו⁸⁷, שהוא הוא מקור החיים של כל נש"י שעלו במח' כו'⁸⁸, משא"כ שאר כל הנבראים, שמקור חיותם הוא בחי' מלך כו', וכמ"ש בלקו"ת בד"ה בפ' נסכים⁸⁹. וע"י ההתבוננות במקור חוצבו, עי"ז יתלהב לבו בבחי' רצוא ותשוקה להכלל ביחודו ית' כו', דהתלהבות זאת יש בנשמה בעצם בטבעה להמשך אל מקור חוצבה, והתבוננות הנ"ל הוא המעורר את הרשפי אש והצמאון כו'.

קמז

אך⁹⁰ הנה מבואר לעיל, דזה שהאש עולה למעלה הוא ע"י הרוח והאויר דוקא, וכמו שאנו רואין בנר כשהוא באויר מעופש ה"ה נכבש וכבה, וזה שיהי' עולה למעלה הוא ע"י האויר דוקא כו'. וכמו"כ יובן בהניצוץ אלקי, מה שעולה למעלה זהו ע"י בחי' רוח דוקא, כי עצם מהות הנשמה היא בחי' הבל ורוח (רק שהיא בחי' הבל ורוח פנימי ועצמי, דמאן

76) אוצ"ל: מה.

77) בהבא לקמן ראה תו"ח שמות שבהערה 71.

78) תהלים פד, ג.

79) שם כה, א.

80) ל' הספר יצירה – פ"א מ"ח.

81) ואתחנן ו, ד.

82) שם, ה.

83) זח"ג רנז, סע"ב (ברע"מ). פרדס שער א (שער עשר ולא

תשע) פ"ט. תניא שעהייה"א פ"ז (פב, א). שו"ע אדה"ז או"ח

ס"ה ס"א.

84) מלאכי ג, ו.

85) תפלת שחרית.

86) ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב.

87) ראה לקו"ת בלק עג, ג. פינחס פ, א. ובכ"מ.

88) ב"ר פ"א, ד.

89) לקו"ת שלח מ, ג.

90) בהבא לקמן ראה ד"ה ויקהל בתו"ח שמות שם שצד,

סע"ב"ג.

דנפח מתוכו ומפנימיותו נפח כו'⁹¹, משא"כ בחי' רוח פיו'⁹² שמחי' כל הנבראים, מהבל ודבור העליון, זהו בחי' חיצוניות כו', כידוע⁹³, ובחי' רוח אלקי שמתנוסס בנשמה היא המעוררה לעלות כשלהבת באהבה וחשק וצמאון כו'. וכמו שאנו רואין באדם רוח התעוררות, שיתעורר ברוח טהרה לילך בדרכי הוי' ולאהבה ולדבקה בו באמת, והתעוררות זו היא הגורמת העלאת הניצוץ האלקי בבחי' רשפי אש כו'. והגם שזהו מטבע הניצוץ כו' כנ"ל, מ"מ, ה"ז תלוי ברוח המעורר דוקא, ולפ"ע ההתעוררות דבחי' הרוח האלקי שבו, כך תהי' בחי' התלהבות האלקי בנשמה בבחי' רשפי אש כו', וכאשר אין רוח התעוררות באדם כלל, אזי לא יהי' בניצוץ האלקי התשוקה ברשפי אש, רק בהעלם וקטנות מאד, עד שעומד ומוכן לבוא לידי כיבוי ח"ו ע"י הבל ורוח גס דנה"ב, שרוח הבהמה יורדת כו'⁹⁴, וע"י התעוררות הרוח האלקי עי"ז דוקא תתלהב הניצוץ כו' (וכללות הענין בזה הוא, כי התלהבות הנשמה בבחי' רשפי אש התשוקה לעלות למעלה כו', וכמו"כ הירידה למטה, שהו"ע רצו"ש כו', ה"ז נעשה בנשמה בכח עליון הבא לה מלמעלה דוקא, כמשי"ת⁹⁵, ובחי' רוח הוא בחי' מהות ועצמות הנשמה, והיינו התקשרות בחי' הרצון דנשמה באלקות מקור חוצבה כו', ולכן ההתעוררות הוא בבחי' רוח דוקא, בחי' הרצון, דבבחי' זו היא ההתקשרות כו', וע"י התעוררות בחי' הרוח דוקא תהי' ההתלהבות כו'). וכמו"כ אופן בחי' העלי' דניצוץ האלקי ברשפי אש שיהי' בהדרגה, זהו ג"כ ע"י הרוח, וכמשנת"ל במשל, דהאש מצ"ע, גם אם הי' נאחז בהפתילה, הי' קופץ ועולה, מפני שטבע האש מצ"ע הוא להיות למעלה, ולא לירד למטה כלל, ולזאת, גם כשנאחז בפתילה הי' קופץ ומסתלק כו', וזה שיהי' עליית האש בנחת והדרגה, הוא ע"י האויר דוקא כו'. וכמו"כ יובן בדוגמא כזאת, דבכדי שתהי' ההתלהבות בהדרגה במדה ומשקל, זהו ע"י הרוח דוקא כו'.

והענין הוא, ע"פ [ה]ידוע ומבואר במ"א⁹⁶ בענין ההפרש בין תהו לתיקון, דספי' דתהו היו בבחי' רצוא דוקא, וענין התיקון עיקרו הוא בחי' שוב. דהנה, ענין הרצוא הו"ע היציאה וההסתלקות מבחי' הכלים, וכמו אם רץ לבך⁹⁷, שהוא בחי' הרצוא והצמאון לעלות למע' כו', וכאשר תתגבר התפעלות התשוקה האלקית ביותר, אז ימאס באמת בחיי גופו הגשמי, מצד שחפץ ומשתוקק לידבק בהוי' אחד כו', ויכול להיות התגברות התפעלות הנפש בתשוקה זאת עד שהכחות וכלי המוח והלב לא יכילו את ההתפעלות העצומה, ויהי' בבחי' כלות הנפש ממש כו'. וכמו"כ הוא באהבה בתענוגים להתענג על הוי' כו', שבהתגברות העריבות והמתיקות האלקי ביותר יבוא לידי כלות הנפש כו', וכמ"ש בכני אהרן⁹⁷ בקרבכם לפני הוי', בבחי' הקירוב בתכלית בעריבות נעימות ידידות⁹⁸ עד שתגעל הנפש כו', וכהג' סבות שנסתלקו באזרא כו'⁹⁹, וכמיתת נשיקין כו', וכמ"ש

ק"ז

תרמ"ז ע' קמה. תרמ"ח ס"ע רי ואילך. תרמ"ט ס"ע רמד ואילך. ועוד.

97 אחרי טז, א.

98 ראה אוה"ח עה"ת ר"פ אחרי (ד"ה או יאמר על זה הדרך). וראה לעיל ד"ה וישלח (ע' קמב) הערה 89.

99 ראה זח"ג קמד, א. וראה מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב ע' תתקט. סה"מ תרס"ג ח"א ע' כ.

91 תניא רפ"ב בשם הזהר. וראה מ"מ, הגהות והערות קצרות לתניא שם. וש"נ.

92 לשון הכתוב – תהלים לג, ו.

93 ראה לקו"ת בלק טז, סע"ב.ג. ועוד.

94 קהלת ג, כא.

95 לקמן ד"ה ויגש אליו יהודה ע' קס.

96 ראה ד"ה ויקח מן הבא לידו בתורת חיים וישלח נב, ד ואילך. מאמרי אדמור"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' פט ואילך. סה"מ

במ"א¹⁰⁰. ועם היות שזהו עבודה נעלית מאד, מ"מ, אין זה תכלית הכוונה, וכמ"ש¹⁰¹ הסבי עיניך מנגדי, דבחי' עינים הו"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא¹⁰², בחי' אהבה בתענוגים כו', ואומר ע"ז הסבי עיניך, שזהו מנגדי, נגד הוי' כו', שלא זאת היא הכוונה האמיתית, כ"א להיות בבחי' שוב דוקא, וכמ"ש¹⁰³ לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה, שז"ע התיקון, שהוא בחי' שוב דוקא, והו"ע המשכת אורות בכלים ע"י קיום תומ"צ כו', שזהו רצון העצמי בבחי' פנימיות ועצמות א"ס, להמשיך גילוי אלקות למטה דוקא, וכמא¹⁰⁴ נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא, וסוף מעשה בקיום התומ"צ בפו"מ הוא שעלה במח' תחלה כו'¹⁰⁵. והנה, גם בתיקון יש בחי' רצוא, שהרי א"א להיות שום המשכה בלי העלאה קודם, וכמ"ש¹⁰⁶ אם ישים אליו לבו כו', וכמא¹⁰⁷ כל האומר אין לי אלא תורה כו', דתורה היא המשכה מלמעלה למטה, וצ"ל תפלה ג"כ, שהיא העלאה מלמטלמ"ע כו'. וכמו"כ בתו"מ גופא יש בהם בחי' רצו"ש, וכידוע¹⁰⁸ שיש כמה מצות שהן בבחי' העלאה, וכמו תרומה, ל' ארמותא כו'¹⁰⁹, וכן קרבנות שהן בבחי' העלאה, דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס כו'¹¹⁰, אלא שצ"ל בחי' המשכה ושוב, שז"ע עולה ומנחה זבח ונסכים כו'¹¹¹, כידוע¹¹², אבל צ"ל רצוא ג"כ. וידוע¹¹³ דבתיקון יש ג"כ בחי' רצוא בתוקף הרצון והצמאון ובבחי' מס"נ ממש, וכמו בנפילת אפים, שהו"ע מס"נ בפועל ממש¹¹⁴, וכמא¹¹⁵ דדמי כאלו אתפטר מהאי עלמא כו', וכמו עקידת יצחק שפרחה נשמתו כו'¹¹⁶, וכמ"ש במ"א¹¹⁷. אלא שבתיקון, גם בבחי' רצוא היותר גבוה ונעלה, ה"ה בבחי' שוב אח"כ, וכמו רע"ק שנכנס בשלום ויצא בשלום¹¹⁸, דהיינו שנכנס בבחי' רצוא במקום שנכנס בן עזאי, אלא דבן עזאי הי' בבחי' גבורות דאש לבד, וכדאיתא במדרש¹¹⁹ שהי' אש מלהטת סביביו בעת עסק תורתו כו', ולזאת הי' בבחי' כלות הנפש ממש, בחי' רצוא בלא שוב כו', ואין זאת הכוונה האמיתית כו' כנ"ל, אבל רע"ק, הגם שהי' בבחי' תוקף הרצוא ביותר, הי' אח"כ בבחי' שוב, דעייל ונפיק כו'¹²⁰, והיינו שהי' הרצוא בבחי' מדה ומשקל באופן שיהי' אחריו שוב כו' (ומבואר במ"א¹²¹ שזהו מפני שהרצון העצמי דבחי' עצמות א"ס הוא בבחי' השוב דוקא, ולזאת, מצד כללות הנחת עצמותו וביטול רצונו למה שהוא אמיתית רצוה"ע, משו"ז הרצוא הוא

- 100) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א. תקס"ד ר"ע קמד.
 וראה בכ"ז סה"מ תרמ"ט ע' רנו. תרס"ג שם ע' כז.
 101) שיר השירים ו, ה. – וראה בכ"ז לקו"ת שה"ש לו, ב"ג.
 102) ראה זח"א קצט, א. וראה גם שם לת, א"ב. זח"ב קלד, א. רמו, ב.
 103) ישע"י מה, יח. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ב שם ע' קצח. דרמ"צ קסב, סע"א"ב. סה"מ תרמ"ט ס"ע רמד ואילך. ועוד.
 104) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו.
 105) ע"פ פיוט לכה דודי.
 106) איוב לד, יד.
 107) יבמות קט, ב. וראה לקו"ת ויקרא ה, א. הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תש"ח ע' 266.
 108) ראה תו"א יתרו עא, ב.
 109) זח"ב קמו, א.
 110) ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.
 111) ע"פ אמור כג, לו.
 112) ראה לקו"ת שלח מ, סע"א ואילך. מב, א. ועוד.
 113) ראה סה"מ תרמ"ט ע' רנ ואילך. ע' רנה ואילך.
 114) ראה זח"ב ר, ב. רב, סע"ב. זח"ג כ, סע"ב. פ"ע"ח שער יג (שער מ"נ ונפילת אפים) פ"ב ואילך. וראה גם תו"א בראשית ו, א. לקו"ת תצא לו, ד. ועוד.
 115) זח"א רכ, סע"א. וראה תו"א מקץ לא, א. סה"מ תרמ"ט ע' רנו. תשכ"ב ע' ר.
 116) ראה פרקי דר"א פל"א (קרוב לסופו). זח"א ס, א (בתוספתא). יל"ש וירא רמו קא.
 117) סה"מ תרמ"ט שם. תשכ"ב שם ס"ע ר ואילך.
 118) חגיגה יד, ב. וראה לעיל ד"ה כי ידעתי ע' צה הערה 45.
 119) ויקר"ר פט"ז, ד.
 120) ראה זח"א כו, ב.
 121) סה"מ תרמ"ט שם ע' רנו.

באופן כזה שבא אח"כ בבחי' שוב כו', ובד"כ הו"ע קבעומ"ש, דזה פועל ממילא גם בתוקף הרצוא להיות כפי אופן רצוה"ע דוקא כו').

וזהו דבחי' רשפי אש דנשמה בבחי' הרצוא היא במדה ומשקל, שלא להיות בבחי' הסתלקות לגמרי, כ"א שהעלי' תהי' בנחת והדרגה, בלי התגברות יתירה, כ"א באופן שיהי' בבחי' שוב אח"כ כו'. וזהו לפי שמהות הנשמה היא בחי' רוח, עי"ז הוא ההעלאה באופן הנ"ל, דבחי' אש מצ"ע הי' בבחי' הסתלקות לגמרי, וכמו הרצוא דתהו כו', אך בחי' אש דנשמה היא מבחי' התיקון, שהיא בבחי' רצו"ש, דעייל ונפיק כו', והיינו מפני שעיקרה היא בחי' רוח, וממילא גם האש כלול מרוח, שתהי' ההעלאה באופן שיהי' בבחי' שוב אח"כ כו'. וכמו"כ¹²² כללות ענין השוב שיש בנשמה הוא עי" בחי' הרוח שבה, וכנ"ל במשל, דמה שהאש נח בהפתילה, זהו עי" האויר דוקא, וכמו"כ מה שיש בניצוץ הנשמה האלקית לחפוף בקרבת אלקים, שיומשך בו כמו שהוא למטה על ידי תו"מ, בבחי' ירידה באורות וכלים דוקא, היפוך העליה וההסתלקות דאו"ח כו', דזהו מה שנק' נר הוי' שהיא בבחי' רצו"ש דוקא, שיש בה ג"כ כח הירידה וההמשכה מלמעלה למטה לגנוז האור בכלי דוקא, וכמו והאר עינינו בתורתך כו'¹²³, ולהיות גילוי אלקות בנפשו כמו שהיא למטה, בכלים מכלים שונים¹²⁴, עי" המצות וכה"ג (וזהו ואהבת ב"פ אור¹²⁵, בחי' אור ישר ואור חוזר כו'), הנה סיבת ירידה והמשכה זו היא מבחי' הרוח שיתעורר להמשיך גילוי אלקות בנשמתו. דכשם שיש התעוררות הרוח האלקי לאהבה את הוי' ולדבקה בו¹²⁶ בבחי' רצוא כו', כמו"כ יש התעוררות הרוח האלקי להיות הולך בדרכי ה' בתו"מ וצדקה וגם במחשבה דיבור ומעשה כו'. והתעוררות זאת היא המורידה את הניצוץ האלקי דנשמה וממשיך ומוריד את האש דנשמה למטה, שיחפץ בהמשכת האור למטה כו' כנ"ל, וכמ"ש¹²⁷ רוח ה' תניחנו, דבחי' הירידה וההמשכה להיות האש האלקי נח למטה ויחפץ בהמשכת אלקות עי" תומ"צ כו', זהו דוקא עי" בחי' הרוח אלקי שבנשמה כו'.

וזהו מ"ש כי נר מצוה ותורה אור, דפי' ותורה אור הוא כמשל מדורה גדולה, והיינו בחי' אור המאיר דבחי' מוחין, דאורייתא מחכמה נפקת כו'¹²⁸, שזהו בחי' אש, וכנ"ל דמוחין הן בחי' אש, אלא שהן בחי' אור המאיר, והאור דתורה הוא בחי' ריבוי אור ואור מופלא כו', ונר מצוה היא בחי' אור פרטי. וכידוע¹²⁹ דבתורה הוא בחי' כללות האור, ובמצות מתחלק האור בבחי' כלים פרטים כו', ולכן נק' נר, שהוא כמו נר יחידי כו'. אך זהו כמו שהמצות מקבלים מאור התורה. אבל שרש המצות הן בבחי' רצוה"ע שלמע' מחכמה דתורה, וכל בחי' אור המאיר דתורה תלוי במצות דוקא, וכמשנת"ל דגילוי האש תלוי ברוח ואויר, וכמו כן האור דתורה תלוי במצות¹³⁰, וכמא' כל האומר אין לי אלא

(127) ישעי' סג, יד.

(128) זח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א. רסא,

א.

(129) ראה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תפב ואילך. וש"נ. תרל"ד

ס"ע פז"ח. תרנ"ד ע' שכט"ל. תרע"ח ס"ע קכב"ג.

(130) ראה תו"א מקץ מב, ג. מג, ב.

(122) בהבא לקמן ראה ד"ה ויקהל בתו"ח שמות שם שצד,

סע"ג"ד.

(123) נוסח ברכת ק"ש.

(124) ע"פ אסתר א, ז.

(125) פע"ח שער ח (שער הק"ש) פכ"ג ופכ"ה.

(126) ע"פ נצבים ל, כ.

תורה כו, כ"א צ"ל גמ"ח, וכמו טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי כו¹³¹. וזהו שהקדים נר מצוה לתורה אור, לפי שכל בחי' האור דתורה תלוי במצות כו'.

וזהו¹³² ג"כ מה שנר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ, ובשמאל דוקא, כי, נר חנוכה הוא ותורה אור. כי הנה ידוע דמלחמת היונים הי' מלחמה רוחניות, כי לא רצו לשעבד גופם, כ"א להשכיחם תורתך כו¹³³, וזהו שטמאו כל השמנים שהיו בהיכל¹³⁴, והיינו מה שחכמות חיצוניות מטמאין בחי' חכמה דקדושה כו, וכשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום תקנו להדליק נרות חנוכה, והיינו בחי' ותורה אור, להאיר את החשך, להיות כי אור התורה היא בחי' אור המאיר למרחוק, בכחו להאיר בחי' החשך ג"כ. וזהו שצ"ל מבחוץ דוקא, לרה"ר, טורא דפרודא¹³⁵, ובשמאל דוקא, לתקן קו השמאל ע"י אור דתורה כו. ורק תחלה הי' צ"ל מה שגברו ונצחום בכח מס"נ דוקא, שהרי טמאו בחי' שמן דחכמה דתורה, ואיך אפשר שתאיר, ולזאת היו צריכים תחלה ההגברה מה שנתגברו עליהם בכח מס"נ, ואח"כ אפשר להאיר ע"י אור התורה כו. וזהו ג"כ מה שצ"ל מזוזה מימין ונ"ח משמאל, והיינו מה שע"י מצות דוקא מאיר האור דתורה כנ"ל. וי"ל, דכאשר נטמאה נפשו ר"ל בחכמות חיצוניות, אינו מועיל אור התורה להאיר נפשו, כי אין זה מאיר כו, כנ"ל, כ"א צ"ל קיום המצות בפו"מ, שיהי' בתוקף גדול בזה, שזה דוקא מטריד נפשו מטומאה הנ"ל, ואז דוקא יכול להאיר נפשו באור התורה. וזהו דוקא כאשר יש מזוזה מימין, קיום המצות בפו"מ, אז נ"ח משמאל כו, והיינו כמו בימי חשמונאי הי' צ"ל תחלה המס"נ בפו"מ, ואח"כ תיקנו נרות דחנוכה, בחי' ותורה אור, כמו"כ עכשיו צ"ל קיום המצות בפו"מ, ואז יכול להאיר נפשו באור התורה. וזהו בכדי שתהי' מזוזה מימין, ועי"ז נ"ח משמאל, להאיר קו השמאל כו.

ק"ט

ע' כו. וש"נ. סה"מ תרפ"ח ע' צו. תרצ"ב ע' קפה. וש"נ. תרח"ץ ע' קעג. תש"א ע' 59 ואילך. סה"מ אידיש ע' 185. תו"מ סה"מ כסלו ח"ב ע' קסד. ועוד.
 (134) שבת כא, ב.
 (135) ראה זח"א קנה, א.

(131) תהלים קיט, סו.
 (132) בהבא לקמן ראה תו"א מקץ שם מב, ג"ד. סה"מ תרל"א ע' קו. ע' קיב ואילך. וש"נ. לקו"ש ח"ה ע' 223 ואילך. ועוד.
 (133) נוסח ועל הניסים לחנוכה. – וראה בכ"ז תו"א וישב ל, רע"א. סה"מ תרל"א ח"א שם ע' קו. תרל"ב ח"א ע' יט"כ.

בס"ד, ש"פ ויגש, רס"ו

ויגש¹ אליו יהודה ויאמר בי אדוני², ואי' בזהר³, דהגשת יהודה ליוסף הו"ע סמיכת גאולה לתפלה⁴. דיוסף הוא בחי' גאולה, וכידוע⁵ דגאולה היא בחי' יסוד, וכמ"ש⁶ אם יגאלך טוב יגאל, אמרו צדיק כי טוב⁷, ויוסף הוא בחי' יסוד, צדיק עליון כו"ס⁸. ויהודה הוא בחי' מלכות, שהו"ע תפלה⁹, ואני תפלה כו"ס¹⁰. ולזאת הגשת יהודה ז"ע סמיכת גאולה לתפלה. וצ"ל, הלא כאן יהודה ניגש ליוסף, והיינו לפי שיוסף הי' גבוה במדרי' מיהודה, דיסוד למעלה ממלכות, והתחתון צריך לעלות וליגש אל העליון, ולמה שם סמיכת גאולה לתפלה, דמשמע מזה שיש יתרון מעלה בתפלה בחי' יהודה כו'. ולהבין זה צלה"ק מה שנת"ל¹¹ בענין נר ה' נשמת אדם¹², דנשמה נמשלה לנר, כמו שאור הנר עולה ויורד, כמו כן בנשמה יש בה העליה, שהוא בחי' הרצוא שבה, דהיינו בחי' אור המאיר דנשמה, שהו"ע התגלות אור האהבה ברשפי אש בבחי' תשוקה וצמאון כו'. ונת"ל, דכמו שאור הנר בכדי שיהי' דולק ומאיר זהו ע"י הרוח ואויר דוקא, כמו כן בחי' אור המאיר דנשמה להיות בבחי' רצוא, זהו דוקא על ידי בחי' רוח ה' כו'.

וביאור הענין הוא, דהנה יש להבין¹³, מאין הוא ההתעוררות בהנשמה לעלות למעלה, וכמו"כ לירד למטה שתחפוץ בקיום התורה ומצות כנ"ל. דא"א לומר שזהו בהנשמה בכח עצמה, מצד טבע כל דבר להמשך לשרשו כו', דא"כ, מאין יש בה כח הירידה וההמשכה כו', שע"ז אינו שייך [לומר] משום שטבעה להמשך למקורה, שזה שייך על העלי', לא על הירידה וההמשכה כו'. ובאמת גם בהעלי' א"א שזהו רק משום שטבעה להמשך למקורה, דמה שטבע כל דבר לימשך אל מקורו, זהו דוקא כאשר מרגיש את מקורו. ועם היות שיש כח המושך בכל דבר שנמשך ממילא למקורו, כמו זרוק חוטרא לאוירא אעיקרא קאי¹⁴, זהו מצד הטבע בלי הרגש, ואין זה ענין המשכה ורצוא, אבל להיות בבחי' רצוא להכלל במקורו, זהו דוקא כאשר מרגיש את מקורו. וכמו באור למעלה, שטבע האור להכלל במקורו, זהו לפי שהוא דבוק במקורו ומרגיש מקורו, לזאת טבע זו¹⁵ להמשך ולהיכלל כו'. אבל כאשר אינו נרגש המקור, כמו בנבראים, שהגם שהם

קב

- (1) לכללות המאמר ראה ד"ה ויקהל בתו"ח שמות ח"ב (הוצאת תשס"ג) שצד, ד ואילך.
 (2) ויגש מד, ית.
 (3) ר"פ ויגש – זח"א רה, ב.
 (4) ראה ברכות ד, ב. שם ט, ב.
 (5) ראה ד"ה ויגש להצ"צ שם. מקומות שצויינו בהערה 103.
 (6) רות ג, יג.
 (7) ישע"י ג, יו"ד.
 (8) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"י ערך יוסף. שם פ"ח ערך צדיק. ד"ה ויגש להצ"צ שם. ובכ"מ.
 (9) ראה תו"א ויחי מה, ג. ועוד.
 (10) תהלים קט, ד. וראה פ"ח הקדמה לשער התפלה.
 (11) במאמר שלפני זה (ד"ה נר תנוכה) ע' קמח ואילך.
 (12) משלי כ, כז.
 (13) ראה ד"ה ויקהל בתו"ח שמות שם שצד, ד.
 (14) ב"ר פנ"ג, טו. שם פפ"ו, ו. במדב"ר פ"כ, כג. תנחומא בלק יז. פרש"י וירא כא, כא.
 (15) אוצ"ל: טבעו.

ג"כ הארה מהאור האלקי, כמ"ש בסש"ב ח"ב¹⁶, מ"מ, הרי אין בהם ההמשכה להיכלל למעלה, ואדרבה רוח הבהמה היורדת כו'¹⁷. וכמו כללות ההפרש בין אורות וכלים, דטבע האור לעלות למעלה, וטבע הכלים לירד למטה. וידוע¹⁸: דזהו לפי שהאור דבוק במקורו, והכלים אינם בבחי' דביקות, ולזאת, טבע הכלים דוקא לירד למטה כו'. וכמו"כ בנבראים בכלל, מפני שאינם דבוקים במקורם ואינו נרגש בהם המקור, אין טבעם לעלות למעלה כו'. וכמו"כ הנשמה כמו שירדה למטה, הרי נתרחה מאד ממקורה, וכידוע¹⁹ בענין נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת כו'²⁰, דהנשמה בשרשה טהורה היא, והיינו כמו שהיא באצילות ולמעלה מאצילות בבחינת טהירו עילאה כו'²¹, ושם היא באמת בתכלית הדביקות והיחוד באלקות כו', וכמא²² חבוקה ודבוקה, שהיא מיוחדת ודבוקה ממש באלקות כו'. והגם דאי' באגה"ק ד"ה איהו וחייהי חד²³ דהנשמות גם כמו שהן באצילות כבר יצאו ונפרדו מהכלים כו', זהו בהתהוות הנשמות שנתהוו להיות במציאות בפ"ע, אבל מ"מ היא דבוקה ומיוחדת כו' (כמו הבן שמקושר בעצם באביו כו'). וגם צ"ל שיש בזה חילוקי' במדרי' הנשמה, שיש בה בחי' נר"ן ח"י, הנה מה שחבוקה ומיוחדת תמיד, זהו בחי' יחידה שבה (עם היות דמ"ש כבר יצאו ונפרדו כו' קאי על כללות הנשמה), אבל במדרי' שלמטה מזה, הנה דוקא בזמנים דעת רצון, שמאיר האור מלמעלה, אז הן בבחי' דביקות והתכללות במקורן כו'. אך הנה כמו שירדה למטה, דעז"א אתה בראת אתה יצרת כו', שנעשית בבחי' בריאה יש מאין, שאינה בבחי' דביקות במקורה כו', דעם היות דענין יש מאין דנשמה אינו כמו יש מאין דכללות הנבראים כו', כידוע ומבואר במ"א²⁴, מ"מ, ה"ה בבחי' יש, עד שתוכל להתלבש בגוף ונה"ב, שזהו"ע ואתה נפחת בי כו', שבודאי כמו שהיא למטה, אינו נרגש בה מקורה להיות בה משום זה ההמשכה והרצוא, כי נתרחה מאד כו'. ואם עם כל זה נאמר שנגרש בה מקורה, וזו היא סיבת הרצוא שלה שנמשכת לשרשה כו', א"כ, מפני מה הוא לפרקים, והי' צ"ל בה רצוא בתמידות כו', וא"כ בהכרח לומר שאין זה מטעם הנ"ל.

אך הענין הוא²⁵, דסיבת התעוררות הרצו"ש שבנשמה הוא ע"י הכח האלקי המאיר על הנשמה מלמעלה, וכמו שנא' לאהרן בהדלקת הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות כו'²⁶, דז' נרות ידוע²⁷ שהן נש"י, וז"ע העלאת הנרות, מה שאהרן כה"ר²⁸ ממשך בהם בחי' אה"ר להיות בבחי' רצוא כו', וכח ההעלאה הזאת היא אל מול פני המנורה, שזהו בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס, ובד"כ היינו בחי' פנימיות המל', בחי' כנס"י,

16) שעהייה"א פ"ג (עח, ב). ועוד.

17) קהלת ג, כא.

18) ראה סה"מ תרנ"ד ע' קיב. תרס"ב ע' שכ. תרס"ג ח"ב ע' קנו. המשך תער"ב ח"א ע' תקסה ואילך. ע' תקעד. ועוד.

19) ראה תו"א משפטים עז, א. לקו"ת בחקותי מו, סע"ד ואילך. סה"מ תרס"ב ע' ססא. תרפ"ו ע' לו"ז. תרפ"ח ע' קעד.

תרצ"ט ע' 227.

20) ברכת "אלקי נשמה" בברכות השחר (ברכות ס, ב).

21) ראה זח"א טו, א.

22) נוסח הושענות ליום ג' דחה"ס.

23) סי' כ (קל, סע"א). וראה סה"מ תרל"ג ח"א ע' מט, וע'

נא. תרל"ב ח"א ע' מ. וש"נ. תר"ן ע' רפח (וראה שם ע' שכג).

תרנ"ד ר"ע רא. תרס"ד (הוצאת תשנ"ד) ע' מט. עזר"ת ע' קלא. וראה גם לקמן רד"ה הקבצו ושמעו תרס"ח (ע' ותצח).

24) ראה לקו"ת נצבים מז, א. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתמ. שם ע' תתצ. אוה"ת נצבים ע' א'רמט. ובארוכה ד"ה יו"ט של ר"ה בסה"מ תרל"א ח"ב (נמצא בדפוס).

25) בהבא לקמן ראה ד"ה ויקהל (פרק ב) בתו"ח שמות שם

שצד, סע"ד.

26) בהעלותך ת, ב.

27) ראה לקו"ת בהעלותך כט, ג. לג, ב. ובכ"מ.

28) = כהנא רבא.

שרש ומקור הפנימי דנש"י כו, ומשם נמשך להאיר את הנרות דנש"י להיות בבחי' רצוא דאה"ר כו, וכמו"כ משם נמשך להיות בחי' השוב כו.

והענין הוא, דהנה ידוע²⁹ שהחיות ואור האלקי בכללות הנבראים נמשך בבחי' רצוא ושוב בעליה וירידה דוקא, דז"ש³⁰ והחיות ר"ש, דקאי גם על החיות האלקי שמחי' כל הנבראים וכל העולמות מאין ליש, שהוא בבחי' רצו"ש, וכמ"ש³¹ כי הוי' אלקיך אש אוכלה כו, כמו האש שעולה ויורד תמיד כו, אלא דמלמעלמ"ט הו"ע מטי ולא מטי כו³², ובחי' כח הפועל דאור וחיות האלקי עושה בנפעל שיהי' כמוהו ג"כ בבחי' רצו"ש. וז"ש והחיות רצו"ש, בחיות ושרפים דבריאיה ויצו"ש שעבודתם ברצו"ש, עד גם צבא השמים דעשי', שאומרים שירה ברצו"ש דוקא, וכמא³³ כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר, שזהו ענין השירה דמלאכים עליונים וצבא השמים³⁴, וכמו וצבא השמים לך משתחווים כו³⁵, שהוא ברצו"ש דוקא (וכמ"ש במ"א³⁶ דגם באופנים וגלגלים ענין סיבובם הו"ע רצו"ש כו, ועמ"ש בד"ה לעומת המסגרת רס"ה³⁷), זהו הכל מכח ושפע אור האלקי עליהם, שהוא בבחי' רצו"ש, עולה ויורד כו, לכך ימצא בהם בחי' הרצו"ש, שהו"ע הביטול והעליה למעלה, וגם בחי' הירידה וההמשכה למטה כו.

וכמו"כ יובן בנפש האדם שהיא בבחי' רצו"ש, שזהו ע"י כח עליון הבא מלמעלה. אלא שבאדם הוא ממדרי' עליונה יותר, מב' טעמים. הא', לפי שירד ונתלבש בלבוש גשמי, לזאת אינו מספיק בחי' הרצו"ש שבהחיות לעוררו בבחי' רצו"ש, לפי שאין זה נרגש בו כ"כ. ועוד זאת, להיות שעבודתו היא עבודה פנימית למעלה מעלה מעבודת המלאכים וצבא השמים כו, כידוע³⁸, לכן גם ההתעוררות בא ממדריגה עליונה יותר, והיינו מבחי' עצמות אוא"ס, שנמשך גילוי אור עליון על הנשמות לעוררם בבחי' רצוא לעלות למעלה. וכידוע³⁹ בענין וישכם לכן בבוקר כו⁴⁰, דלכן הוא בחי' לובן העליון⁴¹, והיינו בחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתל' כו, ונמשך הארה מבחי' לובן העליון בבחי' בקר דאברהם אוהבי⁴², לעורר נש"י בבחי' רצוא. וכמו⁴³ שאנו רואים בחוש, שבכל בקר אור יש התעוררות פתאום בכל נשמה, שמתעוררת לעבודת הוי', לילך ולידבק בהוי' אחד באהוי"ר באמת, ולא לילך אחרי ההבל כו, ולא יחפוץ בחיים הגשמיים להתגאל בתאוות זרות כו, אלא ימאס בהם, ויחפוץ רק בקרבת אלקים לבדו כו. והתעוררות כזאת תמצא בכל אדם לפ"ע, בכל עת

(29) ראה לעיל ד"ה ויכולו ע' נח ואילך. וש"נ.

(30) יחזקאל א, יד.

(31) ואתחנן ד, כד.

(32) זח"א טז, ב. וראה תו"א בראשית ב, ד. הוספות לתו"א מג"א ככג, א. לקו"ת מסעי צה, ג. לעיל ד"ה ויכולו שם. ועוד.

(33) שבת נא, ב.

(34) ראה (בשם הה"מ) לקו"ת ברכה צח, א. סידור עם דא"ח

ערה, ד. מאמרי אדה"ז על מארו"ל ע' כב. אוה"ת בשלח ע' תצד. סה"מ תרל"ג ח"א ע' רסט. וש"נ. תו"מ סה"מ שבט ע' שעג. וש"נ.

(35) נחמי" ט, ו.

(36) מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' מחיט. מאמרי אדהאמ"צ

קונטרסים ע' תלו ואילך. אוה"ת תרומה ע' איתס"ח.

(37) סה"מ תרס"ה ע' קסא.

(38) ראה סה"מ תר"ם ח"ב ע' תרד ואילך. תרמ"ו-י"ז ע' רצ. ע' ת. תרנ"ו ע' רמד ואילך. תר"ם ע' ע, וע' קכה ואילך.

(39) ראה תו"א ויצא כג, א. כד, ב. תורת חיים ויצא לו, א ואילך. ד"ה וישכם לכן תשמ"ח.

(40) ויצא לא, נה.

(41) ראה עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"א. שער לח (שער לאה ורחל) פ"ג. וראה גם ב"ר פ"ע, י.

(42) ל' הכתוב – ישעי' מא, ת. וראה זח"א רג, א. רמז, ב. זח"ג כב, ב. רד, סע"א. רמב, א. תו"א לך לך יב, א. שמות ג, סע"ב. לקו"ת תבוא מב, ריש ע"ד. מג, ב. שה"ש מד, א. ועוד.

(43) בהבא לקמן ראה ד"ה ויקהל בתו"ח שמות שצה, א (בשינויים). וראה גם במקומות שנסמנו בהערה הקודמת.

ושעת הכושר למעלה, שיומשך עליו רוח ממרום פתאום לעוררו בזה ברוח חיים שבלבו. והוא מה שמתעורר לבנו פתאום בלי הכנה מקודם כלל, דאם הי' לו הכנה בלבו בהתעוררות מצ"ע, ודאי רוח אייתי רוח ואמשיך רוח⁴⁴, להמשיך עליו מלמעלה לעוררו, אבל כשמתעורר פתאום בלא הכנת עצמו כלל, זהו אות ומופת גמור שמלמעלה מעוררים אותו, וכמו שיש בת קול בכל יום שמכרזת שובו כו'⁴⁵. וכמו"כ הוא במדר"י עליונות דרצוא, שבא ג"כ ע"י התעוררות מלמעלה דוקא. וכמו במלאכים יש כח אלקי המעוררים לעלות, וכידוע⁴⁶ דה' גבורות דאימא מעוררים למעלה מלאכים עליונים כו'. וענין הה"ג היינו בחי' הרצוא וההסתלקות דהאור אלקי, שפועל בחי' הרצוא בנבראים כנ"ל. וכמו"כ הוא בבחי' גבורות דמל', דע"י בחי' הרצוא שבה, נעשה הרצוא בנבראים ומלאכים עליונים, וכמ"ש בזהר⁴⁷ דכד איהי סלקא כולהו סלקין אבתרה, בבחי' תוקף הרצוא ביותר כו'. וכך הוא בנשמות שנק' נר הוי', נמשך בהם מלמעלה שיתעוררו ממילא לעלות למעלה כניצוץ העולה מאליה להיכלל בשלהבת כו', והו"ע בחי' אה"ר בנשמות להיות בבחי' תוקף הרצוא, כמו שהיא בעצם בנשמה בטבעה ותולדתה להמשך אל עצמות אוא"ס ממש, וכמ"ש⁴⁸ מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו', להיות שרשה ומקורה בבחי' עצמות, והיא מקושרת בעצם באוא"ס בבחי' התקשרות עצמיות, ולזאת תמשך אליו ית' בכל עצם נפשה ומהותה להכלל כו'. וכמו הניצוץ שנמשך במרוצה גדולה להכלל בהשלהבת כו', כמו"כ הנפש נמשכת והולכת במרוצה גדולה להכלל באוא"ס ב"ה כו'.

קכב

אמנם כ"ז לא נעשה ונתעורר בהנשמה מעצמה, כ"א ע"י כח עליון דוקא, שז"ע מה שאהרן כה"ר מדליק את הנרות, שפועל בחי' אה"ר בנש"י היינו שמעוררם לעלות למעלה כו', אל מול פני המנורה יאירו כו', דהיינו ההעלאה אל בחי' פני המנורה, שזהו בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס כו'. ומשם גופא נמשך הכח הזה וההתעוררות הזאת שיעלו למעלה כו', דכאשר מאיר בחי' עצמות אוא"ס בהנשמה, נעשה בחי' הרצוא להכלל בבחי' עצמות אוא"ס כו'. וכמ"ש בכהאריז"ל על פסוק⁴⁹ רשפי' רשפי' אש, דקאי על הרשפי אש דכנסת ישראל, ומהיכן יצאה אש זה, היינו בחי' הרשפי אש דכנס"י, משלהבת שיצאה מי"ה, וכמ"ש בלקו"ת מהאריז"ל פ' וירא⁵⁰ בענין עמון ומואב, והיינו דבחי' הרשפי אש דאה"ר בנש"י היא באה מלמעלה. ועל זה נאמר⁵¹ עבודת מתנה אתן את כהונתכם, שהיא האהבה העליונה הבאה מלמעלה להיות כשלהבת העולה מאליה כו', וכמ"ש בסידור בהערה לתיקון חצות⁵². ונמצא, הגם שיש בטבע בכל ניצוץ אלקי לעלות למעלה ליכלל

(48) תהלים עג, כה.

(49) שיר השירים ח, ו.

(50) ד"ה סוד עמון ומואב. שער הפסוקים פ' וירא יט, לו. הובא ונת' בלקו"ת חוקת סו, ב. המשך מים רבים תרל"ו ע' סח"ט. וראה גם סה"מ תרצ"ז ע' 241. תו"מ סה"מ שבט ע' רעט ואילך.

(51) קרח ית, ז. — וראה תניא פי"ד (כ, א). הקדמה

לשעיהיה"א חינוך קטן (עו, א). אגה"ק ס"ו (קי, ב). ס"ח (קכו, סע"א-ב).

(52) סידור עם דא"ח קנב, א.

(44) זח"ב קסב, ריש ע"ב. וראה סידור עם דא"ח קסג, סע"ד.

אמרי בינה שער התפילין (הוצאת תשמ"ה) קב, א ואילך. אוה"ת חנוכה (כרך ב) רפו, א.

(45) ראה אבות פ"ג, ב. — וראה כש"ט (הוצאת קה"ת) סקמ"ו. סרנ"ה. שש"ס. לקו"ת במדבר ו, ג. תצא לו, ד (בשם הבעש"ט). האזינו עא, ד. שה"ש כד, א (בשם הבעש"ט). סה"מ תרצ"ב ע' שצט. וש"נ.

(46) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' שצד. אוה"ת מסעי ע' א'שצה. ע' א'תה. סה"מ תרכ"ט ע' קנח ואילך. וש"נ. תרס"ד ע' קלט ואילך.

(47) ח"א רכט, רע"ב.

ולידבק במקור חוצבה באלקות, והוא בחי' אה"ר כניצוץ שעולה ונכללת בשלהבת כו', הנה התעוררות זו לעלות נמשך לה מלמעלה, וכמו עד יערה עלינו רוח ממרום⁵³ דוקא, והוא בעת זמן הכושר שיש עת רצון למעלה, וכמו בשבת, שאז מאיר בחי' רצוה"ע, ונמשך בחי' אה"ר בנש"י כו', וכן ביו"ט כו'. ונמצא, הן בבחי' ההתעוררות כללית בכל יום הוא ע"י גילוי מלמעלה, שהנשמה מתחדשת בכ"י בבחי' כח ואור עליון לעוררה לעבודת הוי', שזהו ההארה מבחי' לובן עליון כנ"ל, והו"ע חדשים לבקרים⁵⁴ שמתחדשת כו' כנ"ל, והן בבחי' אה"ר דנשמות כניצוץ הנמשך כו', הוא מה שבא בהנשמה מלמעלה דוקא כו', וכמ"ש⁵⁵ כי אתה נרי הוי', דהתעוררות בחי' נר הוי' דנשמה להיות בבחי' רצוא הוא מלמעלה דוקא, דאתה נרי כו'.

והתעוררות זאת היא בבחי' רוח דוקא, וכמו עד יערה עלינו רוח ממרום, רוח דוקא, דרוח הוא בחי' רצון⁵⁶, שמתעורר הרצון שבנפש מלמעלה כו'. כי ענין הרצוא בבחי' רשפי אש, זהו במדריגת הנשמה שהיא בבחי' המשכה (שאינה מקושרת ודבוקה ממש כו'), שם שייך ענין הרשפי אש לעלות כו'. ומתעורר ע"י הרצון כו', כי האור העליון המעורר את האדם, הן בכללות העבודה והן בבחי' אה"ר, הוא שנרגש בהרצון שבנפש שמתעורר ברצונו כו', והרצון שהוא הרוח, הוא המביא את יסוד האש שבנפש לידי גילוי להיות בבחי' רצוא כו'. וכמו"כ בחי' השוב, מה שיחפוץ בקרבת אלקי' להמשיך את האור למטה ע"י תורה ומצות כו' כנ"ל, זהו ע"י התעוררות מלמעלה. וכמו שנת"ל, דכשם שהתעוררות הרוח שבאדם הוא להיות בבחי' רצוא, דהיינו לאהבה את הוי' כו', כמו כן הוא התעוררות הרוח ללכת בדרכיו בתורה ומצות כו'. דמעצמו לא ה' הולך בדרכי הוי' בבחי' שוב בקיום התומ"צ, כי זהו היפך טבע הנשמה, כ"א מפני שזהו רצוה"ע, אבל אין זה נרגש בהנשמה למטה, ולזאת לא ה' הולך כו', כ"א מצד ההתעוררות מלמעלה שנתעורר ע"ז כו', והוא ג"כ מצד ההארה העליונה שמבחי' לובן העליון, דבהתעוררות זו יש זאת ג"כ להיות כל היום בקיום התומ"צ כדבעי כו'. ובפרט בחי' השוב שאחר הרצוא דאה"ר, שזהו ע"י כח עליון, והוא מ"ש⁵⁷ ואתה משמרה בקרבי, שלא תהי' בבחי' כליון לגמרי בהאה"ר, כ"א להיות בבחי' שוב למטה כו'. וכ"ז הוא בבחי' הרצון, שהוא עצם התקשרות לאלקות והנתינה והמסירה שלו לאלקות (דיא איבער גיגעבונקייט און דיא אַוועק גילייגטקייט צום רצה"ע כו') (ע"י לקמן ד"ה כי כאשר השמים⁵⁸), ואמיתית הרצון דעצמות א"ס הוא בבחי' השוב⁵⁸, דלא לתהו בראה כו'⁵⁹, והרצון הזה הוא נרגש ברצון האדם, ופועל בו שלאחר כל רצוא יהי' בבחי' שוב דוקא כו'.

אמנם ⁶⁰ עדיין צ"ל, דלפי הנ"ל הלא עבודת האדם אינה מכח עצמו, כ"א מה שמעוררים אותו מלמעלה להיות בבחי' רצו"ש, היינו לאהבה את הוי' וללכת בדרכיו כו'⁶¹,

53) ראה סה"מ תרמ"ט ע' רנו. לעיל ד"ה נר חנוכה ע' קנו.

54) ישע"י מה, יח.

55) ראה גם ד"ה ויקהל בתו"ח שמות שם שצה, ב.

56) נצבים ל, טז.

53) ישע"י לב, טו.

54) איכה ג, כג.

55) שמואל"ב כב, כט.

56) ראה לעיל ד"ה נר חנוכה ע' קנב.

57) לקמן ע' רג.

והלא ידוע דעיקר העבודה היא שתהי' מכח עצמו דוקא⁶², בבחירתו ורצונו כו', אבל מה שע"י התעוררות מלמעלה, הלא אין זו עבודה שבבחירתו, ואין זו עבודה כלל כו'.

אך הענין הוא, דהנה באמת בחי' ההתעוררות הנ"ל הבאה מלמעלה, מה שמתעורר פתאום בלי הכנה לאהבה את ה' כו', ה"ז רק כמו הקדמה אל העבודה האמיתית שייגע האדם את עצמו בעבודה במוח ולב כו'. וכמו שאנו רואים בחוש דהתעוררות הזאת היא חולפת ועוברת במעט זמן⁶³, דעם היות שלשעתה היא בתוקף גדול, הנה במעט זמן היא חולפת ועוברת והי' כלא הי' כו'. רק בעת הזאת שיש לו התעוררות מלמעלה, צריך האדם לייגע א"ע לבוא לידי עבודה פנימיות בהתבוננות באלקות ולהוליד אהוי"ר כו'. דלהיות שע"י ההתעוררות הנ"ל נעשה פתיחת הלב ופתיחת הנפש בכלל, ולכן הוא מסוגל אז להיות בהתבוננות אמיתי להתבונן באלקות ולהבין היטב את הענין, שיוקלט במוחו בהנחה טובה, ומאיר הענין האלקי בגילוי בנפשו כו'. אשר לא בכל עת וזמן הוא מוכשר לזה, דיש עתים שגם אם חפץ להתבונן ולהיות מקורב לאלקות, אבל לא יכול להתבונן, שאין ההשגה כדבעי, ואין בזה חיות, ואינו נקלט במוחו כו', והיינו מצד ענינים המעלימים ומסתירים על נפשו, והם עניני הגוף ונה"ב וחומריותם כו' (אם הם ענינים גלויים המבלבלים את הנפש בעת התפלה בכמה מח' זרות והרהורים רעים, וכמה שמתאמץ בהתבוננות לא ינוח אצלו הענין כלל, וגם אינו מועיל לגרש את המחשבות כו', והיינו מפני שנטמאה נפשו בח"נ וכה"ג⁶⁴, אשר מעלים ומסתיר על הנפש, שאינו מאיר בו האור האלקי, ומזה באים לו ג"כ המחשבות המבלבלות כו', וגם נפשו מתעבה ומתגשם עי"ז, שאינו כלי לאלקות כו'. או שהן בהעלם, דעם היות שאינ(ו)ם] מבלבלים לו בגלוי, מ"מ, יש דבר המונע ומסתיר, והיינו ג"כ מענינים הנ"ל, אלא שהן ממה שהי' מכבר הימים, ועכשיו אינו שייך לענינים אלו, אלא שלא תיקן אותם, ולזאת, אם כי אינם מבלבלים לו בגלוי, מ"מ, לעתים ה"ז מסתיר על הנפש, שמטמטם המוח והלב כו'), ומשו"ז אינו יכול להתבונן, ומכ"ש לבוא לידי אהוי"ר כו' (ולכן העצה לזה היא לעורר ר"ר על נפשו, שע"י מעורר וממשיך עליו בחי' רחמים העליונים⁶⁵, שע"י הארת בחי' רחמים העליונים מתבטלים ההעלמות וההסתרים שמהנה"ב, ועושה פתיחת הנפש שיהי' ביכולתו להתבונן כו'). אמנם כאשר יש התעוררות מלמעלה, ה"ז מסיר ההעלמות וההסתרים, ונעשה מסוגל ומוכשר להתבוננות, וצריך לייגע א"ע להשיג את הענין האלקי בטוב ובהעמקת הדעת, שיורגש בנפשו היטב, ושיתעורר בלבבו בבחי' אהבה וקירוב לאלקות לדבקה בו, שיהי' כל חפצו ורצונו רק בהאור והחיות האלקי כו'. וזו היא העבודה האמיתית שהיא בבחי' קיום בנפשו, דעם היות שאי אפשר שתהי' ההתבוננות והאהבה בתמידות, אמנם, נשאר מזה על כל היום להיות סור מרע ועשה טוב בפועל ממש, להזהר מאד מכל דבר שהוא היפך אלקות, ושמעלים ומסתיר על אלקות, ולהיות לו חיות בקיום המצות ויחפוץ בהם כו'.

קכד

62 ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ס"ע שסא. סה"מ

ה'שית ריש ע' 133. וראה בכ"ז ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע'

524 ואילך. תש"נ ח"ב ע' 505. ע' 518. ובכ"מ.

63 ראה לקו"ת ויקרא ב, סע"ב ואילך. שה"ש כב, ג. כד,

א. ובכ"מ.

64 ראה תניא פכ"ט (לו, ב).

65 ראה תניא פמ"ה (סד, ב). לקו"ת פ' ראה לב, ג. שה"ש

מט, ב. ובכ"מ.

משא"כ ע"י בחי' התעוררות הנ"ל לבדה, שהיא בבחי' מקיף לבד, וממילא אינה שייכה לקיום המצות בפו"מ כו', ובפרט לתיקון ובירור הנה"ב, שזהו ע"י העבודה הנ"ל בבחי' פנימיות דוקא. דכאשר מתעורר באהבה שחפץ באמת באלקות, הרי כל מה שאינו אלקות, ובפרט מה שהוא היפך אלקות, הרי אינו חפץ כלל וכלל, ועי"ז נכנעים ונחלשים המדות טבעים דנה"ב ומתבטלים במשך זמן כו'. ומכ"ש כאשר מייגע בעבודתו לברר ולתקן פרטי המדות דנה"ב, והיינו שמייגע א"ע שגם הנה"ב יבין את הענין האלקי והטוב דאלקות, ויתעורר גם הוא באהבה להוי', שע"י נעשה כפי' וביטול דמדות טבעים דנה"ב כו', דכל זה אינו שייך בהתעוררות לבדה הבאה מלמעלה, כ"א דוקא ע"י העבודה הנעשה מכח התעוררות זאת כו'. והגם שפועלת ג"כ בנה"ב שלא יעלים ויסתיר על הנה"א, ויהי' ביכולתו להתבונן כו' כנ"ל, זהו רק מה שפועל ביטול כללי בנה"ב, ורק לשעתו, אבל לא שהוא נכנע ומתבטל בעצם עי"ז, כי הנה"ב אינו שייך לאור וגילוי זה שיאיר בתוכו כו'. דדוקא בנה"א שהוא שייך בעצם אל האור העליון, ה"ז פועל בו פתיחת הנפש להיות מוכשר ומסוגל אל עבודה האמיתית כו' כנ"ל, אבל הנה"ב אינו שייך לזה כלל, ורק מצד שהיא הארה גבוהה, ה"ז פועל ביטול בנה"ב בכללות (וגם זה אינו בהענינים פנימיים ועצמיים שלו כו'), אבל אינו פועל בו ביטול בעצם כו', וכשמסתלק האור, ה"ה כמו שהי' כו' (ואינו דומה ג"כ לענין תושי' דתורה⁶⁶ שמתשת כח הנה"ב, כמשנת"ל (בד"ה ויתן לך⁶⁷) שזהו בדרך בירור, להיות כי התורה היא בבחי' אור פנימי, ומתלבשת גם בעניני שקר לברר כו', ה"ז פועל הבירור בנה"ב שמתברר ומתבטל בעצם, והוא בבחי' קיום בו, וכמו בעבודה הנ"ל במוח ולב כו', ואדרבה, עוד יותר, לפי שהוא הבירור מלמעלמ"ט כו', וכידוע⁶⁸, אבל התעוררות הנ"ל היא בבחי' מקיף, וממילא אין הנה"ב מתברר עי"ז כו'), ורק ע"י העבודה בבחי' פנימיות דוקא במוח ולב, עי"ז נעשה בירור וביטול הנה"ב כו'. ועוד זאת, שהעבודה בבחי' פנימיות היא נותנת כח ועוז בנפשו להיות עוד בעבודה זו להתבונן ולהתעורר באהוי"ר כו', להיות שנעשה עי"ז בעצם בבחי' קירוב לאלקות (וגם הנה"ב נחלש ונתבטל כו' כנ"ל), ממילא יעבוד עבודתו עוד, וא"צ ע"ז התעוררות מלמעלה עוד הפעם, כ"א מעצמו יעבוד עבודתו ויעלה במעלות בעילוי אחר עילוי במדרי' הקירוב והדביקות הלוך ונסוע כו'⁶⁹.

והנה העבודה הזאת שבבחי' פנימיות, ה"ה מכח עצמו, שמייגע א"ע בהתבוננות ושיהי' נרגש בפנימיות, וצריך ע"ז יגיעת נפש ויגיעת בשר כו'. וכן להתעורר באהוי"ר כו', הגם שבא בדרך עילה ועלול, מ"מ צ"ל הכנה ע"ז כו', וכמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים רס"ה⁷⁰. ועם היות שכ"ז הוא מכח ההתעוררות מלמעלה שעושה פתיחת הנפש שלו כנ"ל, וגם בעת ההתבוננות והתפעלות ישנו לבחי' התעוררות הנ"ל בהעלם כו', מ"מ, ההתבוננות וההרגש פנימי והתעוררות אהוי"ר הכל הוא מכח עצמו ויגיעתו, רק שבא מכח ההתעוררות כו' (ובאמת בעת ההתבוננות צ"ל להעלים ההתפעלות שמצד ההתעוררות,

68 ראה סה"מ תרנ"ט ע' קסב ואילך. תש"ד ע' 106 ואילך.

תו"מ סה"מ כסלו ע' מה ואילך. וש"נ.

69 ע"פ לך לך יב, ט.

70 סה"מ תרס"ה ע' רמח ואילך.

66 ראה מכילתא בשלח טו, ב. ויק"ר פל"א, ה. סנהדרין

כו, ב. וראה אגה"ק סכ"ב (קלד, א). תו"א יתרו סז, ב. ס' ערכי

הכינויים (לבעל סדר הדורות) ערך תושי'. ועוד.

67 ע' קכא.

דאל"כ, לא תהי' ההתבוננות כדבעי, ולא תהי' בבחי' או"פ כו', והי"ז רק שהוא בדרך עזר וסיוע שיוכל להיות ההתבוננות, אבל ההתבוננות עצמה וכללות העבודה הי"ז מכח עצמו כו'. והעבודה פנימיות היא עיקר העבודה. כי התעוררות הנ"ל היא לבדה אינה עבודה מצ"ע, כ"א מה שהיא הקדמה שתהי' העבודה עי"ז כו' (וכידוע⁷¹ דההתפעלות בהתלהבות שבבחי' מקיף א"ז עבודה כו', וכנ"ל שאינו שייך לקיום תו"מ ולבירור נה"ב כו'), וכמו וישכם לבן בבקר, שזהו הקדמה שתהי' העבודה אח"כ בתפלה, אבל ההתעוררות לבדה אינה עבודה כו'.

וְאִינָן דומה לבחי' אהבה העליונה הנמשכת ע"י אהרן כה"ר, שהאהבה עצמה היא עבודה, ואדרבה היא עבודה גבוה ונעלית מאד בבחי' תוקף האהבה והרצוא שמצד עצם הנשמה כו', אבל התעוררות הנ"ל אין זו עבודה מעצמה, כ"א הקדמה לבד כו'.

ואפשר י"ל, שזהו כענין ההפרש בין חנוכת הנשיאים לעבודת אהרן בהדלקת הנרות⁷², שא' לו⁷³ חייך שלך גדול משלהם כו'. דהנה⁷⁴, ענין החינוך הוא עד"מ כמו שמחנכין את התינוק שילך לבית הספר, שחינוך זה הוא שילך אח"כ מעצמו בלי ציווי כלל, ולכן עיקר החינוך הוא בהתחלה דוקא, כמו שהאב מחנך לבנו הקטן ומוליכו לבית הספר, שהעיקר הוא שילך אח"כ מעצמו בחשק ורצון, ויקבל בכי טוב כל מה שילמוד כו', ולזאת צריך שבראשונה ילך עמו האב, ומרבה לו במוהר ומתנ⁷⁵, ומגביה את לבו בימין מקרבת⁷⁶ ביתר מכפי המדה, ומפזר לו מתנות נכבדות בעיני התינוק, שזהו לנשיאות נפשו לעוררו בחשק להילוך זה בפעם הראשון, ואח"כ יוכל לילך מהתעוררות עצמו כו'. וכך הו"ע חנוכת הבית⁷⁷, שבהתחלה כאשר נכנס בו, צריך לחנך את ביתו במשתה וסעודה, ומביאים רעיו מתנות, וכמו ממיני מזון טוב, ומברכים אותו שיצליח בבית הזה, שכ"ז הוא המשכה מבחי' מקיף ומזל העליון, שישכון בבית הזה, ליתן בו כח הברכה והשפע בפרנסה ובני וחיי כו', כמ"ש⁷⁸ להניח ברכה אל ביתך, כי המקום והבית גורם כו', שבחנוכה זו נמשך אח"כ מצד מקום הבית עצמו שיצליח בו ויומשך בו כל ברכה ושפע בכל אשר יעשה בבית הזה כו'. ובדוגמא כזאת יובן בחנוכת המזבח ע"י הנשיאים⁷⁹, וכידוע⁸⁰ בענין המזבח החיצון שהוא בחי' מלכות דאצילות, ואש תמיד תוקד על המזבח⁸¹ הן ה"ג דמלכות שמבררים בירורים דרפ"ח ניצוצים כו', והו"ע העבודה בתפלה בבחי' אהבה בהתלהבות ורשפי אש כו', דאש זה דקדושה שורף ומכלה אש זרה דלעו"ז כו', וכמשי"ת⁸². ועי"ז היה

(76) ראה סוטה מז, א.

(77) ראה מאמרי אדהאמ"צ שם ע' תתקמו. וראה גם סידור עם דא"ח כא, סע"א ואילך.

(78) יחזקאל מד, ל.

(79) ראה מאמרי אדהאמ"צ שם ע' תתקנג.

(80) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פי"ג ערך מזבח. לקו"ת שה"ש נא, ריש ע"ב. אוה"ת בראשית (כרך ג) תפ, ב. סה"מ תרס"ג ח"א ע' נא. ח"ב ס"ע כה.

(81) צו ו, ו. וראה לקו"ת שה"ש שם. אוה"ת ויקהל ע' ב/קמו. אוה"ת צו ע' יב.

(82) לקמן ד"ה יהודה אתה (ע' קפ"קפא) וד"ה וילך איש מבית לוי (ע' קפט).

(71) ראה קונטרס התפלה פ"ב (ע' 12). קונטרס העבודה פ"ז (ע' 46). וראה גם קונטרס ההתפעלות במאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' ע"טפ; ע' פב; וע' קסו ואילך.

(72) בהבא לקמן ראה ד"ה בהעלותך במאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ג ע' תתקמו. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' רמג ואילך. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שלא ואילך. תרנ"ד ע' שיט ואילך.

(73) פרש"י בהעלותך ת, ב. וראה גם במדב"ר פט"ו, ו. תנחומא בהעלותך ה.

(74) בהבא לקמן ראה תו"א וישב כט, ד. לקו"ת נשא כט, א. סידור עם דא"ח רעו, א ואילך. שערי אורה טו, ב. ועוד.

(75) ע"פ וישלח לך, יב.

תחלה חנוכת הנשיאים בריבוי קרבנות⁸³, וגם הקטרת קטרת על מזבח החיצון כו'⁸⁴, והוא שהמשיכו בבחי' מל' גילוי אור עליון ביותר כו'. וכ"ז הוא כדי ליתן כח ועוז להיות במזבח כח העלאת מ"ן באש שלמטה, שהן בחי' ה"ג שבמלכות, להעלות ולברר לרפ"ח ניצוצים בבחי' ביטול היש לאין כו', שכ"ז⁸⁵ יהי' כח במזבח מצ"ע להבא תמיד בלי הפסק, כמ"שי⁸⁶ אש תמיד תוקד כו', ורק בפעם הראשון צ"ל החינוך בהמשכה מרובה, בכדי שיהי' אח"כ ההעלאת מ"ן מצ"ע כו'. אבל⁸⁶ עבודת אהרן הי' תמידית, להדליק את הנרות בכל יום, והיינו שאין זה כענין החינוך, אלא זאת היא גופא של העבודה, להמשיך בנש"י בחי' אה"ר שלמעלה מטעם ודעת, והיינו להמשיך בהם גילוי אור עצמי דאוא"ס, בחי' פני המנורה, שעיי"ז יתעוררו בבחי' אה"ר כמשנת"ל, ואין זה כמו הקדמה אל איזה עבודה, כ"א היא היא העבודה עצמה כו'. ולכן הי' עבודה זו בכ"י (היינו ביום חתונתו וכיום שמחת לבו⁸⁷, בזמן ביהמ"ק⁸⁸, שהי' אפשר להיות עבודה זו בנש"י כו', וכמו כן גם עכשו יכול להיות ע"י שמחה של מצוה כו', ועמ"ש בתו"א ד"ה ואתה תצוה⁸⁹).

וכמו"כ י"ל בענין ההתעוררות הבאה מלמעלה פתאום, שאין זו עבודה מצ"ע, כ"א שעיי"ז יעבוד אח"כ בכח עצמו דוקא, וה"ז כמו חינוך התינוק, שנותנים לו מתנה מרובה, והוא רק לנשיאת נפשו, שילך אח"כ מעצמו בחשק ותשוקה כו', כמו"כ התעוררות הנ"ל הוא בכדי שילך אח"כ מעצמו בתפלה בעבודתו בהתבוננות ובאהוי"ר בקירוב לאלקות כו', ותמיד ילך בדרכו בהילוך זה, וכמשנת"ל⁹⁰ דע"י עבודה בבחי' פנימיות, מאחר שנעשה בבחי' קירוב, ממילא יהי' עוד בעבודה זו, ויעלה במעלת הקירוב הלוך ונסוע כו', וא"צ להתעוררות עוד הפעם, אלא ילך הלוך ועלה בכח עצמו כו'. אבל בחי' אה"ר דאהרן אין זה בבחי' הקדמה, כ"א זהו העבודה, מה שבא לבחי' אה"ר, לעלות ולהכלל באוא"ס מצד עצם נפשו כניצוץ הנמשך אל השלהבת כו' כנ"ל.

ובמ"א מבואר⁹¹, דגם העבודה בבחי' פנימיות הנ"ל היא ג"כ מכח הדלקת הנרות דאהרן, והוא מ"ש⁹² מחוץ לפרוכת כו' יערוך אותו אהרן, וכתיב⁹³ ובהעלות אהרן כו'⁹⁴, דפי' יערוך אותו בעבודה הוא להיות העבודה דבחי' מוחין ומדות. והענין, דהנה יערוך הוא ל' סידור, וכמו שת"א יערוך יסדר כו', וגם ל' ערך, וכמו ואתה אנוש כערכי⁹⁵, והו"ע דמיון, וכמו שתרגם כערכי דדמי לי, ובחי' זו בנפש שיהי' בבחי' אדם אדמה לעליון⁹⁶, והיינו ע"י הדבק במדותיו כו'⁹⁷, שזהו העבודה בעשר כחות נפשו להיות בדמות שלמעלה כו'. וזהו ג"כ ענין הסידור, היינו סדור ע"ס שבנפש לגבי למעלה, לקשר חב"ד שבנפשו אל חב"ד שלמעלה, והיינו ע"י התורה כו' (וי"ל ג"כ ע"י השגה והתבוננות

(83) ראה נשא ז, יב ואילך.

(84) ראה מנחות ג, סע"א"ב. פירשי' נשא ז, יד.

(85) במאמרי אדהאמ"צ שם: שעיי' כ"ז.

(86) ראה מאמרי אדהאמ"צ שם ע' תתקסב.

(87) שיר השירים ג, יא.

(88) ראה תענית כו, ב.

(89) פא, א ואילך. הוספת קי, ג.

(90) ע' קסה.

(91) אוה"ת תצוה ע' אלתקסח ואילך (הערות לד"ה ואתה

תצוה שבהערה הקודמת).

(92) תצוה כו, כא.

(93) שם ל, ת.

(94) ראה גם תו"א תצוה פא, ג.

(95) תהלים נה, יד.

(96) לשון הכתוב – ישע"י יד, יד. וראה ספר עשרה

מאמרות מאמר אם כל חי ח"ב פל"ג. של"ה ג, א. כ, ב. רסח,

ב. שא, ב. שעג, א. שפו, ב. עבודת הקודש ח"א פרק יז ואילך.

(97) ראה סוטה יד, א.

באלקות כו', ואפשר זהו בכלל הדבק במדותיו כו'), ומחשבה דיבור ומעשה שבנפשו במחשבה דיבור ומעשה שלמעלה כו'. גם ענין ערך הן המדות שע"פ שכל, שבאין בדרך עו"ע מן השכל, וידוע⁹⁸ שכל עלול יש לו ערך ויחוס עם עילתו כו'. אבל ענין ובהעלות אהרן הו"ע האה"ר שלמעלה מן השכל, והיינו שהאדם נעשה בבחי' מאד כו', והיא העלאה לבחי' עצמות אוא"ס שאין ערוך לך⁹⁹, וכמ"ש במ"א¹⁰⁰ בענין אליו ולא למדותיו כו'¹⁰¹, וידוע¹⁰² דבנפש ג"כ בבחי' המדות שלמע' מהשכל אין שם ענין ערך כו'. אמנם, גם לפי הנ"ל, עצם העבודה דמוחין ומדות הוא באדם מכח עצמו וביגיעתו, להיות דבוק במדותיו כו', ורק שאהרן המשיך כח ע"ז ע"י הערכת הנרות, אבל העבודה היא מכח עצמו דוקא כו'.

וזוהו¹⁰³ מ"ש ויגש אליו יהודה. דהנה, יהודה הוא בחי' מל', ובכדי שיהי' עליית המל', זהו ע"י המשכה מלמעלה, וע"ד לכה דודי לקראת כלה¹⁰⁴, בעליות דשבת, שזהו ע"י גילוי מלמעלה כו', וכמו"כ הוא בעליית המל' בד"כ כו'. והגילוי הוא מבחי' יוסף, צדיק עליון, שממשיך האור מלמעלה לבחי' מל' להיות עליית המל'. וז"ע הגשת יהודה ליוסף, שהו"ע עליית והתכללות המל' שעולה מבי"ע לאצילות כו'. וזהו ג"כ ענין סמיכת גאולה לתפלה, דתפלה היא העלאה מלמטלמ"ע, וסמיכת גאולה זהו הכח הנמשך מלמעלה להיות העלי' כו', וכמ"ש במ"א¹⁰⁵. אמנם, הגילוי מלמעלה זהו רק בכדי שתהי' העליה, אבל תכלית הכוונה היא העליה עצמה, שזהו העיקר כו', ובפרט בעליית המלכות כאשר עולה למעלה, אז היא למעלה במדרי', שזהו מעלת יהודה שלמעלה במדרי' מיוסף, וכמו לעתיד דכתיב¹⁰⁶ ודוד עבדי נשיא עליהם, דבחי' מלכות תהי' למעלה במדרי' כו'. וזהו"ע סמיכת גאולה לתפלה, שזהו המשכת האור מלמעלה להיות בחי' הרצוא והעליה דמלכות, שזהו הגשת יהודה ליוסף, ומ"מ אומר הלשון סמיכת גאולה לתפלה, דהיינו כאשר המלכות עולה למעלה, אז היא למעלה במדרי', שזהו תכלית הכוונה, והיא למעלה במדרי', וזה יתגלה לעתיד, דודוד עבדי יהי' נשיא כו'.

קבו

98 ראה לעיל ד"ה ביום השמע"צ. וש"נ.
 99 פיוט „הכל יודוך” בתפלת שחרית לשבת.
 100 ראה סידור עם דא"ח פה, ב ואילך (ובנסמן בהמ"מ לשם בהוצאת תשס"ב). וראה גם לקו"ת הוספות לס' ויקרא נא, ג. שה"ש מט, ב. דרך מצותיך קיז, א ואילך. ועוד.
 101 ספרי — הובא בפרדס שער לב (שער הכוונה) פ"ב.
 102 ראה לקו"ת נשא כג, א. שה"ש מו, ד. וראה גם תו"א תולדות יט, ריש ע"ב. יתרו עג, א. לקו"ת בחקותי מז, א.
 103 ראה בדרושים שנסמנו בהערה 103.
 104 פיוט „לכה דודי” בסדר קבלת שבת. וראה בכ"ז לקו"ת ברכה צו, א"ב. סידור עם דא"ח ריא, ג ואילך. מאמרי אדה"ז מארו"ל ע' תנה. סה"מ פר"ת ע' קנא ואילך. ועוד.
 105 ראה בדרושים שנסמנו בהערה 103.
 106 יחזקאל לו, כה.

98 ראה לעיל ד"ה ביום השמע"צ. וש"נ.
 99 פיוט „הכל יודוך” בתפלת שחרית לשבת.
 100 ראה סידור עם דא"ח פה, ב ואילך (ובנסמן בהמ"מ לשם בהוצאת תשס"ב). וראה גם לקו"ת הוספות לס' ויקרא נא, ג. שה"ש מט, ב. דרך מצותיך קיז, א ואילך. ועוד.
 101 ספרי — הובא בפרדס שער לב (שער הכוונה) פ"ב.
 102 ראה לקו"ת נשא כג, א. שה"ש מו, ד. וראה גם תו"א תולדות יט, ריש ע"ב. יתרו עג, א. לקו"ת בחקותי מז, א.
 103 ראה בדרושים שנסמנו בהערה 103.
 106 יחזקאל לו, כה.

בס"ד, ש"פ ויחי, רס"ו

יהודה: אתה יודוך אחיך ידך בעורף אויביך.² וצ"ל, דלכאורה תי' אתה מיותר, והול"ל יהודה יודוך אחיך, או אותך יודוך אחיך, מהו יהודה אתה כו'. גם צ"ל, הלא ראובן שמעון ולוי גבוהים במדרי' מיהודה, דראובן ושמעון ידוע³ שהן חסד וגבורה או חכמה ובינה, דראובן ע"ש כי ראה הוי⁴, ושמעון ע"ש כי שמע הוי⁵, שהם חו"ב, ולוי מל' הפעם ילוה כו⁶, שהוא בחי' דעת המחבר⁷, ויהודה הוא בחי' מלכות. וכמו כן בעבודה, ראובן הוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא⁸, שהיא האהבה שע"י בחי' ראי', ושמעון הוא בחי' יראה, ה' שמעתי שמעך יראתי כו⁹, ולוי בחי' התקשרות כו', ויהודה הוא בחי' הודאה לבד. וא"כ, ה"ה גבוהים במדרי' ממנו, ומפני מה יודוך אחיך. וגם מהו"ע ידך בעורף אויביך, ומה שייכים ב' הענינים דיודוך אחיך וידך בעורף אויביך זל"ז. ולהבין זה צלה"ק משנת¹⁰, דהרצוא שבנשמה הוא ע"י כח עליון דהארת לובן העליון, שמעורר את הנשמה לאהבה את הוי' כו', ומ"מ, עצם הרצוא הוא בכח עצמו ויגיעתו דוקא, והכח עליון הוא רק בבחי' התעוררות לבד, אבל צריך לייגע א"ע להיות בבחי' רצוא. ונת' דהתעוררות עצמה אינו עבודה כלל, ואינו דומה לאהבה רבה דאהרן שבאה ג"כ מלמעלה, שהיא עצמה עבודה, אבל ההתעוררות היא עצמה אינה עבודה, והעבודה היא בכח עצמו דוקא.

והנה לכאורה צ"ל, מאחר דבחי' התעוררות ובחי' אה"ר דאהרן, שניהם נמשכים מבחי' עצמות אוא"ס, דבחי' לובן העליון זהו בחי' עצמות אוא"ס כו', ובפרט לפי משנת¹¹ דההתעוררות היא ג"כ מהדלקת הנרות דאהרן כה"ר, שזוה"ע ההערכה וההדלקה, דמ"ש¹² יערוך אותו אהרן, זהו מה שנותן כח על העבודה פנימיות דמות ולב, ומ"ש¹³ ובהעלות אהרן, הוא בחי' האהבה רבה כו', וא"כ, מאחר ששניהם נמשכים מבחי' עצמות אוא"ס, למה הארת לובן העליון היא בבחי' התעוררות לבד, והמשכה דאהרן היא

קב"ח

(3) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"ב ערך לוי. שם פ"ב ערך ראי'. פכ"א ערך שמיעה. תו"א ויחי שם מו, א. מאמרי אדהאמ"צ בראשית שם ע' תקטו. אה"ת ויחי (כרך ה) תתרו, סע"א. שם (כרך ו) תתשמא, סע"א.
 (4) ויצא כט, לב.
 (5) שם, לג.
 (6) שם, לד.
 (7) ראה פרדס שער כג פ"ב ערך לוי שם.
 (8) ראה זח"א לת, א"ב. קצט, א. זח"ב קלד, א. רמז, ב.
 (9) חבקוק ג, ב.
 (10) במאמר שלפנ"ד (ד"ה ויגש) ע' קס.
 (11) ס"ע קסז.
 (12) תצוה כו, כא.
 (13) שם ל, ת.

(1) לעניני המאמר ראה: א) ביאור לד"ה אני ישנה בלקו"ת שה"ש לה, ג ואילך; ב) באוה"ת שה"ש (כרך ב) ע' תקכ. ב) ביאור לד"ה כי תצא במאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' רסט; ב) באוה"ת תצא ס"ע תתפג ואילך. ג) ד"ה לבאר ענין יו"כ בלקו"ת דרושים ליוהכ"פ סח, ג.
 להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה זה: בתו"א ויחי מה, א ואילך. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תצז ואילך. תקל ואילך. אוה"ת ויחי (כרך ו) תתשלח, ב ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תתיא. סה"מ פר"ת ע' ריז ואילך. תרפ"ח ע' מה ואילך. תו"מ סה"מ טבת ע' רכ ואילך.
 לכמה מעניני המאמר ראה קונטרס העבודה פ"ד (ע' 25 ואילך).
 (2) ויחי מט, ח.

עבודה ממש, ואדרבה עבודה נעלית ביותר. אך הענין הוא, דהגם דהכל הוא מה שנמשך מבחי' עצמות אוא"ס, מ"מ, יש חילוק באופן ההמשכה.

והענין הוא, דהנה ידוע¹⁴ דהאור האלקי הנמשך בעולם בבחי' גילוי, היינו בבחי' התלבשות, היא בחי' הארה חיצונית והארה מצומצמת לבד. דהנה, עצמות אור א"ס אינו בערך העולמות כלל, וכאשר¹⁵ האיר בגילוי בחי' העצמות דאוא"ס, לא הי' אפשר להיות התהוות העולמות כלל, והי' צ"ל הצמצום, שהוא בחי' סילוק האור והגילוי לגמרי כו', ונמשך אח"כ המשכת הקו, שהוא בחי' הארה חיצונית לבד. והגם דשרש המשכתו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום, מ"מ, ה"ה נמשך ע"י הצמצום, שהוא בחי' הארה חיצונית ומצומצמת שבאין ערוך כלל לגבי האוא"ס שלפני הצמצום כו'. וע"י בחי' זו נעשה התהוות העולמות, וזהו המתלבש בעולמות להחיותן, שזהו בחי' הארה חיצונית לבד. וגם, בחי' עצמיות הקו הוא המתלבש בעולמות הא"ס שלמע' מאצילות, אבל בעולם האצילות מאיר רק הארת הקו לבד, והארה זו מסתיימת במלכות דאצי¹⁶, ובעולמות בי"ע אינו [מאיר] בחי' הארת הקו ג"כ, כ"א רק בחי' המציאות דאלקות¹⁷. דבאצי' מאיר עכ"פ מהות הזיו, דעם היותו בחי' זיו והארה לבד, מ"מ, מאיר שם מהות הזיו וההארה, דלמע' מאצי' מאיר מהות העצמות, ובאצי' מהות הזיו¹⁸, וכידוע¹⁹, דבאור יש בחי' עצם האור, ובחי' התפשטות האור, שהוא בחי' זיו והארה לבד, דכמו"כ בבחי' הקו יש בו בחי' עצם והתפשטות, דבחי' עצם אור הקו מאיר למע' מאצי', והוא בחי' מהות העצם, ובאצילות מאיר מהות הזיו. אבל בבי"ע אינו מאיר בחי' מהות, כ"א בחי' מציאות לבד²⁰, וכמארז"ל²¹ ע"פ²² כי לא יראני האדם וחי, דקאי על חיות הקודש, דאפי' החיות הנושאות את הכסא אינן רואין את הכבוד בבחי' ראיית המהות, כ"א בבחי' ידיעת המציאות לבד כו'. ובעולמות בי"ע גופא הולך ומתמעט האור, עד שבנבראים למטה אינו מאיר בחי' המציאות דאלקות ג"כ. דהגם שיש חיות אלקי בכל נברא, וכ"א מרגיש שיש חיות המחיה אותו, מ"מ, אינו מרגיש שהחיות הוא אלקות, עד שיכול להיות ח"ו היפוך מאלקות, והיינו לפי שאינו מרגיש שהחיות שלו הוא אלקות. דבעולמות עליונים שמרגישים שהחיות הוא אלקות, אינם יכולים להיות היפוך ח"ו מהאלקות, אבל בנבראים למטה אינו נרגש החיות שהוא אלקות כו'. ונמצא, דהאור והחיות שלמטה הוא בחי' הארה חיצונית לגמרי עד שאינו נרגש כלל כו'. והיינו לפי שגם כללות האור הוא בחי' הארה לבד שלפי ערך העולמות, ובאה בבחי' התלבשות בעולמות, וממילא מתמעט ממדרי' למדרי', עד שלמטה הוא בחי' הארה חיצונית ביותר כו'. אבל בחי' עצמות אוא"ס אינו בא בבחי' התלבשות בעולמות, כ"א בבחי' סובב לבד.

(18) ראה גם סה"מ תרס"ג ח"א ע' מט. ועוד.

(19) ראה סה"מ תרנ"ד ע' יא. תרנ"ה ע' רי ואילך. תרס"ב

ע' שנט. תרס"ג ח"ב ע' חצר. תרס"ד ע' רלג.

(20) ראה סה"מ תרל"ד ע' נו. וש"נ. תרנ"ג ע' רסג. תרנ"ד

ע' נ ואילך. תרס"ו ע' קל ואילך. תרס"ה ס"ע קיא ואילך. ועוד.

(21) במדבר"ר יד, כא.

(22) תשא לג, כ.

(14) ראה תניא פמ"ח (סז, א ואילך). ובכ"מ.

(15) ראה ע"ח שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(16) ראה דרמ"צ לו, א. קיט, ב. סה"מ תרס"ט ע' קסא. לעיל

ד"ה שובה ישראל (ע' ל).

(17) ראה סה"מ תרנ"ח ע' קמו. תרס"ה ס"ע קצ"א. לעיל

ד"ה שובה ישראל שם. וש"נ. לקמן ד"ה כה גו' אם לא בריתי

תרס"ו [ע' ותכד].

קכט

והנה בחי' טובב אין הכוונה שהוא בבחי' מקיף מלמעלה לבד, כ"א שהוא בתוך כל עלמין ובתוך כל הנבראים, וכמ"ש²³ את השמים והארץ אני מלא, והוא בחי' עיקר החיות כו', אלא שאינו בבחי' התלבשות בהם, וכמ"ש בסש"ב²⁴, והיינו שאינו נרגש כלל בעולמות כו'. ולכן, בחי' זו דטובב, הגם שהוא עיקר החיות המחיה את העולמות והנבראים, ומ"מ, אין זה פועל שום עילוי כלל בהעולמות שיהיו במעלתן כפי אופן האור. ואינו כמו האור פנימי, שהאור פועל עילוי בהנבראים, שהם כפי אופן האור המתלבש בתוכן. וכמו שיש חילוקים בעולמות, כמו עולם האצילות ועולמות בי"ע, דעולם האצילות מובדל בערך מעולמות בי"ע, שהוא בחי' אלקות ממש, ואינו בבחי' יש כלל, ועולמות בי"ע הן בבחי' יש, וכמו"כ בהע"ס שבכל עולם, שיש בהם חילוקי מדרי' בבחי' מעלה ומטה²⁵, וכמו בחי' חב"ד וחג"ת כו', שכ"ז לפי גילוי האור פנימי שמאיר בהם, דלפי אופן האור כן הוא מעלת ומדרי' העולמות והספי' כו'. אבל מצד האור מקיף, הגם שמאיר בכל העולמות והנבראים, מ"מ, אינו נעשה משום זה עילוי בהעולמות והנבראים שיהי' כפי מדרי' האור, והיינו לפי שאינו מתלבש בהם, ואינו נרגש בהעולמות כו'. ונמצא, דמה שמאיר בגילוי בעולמות, היינו מה שבא בבחי' התלבשות שז"ע הגילוי כו', הוא בחי' הארה חיצונית לבד, שזהו בחי' אור פנימי. אבל בחי' עצמות שבבחי' מקיף אינו בא בגילוי כו'.

ומ"מ יש ג"כ גילויים דאורות מקיפים בעולמות, וכמו ע"י המצות הרי נמשך גילוי האו"מ, וכידוע²⁶ דמצות הן רצון העליון, שהוא בחי' האו"מ שנמשך ע"י המצות, וכמ"ש²⁷ והלך לפניך צדקך וכבוד ה' יאספך, שע"י המצות נמשך או"מ על הנשמה, שזהו גילוי בחי' המקיף כו'. אמנם, יש בזה חילוקים באופן הגילוי. דהנה, ע"י המצות, הגם שנמשך גילוי האו"מ, מ"מ, הוא בבחי' מקיף לבד, ואינו מאיר בפנימיות. דהנה, מצות הן בבחי' מלכות, מצות המלך²⁸, ומלכות היא בחי' לבוש²⁹, וכמ"ש³⁰ ה' מלך גאות לבש, וכמו יביאו לבוש מלכות³¹, והיינו שע"י המצות מאיר האור בבחי' מקיף לבד. וכמו במצות תפילין, שנמשך עליו ע"י הנחת התפילין בחי' הד' מוחין עליונים³², מ"מ, אין האור דד' מוחין העליונים נכנס בבחי' גילוי ממש בהאדם, כ"א בבחי' מקיף לבד, ולכן הם בולטים למע' על הראש כו'. וכמו"כ הוא בשארי מצות כו'. ולכן, בקיום המצות, הגם שע"י מאיר עליו גילוי האו"מ, אינו נעשה ע"י במעלתו ומדריגתו כפי אופן האור, הגם שהאדם מתעלה ע"י, מ"מ, אינו נעשה במעלה ומדרי' זו, כ"א האור שמאיר ע"י המצוה מסייע לו שיכול להתעלות במעלה ומדרי', והיינו ע"י עבודה ויגיעה דוקא כו' (דבחי' האו"מ שיש

(23) ירמ' כג, כד.

(24) פמ"ח (סז, סע"ב). וראה המשך תער"ב ח"א ע' פו. ע' קו. סה"מ עטר"ת ע' רסט. ועוד.

(25) ראה סה"מ תרנ"ז ע' רל ואילך. לעיל: ד"ה שובה ישראל (ע' טז). וש"נ. רד"ה אלה תולדות נח (ע' סז). וש"נ.

(26) ראה לקו"ת בשלח א, ד. במדבר יז, ב. בהעלותך לג, סע"ג. לד, א. ובכ"מ.

(27) ישע"י נח, ח. – וראה בכ"ז אוה"ח נח (כרך ג) תרמו, א. שם (כרך ו) תתרסד, ב. וראה תורת חיים שמות ח"א סב, ג הערה 133. שם ח"ב תיט, סע"ג.

(28) לשון הכתוב: ישע"י לו, כא. אסתר ג, ג. ועוד. וראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פי"ג ערך מצוה. לקו"ת במדבר יז, ב. ואתחנן י, ג. נצבים מט, ג. ובכ"מ. [וראה גם תוספתא נגעים פי"ג, ז; בבא בתרא קנט, א; גזירת המלך].

(29) ראה לקו"ת אחרי כח, א. במדבר יז, א. נשא כ, ד. שה"ש יז, סע"א-ב. ועוד.

(30) תהלים צג, א.

(31) אסתר ו, ח.

(32) ראה זח"ג רסב, א. סידור עם דא"ח ז, סע"א ואילך. אמרי בינה שער התפילין ח"ג (הוצאת תשמ"ה ואילך) קיב, א ואילך.

בעולמות תמיד, הרי אין זה פועל ומסייע, משא"כ ע"י המצות, מפני שנמשך גילוי המקיף, ה"ז מסייע לו שיוכל לעלות ע"ז, אבל זהו דוקא כשעובד ומייגע א"ע, אבל ע"י המצוה עצמה אינו נעשה באופן כזה (כו), והיינו לפי שהוא בבחי' מקיף לבד, וכמו וכבוד ה' יאספך, וכמ"ש³³ וימיני תחבקני, שהוא בבחי' מקיף לבד (שז"ע החיבוק כו). אך לפעמים יש שמקיף מאיר בפנימיות, וכמו בשבת שהמקיף מאיר בפנימיות, דז"ע מה ששבת לאו זמן תפילין הוא³⁴, להיות דתפילין הן בחי' או"מ כנ"ל, ובשבת מאיר המקיף בפנימיות כו³⁵. ולכן בשבת נעשה בחי' עילוי בעולמות ונבראים שמתעלים במעלתן כו, וכידוע בענין ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו³⁶, וידוע³⁷ דכסא כבודו הן בחי' כלים דבריאה, ובשבת מתעלים הכלים דבריאה באצילות, ומאיר ומתלבש בהם אור האצילות כו. וכמו"כ באדם למטה, העבודה בשבת היא בחי' אה"ר דוקא, והיינו לפי שמאיר גילוי האו"מ, וממילא מתעלים במדרי', שהעבודה היא במדרי' נעלית יותר כו, וז"ע נשמה יתירה שבשבת כו³⁸. וכמו"כ ע"י התורה נמשך האו"מ בגילוי בפנימיות, דהתורה שרשה מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס. והגם דאורייתא מחכמה נפקת³⁹, זהו רק נפקת מחכ', אבל שרשה הוא מבחי' רצה"ע⁴⁰. וידוע⁴¹ דתורה היא בחי' פנימיות, ונק' בשם מזון⁴², וכמו ותורתך בתוך מעי כו⁴³, והיינו שהאו"מ מאיר ע"י התורה בבחי' פנימיות כו.

קל

אמנם צ"ל, האיך אפשר שהאו"מ יאיר בבחי' פנימי, והלא הנבראים אינם יכולים לקבל כ"א בחי' אור מצומצם כו. אך הענין, דגילוי האו"מ הוא בעת זמן רצון למעלה, ומצד אוא"ס, כל יכול, אפשר להיות שגם האו"מ יאיר בבחי' פנימי כו. ומ"מ, זהו ג"כ ע"י הזדככות המקבל, דלכן גילוי המקיף הוא בשבת דוקא, שיש תחלה ההזדככות בשבת ימי החול, ואז נמשך גילוי המקיף בשבת, כי א"א להיות שבת בלי הקדמת ששת ימי החול קודם, וכמארז"ל⁴⁴ המהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ומשמר יום אחד, הלא צ"ל תחלה הששה ימים כו, והיינו לפי שצ"ל הזיכוך קודם, ואז יכול להיות גילוי המקיף כו. והגם דגם לאחר שמזדכך התחתון אינו בערך בחי' אור א"ס הסוכ"ע, מ"מ, ע"י שמזדכך ה"ה ראוי לקבל גילוי אור שלמע' מהאור המתלבש בכלים, ועם היות שאינו בערך בחי' אוא"ס הסובב, מ"מ, מאחר שמזדכך וראוי לבחי' אור שלמעלה מכלים, וגם הוא שעת ועת רצון, נמשך גילוי המקיף בבחי' פנימי, והזיכוך גופא גורם שיהי' הגילוי באופן כזה שיאיר בפנימיות. דלולא הזיכוך, הנה מצד עת רצון נמשך גילוי האו"מ, אבל הוא בבחי' מקיף לבד, וכמו בההתעוררות הנ"ל דוישכם לבן כו, שזהו בעת רצון למע' ככל בקר אור כו, מ"מ הוא בבחי' מקיף לבד כו, אמנם, הזיכוך שלו פועל שהגילוי יהי'

33) שיר השירים ב, ו, ה, ג.

34) ראה שבת סא, א. וש"נ. וראה מאמרי אדה"ז תק"ע ע'.

פד"ה. ס"ע צ"צ. אה"ת וישלח רמט, ב. שמות (כרך ז) ס"ע בתקלח"ט. בא ע' שמו. בהר (כרך ב) ע' תרט"ז. שם (כרך ג) ע' תתקטז.

35) ראה פע"ח שער יח (שער השבת) פי"ט.

36) נוסח ברכת יוצר לשבת.

37) ראה פע"ח שם.

38) ביצה טז, א. תענית כו, ב. ועוד. וראה תו"א ויקהל פו,

ג ואילך. ובכ"מ.

39) זח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א. רסא,

א.

40) ראה תו"א לך לך יא, ג. לקו"ת במדבר ז, א. ועוד.

41) ראה לקו"ת שלח לט, ריש ע"ב. בלק עד, א. מסעי צא, ריש ע"ד. ובכ"מ.

42) ראה תניא פ"ה (ט, סע"ב). וראה זח"ב רי, א. ע"ח שמ"ג

(שער ציור עולמות) פ"ג. שעה"ה ספ"ה (פ, סע"א). ובכ"מ.

43) תהלים מ, ט. תניא ספ"ה שם (י, א). לקו"ת פ' ראה לג,

ב. ועוד.

44) שבת טט, ב.

באופן כזה שיאיר בבחי' פנימיות, ולהיות שנזדכך וראוי לגילוי אור עליון יותר, וכללות ענין הזיכוך הוא ענין ביטול הכלים, והיינו העדר הכלי, לכן נמשך האו"מ בבחי' פנימי' כו', ולכן הגילוי בשבת דוקא ע"י הזיכוך והביטול דששת ימי החול. וכן בתורה, דהעיקר בלימוד התורה הוא הביטול דוקא כו'. ובמעשה המצות י"ל דהעיקר הו"ע עשיית הכלים כידוע⁴⁵, לכן הגם שנמשך עי"ז גילוי האו"מ, מ"מ הוא בבחי' מקיף לבד כו' (ומ"מ אינו דומה לההתעוררות הנ"ל, כי הרי מתעלה עי"ז כנ"ל, והיינו לפי שהוא ע"י עבודה דקיום המצוה כו').

והנה בגילוי האו"מ בבחי' פנימי, י"ל שיש בזה הפרש אם מאיר בבחי' פנימי ממש א"ל. וכמו בשבת שמאיר המקיף בבחי' פנימי, מ"מ, אין זה שנעשה כמו אור פנימי ממש, רק זאת שנרגש בפנימיות, אבל הוא בבחי' מקיף (בל"א ער הערט אור מקיף, לא שהמקיף נעשה פנימי ממש כו'), ולכן העבודה בשבת היא בבחי' אה"ר, שזהו בחי' או"מ, והיינו שהגילוי הוא בבחי' אור מקיף, ולהיות שנרגש בפנימיות, העבודה היא באופן כזה, אבל הוא בבחי' מקיף כו'. אמנם בתורה האור מקיף נעשה אור פנימי ממש, לא רק שמרגיש את האור מקיף, אלא שהמקיף נעשה פנימי כו'. וי"ל דזהו ההפרש בין משה לאהרן, דמשה הוא שושבינא דמלכא, ואהרן שושבינא דמטרוניתא⁴⁶, דלכאורה, הרי משה המשיך את האור והגילוי בנש"י (ונק' רעי' מהימנא כו'⁴⁷ כידוע), ואהרן המשיך ג"כ הגילוי מעצמות או"מ כו', וכמשנת"ל (בד"ה ויגש אליו⁴⁸), ומהו ההפרש ביניהם. אך הענין, דהמשכת משה ה' שהמשיך בחי' האור דעצמות או"מ בגילוי, שיהי' בבחי' גילוי ממש בנש"י, היינו שיהי' בבחי' אור פנימי ממש, וזהו שושבינא דמלכא, שממשיך או"מ ב"ה בגילוי ממש כו', ואהרן בחי' שודמ"ט, שממשיך ג"כ גילוי או"מ, אבל לא שמאיר בגילוי ממש היינו להיות בבחי' אור פנימי, כ"א הגילוי הוא שיורגש בנש"י בבחי' פנימיות, אבל מרגישים אותו בבחי' או"מ כו', וזהו שנק' שודמ"ט, דממשיך הגילוי רק להיות נרגש בנש"י לבד כו'. ומ"מ, שניהם הם גילוי המקיף בבחי' פנימי, והיינו לפי שהוא ע"י הקדמת העבודה וזיכוך קודם כו'.

קלא

וע"פ כל הנ"ל יובן ההפרש בין בחי' ההתעוררות הנ"ל ובין המשכה דאהרן כה"ר, הגם ששניהם נמשכים מבחי' עצמות או"מ, מ"מ, בחי' התעוררות הנ"ל, להיות שזהו רק מצד אתעדל"ע לבד, מצד עת רצון כו', ההמשכה היא בבחי' מקיף לבד, לכן הוא רק בדרך התעוררות, ואין זה עבודה מצ"ע כו'. אבל המשכה דאהרן, להיות שזהו ע"י הקדמת הזיכוך, לזאת ההמשכה היא בפנימיות, ולכן זה גופא עבודה היא, ואדרבה, עבודה נעלית יותר, כמו מצד בחי' האו"מ כו'.

וממוצא דבר נשמע, דבחי' אה"ר דאהרן, הגם שהיא באה מלמעלה, ואין זה מכח עצמו, כ"א מה שנותנים לו מלמעלה שתתלהב ותתלהט נפשו מאל"י כו', אמנם, בכדי שתהי' אה"ר הנ"ל צ"ל תחלה העבודה במוח ולב ביגיעה דוקא, ואח"כ באה

(47) פתיחתא דאיכ"ר פכ"ד. זח"ב ה, ב. ובכ"מ.

(48) ע' קס"קסב.

(45) ראה לקו"ת שה"ש לד, ד. ועוד.

(46) ראה זהר ח"א רסו, ב. ח"ב מט, ב. ח"ג כ, א (ברע"מ).

נג, ב. ערה, ב. תו"א תצוה פא, א ואילך. ובכ"מ.

מלמעלה האהבה הנ"ל. דהנה ידוע⁴⁹, דכל הגילויים מאוא"ס שלמעלה מסדר השתל' שנמשכים ומתגלים מעצמן באתעדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת, ה"ה נמשכים דוקא כאשר יש שלימות בהעבודה שבבחי' אתעדל"ת כו'. וכמו כשנותנין לאדם מתנה, שזהו לא שהרויח, ומ"מ, אי לאו דעביד ל' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב ל' ⁵⁰, דמה שנותנין לו הוא בדרך מתנה, ומ"מ, זהו דוקא כשעביד נייחא לנפשי' כו'. ⁵¹ וכידוע⁵² בענין המשכת שער הנו"ן דבינה בחג השבועות, שנא' ע"ז⁵³ תספרו חמשים יום, והלא אין סופרים רק מ"ט ימים, והיינו לפי [ד]מה שאפשר להיות באתעדל"ת אתעדל"ע הוא במ"ט שערי בינה, אבל שער הנו"ן הוא למעלה מאתעדל"ת, ומאיר בחג השבועות בבחי' אתעדל"ע מצ"ע, ומ"מ אומר ע"ז תספרו חמשים יום, והיינו מפני שהגם שנמשך מעצמו, ומ"מ, ה"ה נמשך דוקא כאשר יש שלימות בבחי' שבאתעדל"ת אתעדל"ע כו'. וכמו"כ הוא בהמשכת אהבה רבה, שהיא האהבה שלמע' מטו"ד, ושרשה מבחי' אוא"ס שלמע' מהשתל', וידוע⁵⁴ דאתעדל"ת מגיע רק בסדר השתל', דהתחלת ההשתל' הוא מהחכ', כי מהחכ' ולמטה הוא מה ששייך לעולמות, להיותן בחי' אורות המתלבשים בכלים כו', ולזאת, בבחי' השתל' שייך אתעדל"ת, שהנבראים בעבודתם ויגיעתם ממשיכים בחי' זו, אבל באוא"ס שלמעלה מסדר השתל', שאינו בערך הנבראים כלל, אינו תופס מקום שם עבודת הנבראים, ואינו בערך שימשיכו זאת בעבודתם כו'. וכמו"כ בנפש האדם, הנה מוחו הוא ברשותו להתבונן בו ככל אשר יחפוץ כו', וכמ"ש בסש"ב⁵⁵, והגם שמן השכל ולמטה מלובש בנה"ב, וכידוע⁵⁶ דהנה"ב כלול ג"כ משכל ומדות, והשכל ומדות דנה"א מלובשים בשכל ומדות דנה"ב, ולכן צריך האדם יגיעה רבה בזה, לבד זאת שצריך יגיעה על עצם התגלות השכל, שלא ישכיל וישיג מעצמו, כ"א ע"י יגיעה, הנה צריך יגיעה יתירה מצד ההתלבשות בהנה"ב, והיינו שצריך תחלה להגביר הכחות דנה"א שיהיו בהתגלות יותר מהכחות דנה"ב, והיינו ההגברה בכללות להוציא ממסגר אסיר⁵⁷, להיות הנה"א וכחותיו בהתגלות יותר, בכדי שישגי ויתבונן באלקות בהתבוננות אמיתי, ומכ"ש להתעורר באהוי"ר כו', שעל כ"ז צריך עבודה ויגיעה רבה כו', אבל להיות שזהו מכחות הנפש הבאים בבחי' התלבשות, ביכולתו ע"י יגיעתו להגביר אותם ולהביאן מן ההעלם אל הגילוי כו'. אבל הרצון שבנפש שהוא בבחי' מקיף, עם היות שאינו מתלבש בנה"ב, שאין דבר מסתיר על הרצון, ומשו"ז כאשר מתגלה הרצון ה"ה בתוקף גדול, שאין דבר עומד נגד הרצון כו'. ⁵⁸ מ"מ, להיות שאינו בהתלבשות, אין הרצון ברשותו לעוררו ביגיעתו כו', כ"א העבודה בבחי' הרצון, שזהו בחי' האה"ר, הוא שנותנים מלמעלה דוקא כו'. אבל זהו דוקא כאשר יהי' שלימות

קלב

49) בהבא לקמן (בפיסקא זו ושלאחר) ראה ביאור לד"ה אני ישנה בלקו"ת שה"ש שם לה, ג ואילך. ובשינויים באוה"ת

50) אמור כג, טז.

51) ראה תו"א בשלח סד, ד. לקו"ת שה"ש כ, ד.

52) פי"ז (כג, רע"א).

53) ראה תו"א מקץ לת, ב. לקו"ת צו יג, סע"ב. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שסו ואילך. סה"מ עת"ר ס"ע קנט ואילך. תש"ש ע' 36 ואילך. ועוד.

54) ע"פ ישעי' מב, ז.

55) ראה לעיל ד"ה כי ידעתי ע' צה הערה 48.

49) בהבא לקמן (בפיסקא זו ושלאחר) ראה ביאור לד"ה אני ישנה בלקו"ת שה"ש שם לה, ג ואילך. ובשינויים באוה"ת שה"ש (כרך ב) ע' תקכ. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' כג"ד. הנחות הר"פ ע' צ"ד. וראה גם לקו"ת שה"ש כד, סע"א ואילך.

50) כ"ה בכ"מ בדא"ח (ראה המשך וככה תרל"ז פס"ח ע' קח). לקו"ת ח"ג ע' 117. ובהנמסן שם). — וראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. בבא מציעא טז, א. בבא בתרא קנו, א. תוס' הרא"ש גיטין יג, א.

51) ראה הביאור בזה — תו"מ סה"מ ניסן ע' קכה הערה 25.

העבודה שמבחי' החכמה ולמטה כל מה שיש בכח הנפש, אזי ממילא יאיר ויתגלה אור הרצון העליון ב"ה ברצון הנפש בבחי' גילוי, להיות בחי' אה"ר הנ"ל.

וזהו שאמרז"ל⁵⁹ פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לך⁶⁰ כפתחו של אולם. דהנהגה⁶¹, כל השערים שבמקדש ה' להם דלתות, חוץ משל אולם⁶². כי הנה השערים הם שערי ההשפעה להמשיך חיות ומזון לעולם⁶³, והי' להם דלתות לפתוח ולסגור כו', והיינו שבאתעדל"ת נמשך אתעדל"ע כו', אבל פתח האולם לא ה' לו דלתות, והיינו שזהו בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת כו'. ובעבודה הענין, דכל השערים הם בנפש הכחות שמחכמה ולמטה, וכמ"ש בספר יצירה⁶⁴ ושערים בנפש והן ראי' ושמיעה וריח ודבור, דראי' ושמיעה הן חו"ב או חו"ג כו', ובד"כ השערים הן הע"ס שבנפש, שהעבודה בהם מגיע בע"ס שלמעלה כו', וכידוע⁶⁵ דהעבודה שע"פ טו"ד הוא בהאור דסדר השתל', דשם שייך ענין הידיעה וההשגה כו', ובאתעדל"ת בהעבודה שע"פ טו"ד ממשיכים אתעדל"ע מהגילויים ואורות דסדר השתל' כו'. אבל ענין פתחו של אולם שאין לו דלתות היינו שזהו בחי' אתעדל"ע שאין אתעדל"ת מגיע לשם, ואינו תלוי באתעדל"ת כו'. ובעבודה היינו בחי' אה"ר שהיא מצד עצם הנפש, בחי' הרצון שבנפש כו'. ומ"מ נמשך דוקא כאשר פתחי לי כחודה של מחט כו', דהיינו מה שיש בכח הנפש מצ"ע, ואז דוקא ואני אפתח כו'. ובלקו"ת בהביאור דצאינה וראינה המתחיל להבין הטעם⁶⁶, מבואר, דענין ואני אפתח לך כו', ה"ז למעלה מבחי' אה"ר. דאה"ר זהו בחי' האתעדל"ע הנמשך ע"י אתעדל"ת כו', והיינו כי בחי' אה"ר, הגם שזהו מבחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתל', מ"מ, ה"ז ממה ששייך לסדר השתל', וכידוע⁶⁷ שזהו בחי' מקיף דחי', הרצון שבנפש, שיש לו אחיזה עדיין בהכחות, ולמע' היינו בחי' אריך כו', ולזאת, ע"י העבודה בהכחות שמחכמה ולמטה, האתעדל"ע ע"יז הוא התגלות בחי' אה"ר כו', והיינו שע"י העבודה בכחות פנימיים ממשיכים האו"פ, וגם האו"מ השייך אל הפנימי כו'. ועל זה אמרו⁶⁸ אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, אשה היא כנס"י⁶⁹, וכאשר אשה מזרעת תחלה בעבודה שע"פ טו"ד כו', יולדת זכר, בחי' דכר הוא בחי' אה"ר כו'. וענין ואני אפתח לך כו' הוא בחי' האתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, והו"ע קדושתו שלמעלה מקדושתכם כו'⁷⁰. וי"ל דהיינו בחי' אהבה בתענוגים שלמעלה מאה"ר כו', כידוע⁷¹. וגם בחי' זו נמשך דוקא כאשר יש שלימות

לתו"א לך לך יב, ג. עיי"ש.

(64) פ"ד מ"ד ואילך. וראה בכ"ז אוה"ת שופטים ע' תתכב. תתלב. ד"ה שופטים תשמ"א.

(65) ראה בארוכה סה"מ תרס"ג ח"א ע' צ ואילך. ועוד.

(66) לקו"ת שה"ש שם כד, סע"א"ב. וראה שם כב, ב.

(67) ראה אוה"ת תשא ס"ע א'תתקכ"ד.

(68) ברכות ס, א. וש"נ.

(69) ראה אור החיים עה"ת תזריע יב, ב (ד"ה עוד ירמוז הכתוב על כנס"י). הובא ונת' באוה"ת ויקרא (כרך ב) ע' תצא ואילך. תצו ואילך. שם (כרך ג) ע' תתו ואילך. וראה גם לקו"ת תזריע כ, א ואילך. שה"ש שם כב, ב. כד, סע"ב.

(70) ויק"ר פכ"ד, ט.

(71) ראה תו"א ויחי מז, ג. מת, א. תורת חיים ויחי ק, א

ואילך. אוה"ת ויחי שסת, ב. אג"ק כ"ק אדמור" מהור"י"צ ח"ב

(59) הובא בכמה מקומות בדא"ת. ולעת עתה צריך עיון מקומו. – בלקוטי תורה קרח (נה, א) מביא גירסא אחרת (בשיר השירים רבה על פסוק אני ישנה, בילקוט שמעוני שם, בזהר ח"ג צה, א). ומסיים: ובמ"א אמרו ואני אפתח לכם כפתחו של אולם. ומפרש גירסא זו דוקא. – וראה ג"כ פסיקתא רבתי פט"ו. פסיקתא דר"ב פרשת החודש (הערת כ"ק אדמור"ר ז"ע בילקו"ש ח"א ע' 191 הערה 17).

(60) בהבא לקמן ראה גם לקו"ת שה"ש לד, סע"ד"לה, א. אוה"ת ואתחנן ס"ע קט. ביאוה"ז להצ"צ ח"ב ע' תרלט. ובהנשמך במערה 49.

(61) כ"ה בביאור לד"ה אני ישנה באוה"ת שה"ש שם. ובביאור לד"ה אני ישנה בלקו"ת שה"ש שם: "לכם".

(62) מדות פ"ב מ"ג (בשניו).

(63) ראה גם לקו"ת שה"ש שם לד, סע"ד. ומציין שם

בהמדרי' שביכולתו להגיע מצ"ע כו'. וי"ל דואני אפתח לך כפתחו של אולם כולל ב' בחי' אהבה הנ"ל, דפתחו של אולם הי' ארבעים אמה⁷², והן ב' פעמים ק', שהם ב' מדרי' שבכתה, כמ"ש בהביאור דאני ישנה בלקו"ת פ"ב בהג"ה⁷³, ומשם שרש ב' בחי' אהבה הנ"ל. וע"י פתחי לי כו', נמשך מלמעלה הב' בחי' אהבה כו'.

ונמצא דגם גילוי בחי' אה"ר, עם היות שזהו מה שנמשך מלמעלה, מ"מ, נמשך דוקא כאשר יש שלימות העבודה שמכח עצמו ויגיעתו, אז נמשך מלמעלה בחי' אה"ר כו', והוא שכר עבודתו שע"י עבודה ויגיעה. וכידוע⁷⁴ בענין תפלה דשבת שהיא בחי' אה"ר ואהבה בתענוגים, והו"ע ישראל, שיר אל כו'⁷⁵, כמ"ש במ"א⁷⁶, ודוקא מי שטרח בערב שבת⁷⁷, בפולחנא דרחימותא⁷⁸ בהאהבה שע"פ טו"ד, שהיא בבחי' עבודה ויגיעה כו', ה"ה בא על שכרו בשבת, בהעבודה דאה"ר ואהבה בתענוגים כו'.

והנה ענין מי שטרח בע"ש כו' הוא ג"כ ענין הטרחא ויגיעה לברר את הנה"ב כו'. דהנה, ידוע ההפרש בין תפלה דחול לתפלה דשבת⁷⁹, דתפלה דחול הוא לברר ולזכר את הנה"ב, שע"ז הוא תכלית כוונת ירידת הנשמה בגוף, כי הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון⁸⁰, ולא ירדה בשביל עצמה. דכשם דהשתל' עולמות העליונים, כמו עולם האצילות כו', אינם בשביל עצמן, וכמ"ש במ"א⁸¹ דתיקון וביורר עולמות העליונים הי' מלמעלה, והיינו שאוא"ס המאציל תיקן וביירר הכלים דאצילות כו', ואין ביוררם ותיקונם בכח עצמן, כ"א ע"י אוא"ס המאציל כו', ועצם אצילתן, היינו אצילות האורות והתגלות שלהם, ה"ה בבחי' ירידה להם, שהרי ירדו בזה ממעלתן כמו שהן כלולים בהעלם באוא"ס המאציל כו', וכמ"ש בסש"ב⁸² והואיל ולהן ירידה כו', וכמ"ש מזה במ"א⁸³. וכמו"כ הוא בנה"א, שהנשמה עצמה היא שנתבררה בבחי' בירור מלמעלה"ט, ואין בה בחי' תערוכות רע ח"ו כלל, וא"צ בירור ותיקון עוד כו'. ומ"ש במ"א⁸⁴ תערוכות רע שבנפשו (עמ"ש באגה"ק ד"ה והי' מעשה הצדקה שלום⁸⁵), אין הכוונה בחי' רע ח"ו, כ"א קאי על העבודה שבבחי' דעת תחתון⁸⁶, שהיא עבודה מורגשת, שההרגש הו"ע הישות, ויכול להיות מזה

פ"ז (מח, ב).
 (81) ראה עץ חיים שער י (שער התיקון) ספ"א. שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ג"ד. שער מא (שער החשמל) פ"ג. ועוד. סה"מ תרנ"ה ע' קצב ואילך. תרנ"ח ס"ע רטו ואילך. תרס"ב ע' שמו. תרס"ג ח"א ע' נא. ח"ב ע' כח. תרס"ד ע' רט. תש"ט ע' 162 ואילך.
 (82) רפ"ו.
 (83) ראה סה"מ תרנ"ח ע' ל ואילך. תרע"ח ע' קיב ואילך. תש"ג ע' 98 ואילך. תו"מ סה"מ שבט ע' רסח ואילך. התוועדויות תשי"ג ח"א ע' 233 ואילך. תשי"ט ח"א ע' 295 ואילך.
 (84) ראה לקו"ת בלק סט, ב"ג. ביאורו להצ"צ ח"ב ע' תתקעד. סה"מ תר"ס ע' צב. עת"ר ס"ע קי. המשך תער"ב ח"ב ע' תתה. ח"ג ע' א"תסו. עזרת" ע' ריב. עטר"ת ע' שפת, וע' תרלב. פר"ת ע' סה, וע' סח.
 (85) סימן יב (קיה, סע"ב).
 (86) בהגהות למאמר זה (נדפסו בסה"מ ליקוט ח"ב (קה"ת,

ע' שיד ואילך. הערות וביאורים מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לדה"ה יו"ט של ר"ה תרס"ו שנדפסו בהוספות לקונט' הראשון אותיות א-ג.
 (72) מדות פ"ג מ"ו.
 (73) לקו"ת שה"ש שם לה, סע"ג.
 (74) ראה לקו"ת בלק עב, א. שם, ג"ד.
 (75) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"י ערך ישראל. וראה גם שם פכ"א ערך שיר.
 (76) ראה לקו"ת בלק שם. מאמרי אדה"ז תקס"ד ס"ע קעח"ט. מאמרי אדה"א"צ במדבר ח"ד ע' א'תקלח. א'תקעא ואילך. לעיל ד"ה ויצא יעקב ע' קלב.
 (77) ע"פ ע"ז ג, א.
 (78) ראה זח"ב נה, ב. זח"ג רסז, א.
 (79) ראה תו"א בשלח סה, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' לג. ס"ע לו ואילך. הנחות הר"פ ע' עד. ע' עו. ובמקומות שנסמנו לעיל הערה 56.
 (80) עץ חיים שער כו (שער הצלם) ספ"א. הובא בתניא

יניקת החיצונים, שיפול ח"ו בתאוות זרות או בכעס וכה"ג, וכענין אברהם יצא ממנו כו' ויצחק כו'⁸⁷, וכמ"ש במ"א⁸⁸. וכללות בחי' דעת תחתון הו"ע ביטול היש לבד⁸⁹, שעם היותו בטל, ה"ה בבחי' יש עכ"פ כו', וגם עצם הביטול דד"ת הוא ע"פ טו"ד, כידוע⁹⁰. וכנגד דעת דקדושה יש דעת דלעו"ז, והיינו מה שלפעמים בוחר ע"י הדעת שלו הטוב דקדושה, כשמכיר את בוראו, כי הוא חייך כו'⁹¹, ולפעמים בוחר בדעתו ח"ו להיפך כו'. והגם שזה שבוחר ח"ו להיפך אין זה מהדעת דקדושה, כ"א מדעת דלעו"ז כו', מ"מ, מה שיש מקום לדעת דלעו"ז, זהו לפי שכללות עבודתו הוא ע"פ הדעת דוקא. דכאשר העבודה היא בבחי' שלמעלה מטו"ד, הלא אין מקום להבחירה דדעת, ואינו שייך שיבחור ח"ו במה שהוא ההיפך מאלקות כו', אבל כאשר העבודה היא ע"פ הדעת, הנה כשם שיש דעת דקדושה להבין את הטוב דאלקות, כמו"כ יש דעת דלעו"ז להבין את הטוב דלעו"ז כו'. ונמצא, דמה שהעבודה היא ע"פ טעם ודעת היא שגרמה ונותנת מקום לבחי' דעת דלעו"ז כו' (ומ"מ זהו דוקא בבחי' דעת תחתון, אבל בד"ע (הגם שזהו ג"כ עבודה בבחי' דעת, אלא שהידיעה היא בבחי' עצמות אוא"ס, ואין זה בחי' ידיעה שכלית ממש, כ"א בחי' הכרה והרגשה כו'⁹², ונדבק ונתבטל ממש בהאלקות כו'), אין מקום כלל ח"ו לבחי' דעת דלעו"ז, להיות דד"ע הוא ענין בחי' הביטול במציאות כו', משא"כ דעת תחתון הוא בחי' יש עדיין, ולכן נותן מקום כו'). וזהו"ע תערובות רע שבנפשו, אבל לא שיש ח"ו תערובות רע ממש בנפש כו'. וג"ז דוקא בנשמות דזרע בהמה⁹³, והיינו נשמות דבי"ע, שהדעת שבהם הוא בחי' דעת תחתון, כידוע⁹⁴, והיינו כמו כללות ההפרש בין הבירור דעולם האצילות להבירור דעולמות בי"ע, דעולם האצילות נתברר באופן שיהי' בבחי' תכלית הביטול ממש, ועולמות בי"ע נתבררו להיות ג"כ בבחי' ביטול, אבל ביטול היש לבד, וכמו המלאכים כו', וכמו"כ הוא ההפרש בבירור הנשמות כו', ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דמי מנה⁹⁵. ועצם ירידת הנשמה למטה ה"ז ירידה גדולה לפניה, וכידוע⁹⁶ דשרש כל הנשמות הן באצילות, וכמ"ש בזהר⁹⁷ דכל נשמתא הוה קיימא בדיוקנא קמי' מלכא קדישא כו', וכמ"ש⁹⁸ חי הוי' אשר עמדתי לפניו כו', והיינו כמו שהן באצילות כו', ושם הוא עיקרם ויסודם כו', וכידוע דעיקר מדרי' הנשמות שייכים בעולם האצילות דוקא, דשם מקומם האמיתי, והתהוותם בבי"ע הוא בבחי' ירידה כו'. ולא כמו המלאכים דעיקרם שייך לעולמות בי"ע, הגם שיש להם ג"כ שורש באצילות, אבל הוא בבחי' חיצוניות הכלים לבד, דכללות ענין חיצוניות הכלים הוא בע"ס גופא מה ששייך אל העולמות דוקא, שאינן בחי' עצמות הכלים, כ"א להשפיע על ידן כו', והיינו מפני שעיקרן שייך לבי"ע

קלד

93 ע"פ ירמי' לא, כו.

94 ראה תו"א משפטים עד, ג ואילך. תורת חיים שמות ח"ב (הוצאת תשס"ג) רעז, א ואילך. רפא, סע"ג ואילך.

95 פ' בלק טט, ב"ג.

96 ראה לקו"ת פ' ראה כו, א. דרושים ליוהכ"פ ע, ג. לקמן ד"ה החודש הזה לכם ע' וקנו ואילך. ובהנסמן בהערה הבאה.

97 ראה זח"ג קד, ב. זח"א צ, סע"ב. רכו, ב. רלג, ב. זח"ב

צו, ב. זח"ג סא, ב. וראה ספר המאמרים תרפ"ט ע' 81. וש"נ.

תרצ"ו ע' 62.

98 מלכים"ב ה, טז.

תשנ"ג) ע' קעה) כותב כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע: בד"ה יהודה אתה. תערובת רע שבנפשו בחי' דית, לפ"ז י"ל דנשמות דבי"ע תיקון ובירור שלהם ע"י עצמן.

87 פסחים נו, א. ב"ר פס"ח, יא. ויק"ר פל"ו, ה. ובכ"מ.

88 ראה סה"מ תרמ"ד ס"ע קפז. תרנ"ח ע' קמד. ובכ"מ.

89 ראה סה"מ תרס"ג ח"א ע' נט. ע' קנא. ח"ב ע' לג.

ובכ"מ.

90 ראה סה"מ תרנ"ג ע' רכת. תש"ח ע' 86. ועוד.

91 ע"פ נצבים ל, כ.

92 ראה סה"מ תר"ס ע' נב ואילך. עת"ר ע' קכח ואילך.

כו', אבל הנשמות, שרשן בכלים הוא בבחי' פנימיות דוקא, שזהו בחי' עצמות הכלים כו', כידוע ומבואר במ"א⁹⁹. וממילא מובן דהתהוותן בכי"ע הוא בבחי' ירידה, וכמ"ש¹⁰⁰ נשמה שנתת בי טהורה היא, שזהו עצם מציאותה מצ"ע כו'¹⁰¹, ואח"כ אתה בראת כו', שזהו בחי' ירידת הנשמה עד שירדה למטה ונתלבשה בגוף ונה"ב כו'. והואיל וכ"ז הוא ירידה אלי', הרי אין זה בשביל עצמה, כ"א תכלית הכוונה בירידתה הוא לברר ולתקן את הנה"ב כו'.

ועל זה נאמר¹⁰² ימים יוצרו, שניתן להנפש זמן כמה שתהי' מלובשת בגוף ימים ושנים, והוא לפי מהות הנה"ב דוקא, כי הנה"א היא נצחית, וגם שרשה למעלה מהזמן, אך משום שנה"א מצ"ע אינה צריכה תיקון, שנמשכה מבחי' התיקון, דהיינו מיחוד זו"נ דאצילות או דבי"ע כו' כנ"ל, רק שירדה לברר את הנה"ב, שהיא נמשכת משבירת הכלים דרפ"ח ניצוצות, ומתבררת ע"י הנה"א, ולכן מספר הימים של חיי האדם הן הן כמספר הניצוצות שצריכים ברור מהרע, ובכל יום מתחדש בגוף ניצוץ חדש, דהיינו שמתברר מהרע דנה"ב ניצוץ חדש, וכשאינן נמשכין ויוצאין עוד ניצוצות שמתבררים, אז כליו ימי חיי הנה"ב בגוף, ונכללים כל הניצוצות בנה"א כו', ועי"ז מתעלה גם הנה"א כו'. וז"ע אדם ובהמה תושיע הוי"ט¹⁰³, שהנה"א נמשך משם מ"ה, בגימט' אדם¹⁰⁴, והוא בחי' התיקון, ונה"ב שרשה משבירת הכלים שנפלו משם ב"ן, בחי' מ"ה¹⁰⁵ בהמה, וע"י שנה"א מבררת לנה"ב להיות אדם ובהמה יחד נכללים באלקות, עי"ז תושיע הוי"ט כו'. וזהו עבודת הנה"א בששת ימי החול (ו) לברר ולתקן את הנה"ב כו', שעז"נ¹⁰⁶ ששת ימים תעבוד, שהיא העבודה והיגיעה דנה"א לברר את הנה"ב כו'.

ועיקר העבודה הזאת היא בתפלה, וכידוע¹⁰⁷ דתפלה היא במקום הקרבנות, וכמו בקרבנות שהיו מקריבים בהמה ע"ג המזבח והיתה נכללת באש שלמעלה, ארי' דאכיל קורבנין כו'¹⁰⁸, דהנה, הבהמה היא מיסוד האש, דחי הוא נגד אש כו'¹⁰⁹, ולזאת, נכללת ונשרפת באש שלמעלה, שהוא בחי' אש אוכלה אש כו'¹¹⁰, וגם הי' צ"ל אש שלמטה, וכמשארז"ל¹¹¹ דאעפ"י שאש יורד מלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט כו'. וכמו"כ הוא עכשיו בתפלה, הקרבת הנה"ב שנכללת באש שלמעלה ואש שלמטה כו'. וענין אש שלמעלה היינו בחי' שלהבת י"ה¹¹² דנה"א כו' (ואין זה בחי' שלהבת י"ה דאה"ר שנת"ל¹¹³,

קלה

א סקט"ו. סה"מ תרס"א ע' קסד. ועוד.

(105) בבאיור לד"ה כי תצא באוה"ת תצא שם: גימ' בהמה. וראה לקו"ת להאריז"ל פ' שמיני (רד"ה מצות בדיקת חיות ועופות). שם תהלים סל"ו. מאורי אור אות ב ס"ז. לקו"ת ויקרא ג, ב. סה"מ תרס"א שם. ועוד.

(106) יתרו כ, ט. ובכ"מ.

(107) ברכות כו, א"ב.

(108) זח"ג לג, א (וברע"מ). וראה גם יומא כא, ב.

(109) ראה לעיל ד"ה נ"ח (ע' קנג).

(110) ראה יומא שם.

(111) יומא שם. וראה תורה אור מקץ לב, סע"ב. לקו"ת

דרושים לחג הסוכות עט, ב. אור התורה ויקרא ע' ז"ח.

(112) ע"פ שה"ש ת, ו.

(113) ד"ה ויגש ע' קסב.

(99) ראה עץ חיים שער כח (שער העיבורים) פ"א. שער מ (שער פנימיות וחיזונית) דרוש י. פ"ח שער יח (שער השבת) פ"י. לקו"ת פ' ראה כו, ד ואילך. דרושים ליוהכ"פ שם. סה"מ תר"ן ע' רצ. תרנ"ד ע' רנד ואילך. תרס"ה ע' קיט. ועוד.

(100) בברכת, "אלקי נשמה" בברכות השחר (ברכות ס, ב).

(101) ראה תו"א משפטים עז, סע"א. לקו"ת דרושים ליוהכ"פ סט, א. ועוד.

(102) תהלים קלט, טז. — בהבא לקמן ראה ביאור לד"ה כי תצא במאמרי אדה"ו תקט"ב ח"א ע' רסט. ובאוה"ת תצא ס"ע תתפג"ד.

(103) תהלים לו, ז.

(104) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"א ערך אדם. עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"י. שער לח (שער רחל ולאה) פ"ב. שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ה. מאורי אור אות

אלא הוא בחי' האהבה הבאה ע"י התבוננות ג"כ בבחי' יגיעה כו', והוא ענין האהבה דבחי' רשפי אש דנה"א שנעשה ע"י ההתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס כו', והיינו איך שאוא"ס מופלא ומובדל מעולמות, ואינו בערך העולמות כלל כו'. והגם דלכאורה מהו הפלא שהוא מובדל ומופלא מעולמות, שהרי עולמות בכלל הם מדרי' תחתונה, ומהו הפלא בהפלאה וההבדלה מזה כו'. אמנם באמת ידוע¹¹⁴ דהתהוות עולמות התחתונים הוא ג"כ ענין נפלא מאד, דהתהוות יש מאין ה"ז בחוק הבורא, לא בחוק הנבראים, היינו שבנבראים לא יש בדוגמא כזאת כלל, והוא נפלא מהם לגמרי, שאין יודעים כלל וכלל איך מתהווה יש מאין כו'. וכמו"כ ההפלאה באופן התהוות, שזהו ע"י התלבשות כח הפועל בנפעל, ומ"מ ה"ה מתעלם ומסתתר מהם כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁵. וכללות ענין התהוות העולמות ה"ז גדולתו ית', וכמא"ב¹¹⁶ והגדולה¹¹⁷ זו מעשה בראשית, וכמ"ש¹¹⁸ גדול הוי' כו', דמה שמהווים ריבוי עולמות ונבראים וגדולי נבראים, ובפרט שהוא בדרך יש מאין, ה"ז ענין גדול ונפלא מאד כו', אלא שלגבי עוצם גדולתו ית' אמרו¹¹⁹ במקום שאתה מוצא גדולתו אתה מוצא ענוותנותו ית', שלגבי' ה"ז בחי' ענוה ושפלות, עם היות שהענין מצ"ע הו"ע גדול ונפלא כו'. ובכלל זה שאוא"ס מופלא כו', ה"ז גם מעולמות עליונים, כמו עולם האצילות וכה"ג, דהעולמות הן ג"כ במדרי' עליונה בבחי' גילוי אוא"ס ובעצם מהותן שהן אלקות כו', ועצמיות אוא"ס הוא מופלא ומובדל מהם כו'. שע"י ההתבוננות בזה נעשה בחי' רשפי אש ותשוקה בנפש לבחי' עצמות אוא"ס, וכמ"ש¹²⁰ מי לי בשמים ועמך כו'. וכמו"כ בההתבוננות בק"ש בה' אחד, איך שהעולמות בטלים ומיוחדים באוא"ס בתכלית כו', והיינו מצד בחי' עצמות אוא"ס, שאין שום דבר מעלים ומסתיר על אוא"ס, וה"ה מאיר בגילוי על העולמות גם לאחר שנתהוו כו', וממילא ה"ה בטלים ומיוחדים בתכלית, שאין שום מציאות כלל כו', וכמ"ש מזה לעיל (בד"ה אלה תולדות נח¹²¹ ובד"ה לך לך¹²²), ומבואר במ"א באורך¹²³, ועי"ז הוא בבחי' תשוקה וצמאון להכלל ביחודו ית' כו'. ובבחי' ¹²⁴ רשפי אש של הנה"א נשרף ונכלה הנה"ב ג"כ בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא¹²⁵, שגם הנה"ב ירצה באלקות ולהכלל ביחודו ית' כו', עם היות שהנה"ב אי אפשר שיבין ענינים אלו כ"כ כמו הנה"א, מ"מ, הרי עכ"פ יבין זאת אשר בהכרח שהוא כן, אלא שבנה"א ה"ז בבחי' הנחה טובה, ומאיר אצלו הענין ומורגש בנפשו כו', מה שאינו באופן כזה בנה"ב, אבל מ"מ ה"ה מביין ומשיג את הענין כו'. ולכד זאת, להיות שהנה"א מלוכש בנה"ב, והתפעלות האהבה דנה"א היא ע"י השגה והתבוננות שזהו בהתלבשות בנה"ט¹²⁶ כו', לזאת, בהרשפי אש דנה"א נשרף ונכלה הנה"ב ג"כ כו' כנ"ל.

120 תהלים עג, כה.

121 לעיל ע' סח.

122 לעיל ע' פא.

123 ראה סהמ"צ להצ"צ מצות אחדות ה' פ"ג, ובמקומות שנסמנו בד"ה אלה תולדות נח הנ"ל, הערה 11. ועוד.

124 מכאן עד סוף הפיסקא הובא ונת' בסד"ה באתי לגני תשליב (תוי"מ סה"מ שבט ע' שעז ואילך).

125 ראה זח"א ד, א.

126 = בנפש הטבעית. ואוצ'ל: „בנה"ש" = בנפש השכלית.

114 ראה סה"מ תרנ"ד ע' רלו ואילך. תרס"א ע' קפב ואילך. סה"ש תורת שלום ע' 224.

115 ראה סה"מ תרס"ב ע' שנת ואילך. תרס"ג ח"א ע' לא ואילך. ובכ"מ.

116 ברכות נח, א.

117 דברי הימים"א כט, יא.

118 תהלים קמה, ג.

119 מגילה לא, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ

ה"ש"ט ע' 40.

אמנם בכדי שתהי' בחי' רשפי אש הנ"ל, וביותר, בכדי שתפעול על הנה"ב, צריך להיות תחלה בחי' אש שלמעלה השייך לנה"ב בפרט, וגם צריך להיות בחי' אש שלמטה, והיינו משארז"ל שמצוה להביא מן ההדיוט כו'. וענין¹²⁷ אש של הדיוט הוא להתבונן בגדולת הוי' כל חד לפום שיעורא דילי¹²⁸, ולהלהיב לבו ונפשו לעבודת הוי', והיינו שיתבונן איך שמהוים עולמות מאין ליש, ויתבונן ויעמיק דעתו כזה איך שהוא ענין נפלא מאד, הן עצם ענין הבריאה והן אופן הבריאה כו', כנ"ל, ואיך שנתהוו ריבוי עולמות ונבראים עד אין קץ ושיעור, וגדולי נבראים כו', וכמ"ש מה גדלו מעשיך ה'¹²⁹ ומה רבו מעשיך ה' כו'¹³⁰, ואתה מחי' את כולם¹³¹, שנמשך אור וחיות לכאו"א לפי מדריגתו כו', ובכל יום מתחדשים בחיות חדש, וכמ"ש¹³² חדשים לבקרים כו', ומחדש בכל יום תמיד מע"ב¹³³, דבהתחשך חשך הלילה ה"ז בחי' הסתלקות החיות, שנשאר חיות מצומצם לבד, ונעשה אח"כ אור היום, והוא בחי' חידוש החיות, וכך יראה האדם בעצמו, שבלילה ישן, וחיותו מסתלק ממנו, ונשאר רק קיסטא דחיותא¹³⁴, ובקומו נעשה ברי' חדשה¹³⁵, שמתחדש בו החיות כו', ומזה יבין על כל יצורי עולם שמתחדשים בחיות חדש בכ"י כו', וכמו"כ הוא באמת בכל עת ורגע כו'¹³⁶. והנה אנו רואין בחוש, שכאשר רואה אדם דבר חידוש, ה"ה מתפעל מאד, וכמו"כ בהתבוננות הנ"ל, כאשר יראה בעיניו ולבבו יבין¹³⁷, דהיינו שישים אל לבו התחדשות החיות, הן בעצמו והן בכל הנבראים, איך שמתחדשים בכ"י ובכל עת ובכל רגע כו', אשר אריכות ההתבוננות הזאת היא בפסוד"ז, בבריאת והתהוות העולמות והנבראים, ובהמשכת החיות לכאו"א כפי ערכו ומדריגתו כו', ואיך שכל הנבראים מהללים ומשבחים כו', וע"י כ"ז יתלהב לבו, וישים אליו לבו ונשמתו כו'¹³⁸, דחידושה של דבר הוא הגורם ההתלהבות והתפעלות הנפש, שמתפעל על הדבר ונמשך לזה כו'. והנה, התפעלות הזאת גורם רוממות והגבהת הנפש, ויציאתה מהחומריות ונתקרבה לאלקות בכללותה כו', וזהו בחי' אש של מטה. ואח"כ צ"ל אש של מעלה השייך לנה"ב בפרט, והיינו בברכת ק"ש, ואח"כ בק"ש הוא בחי' אש של מעלה דנה"א בבחי' רשפי אש שלו, שבזה נשרף ונכלה הנה"ב לגמרי כו', וכמשי"ת¹³⁹ ואח"כ בשמו"ע הוא בא על שכרו בגילוי בחי' אה"ר מלמעלה, שזהו ע"י העבודה והיגיעה דנה"א בבחי' עבודה פנימיות דמוח ולב, ולברר ולתקן את הנה"ב כו', אז מאיר לו מלמעלה בחי' האהבה עליונה כו'.

ועפ"י יובן מ"ש יהודה אתה יודוך אחיך. דהנה, יהודה הוא בחי' תפלה¹⁴⁰, והגם שזהו בחי' הודאה לבד, הפעם אודה כו'¹⁴¹, הנה ידוע¹⁴² דבחי' הודאה זאת היא גבוה

(136) ראה תניא שעהיה"א פ"א (עו, ב). ועוד.

(137) ע"פ ישע"י ו, יו"ד.

(138) ע"פ איוב לד, יד.

(139) בד"ה וילך איש מבית לוי (ע' קפב ואילך).

(140) ראה לעיל רד"ה ויגש (ע' קנט).

(141) ויצא כט, לה.

(142) ראה אוה"ת ויחי שסג, ב. שם (כרך ה) תתרב, א

ואילך. וראה שם שסב, ב. וראה גם שם שסד, סע"ב.

(127) בהבא לקמן ראה לקו"ת דרושים ליוהכ"פ סח, ג.

(128) ראה זח"א קג, ב.

(129) תהלים צב, ו.

(130) שם קד, כד.

(131) נחמי" ט, ו.

(132) איכה ג, כג.

(133) נוסח ברכת יוצר.

(134) ראה זח"א פג, א.

(135) ראה מדרש תהלים פכ"ה.

במעלה ומדרי' מאד, שזהו"ע בחי' ביטול עצמי ממש מצד עצם הנפש, בחי' ראיית מהות אלקות כו', שזהו"ע השתחואות דשמו"ע כו', דבד"כ הוא בחי' אה"ר הבאה מלמעלה כו'. אמנם, בכדי לבוא לזה, זהו ע"י הקדמה תחלה בעבודה פנימיות דמוח ולב כו' כנ"ל. וזהו"ע ראובן ושמעון כו', דראובן הוא בחי' האהבה שע"י התבוננות דפסוד"ז, וכמ"ש בתו"א ד"ה יהודה אתה¹⁴³, ועמ"ש בד"ה שמאלו תחת לראשי בפ' תשא¹⁴⁴, ושמעון הוא בחי' יראה, ה' שמעתי שמעך יראתי, והיינו בברכות ק"ש וק"ש כו', ולוי הוא ההתקשרות, והו"ע אמת ויציב, וכמשי"ת¹⁴⁵, ועי"ז [נעשה] אח"כ בשמו"ע בחי' ביטול במציאות שמבחי' אהבה העליונה כו'. וזהו"ע יודוך אחיך, לפי שיהודה שהוא בחי' שמו"ע, ה"ה גבוה במעלה ומדרי' הרבה מהם, וע"י הקדמת בחי' ראובן ושמעון כו' באים לבחי' יהודה כו'. וענין ירך בעורף אויביך, אויביך קאי על הנה"ב¹⁴⁶, ובכדי להיות ירך כו', הנה מבחי' יהודה מובן שגורם הביטול לגמרי בהנה"ב כו'. אמנם י"ל דקאי על בירור וביטול הנה"ב שנעשה ע"י העבודה פנימיות דנה"א, שזהו מה שהנה"א עובד לתקן את הנה"ב, כנ"ל¹⁴⁷ שזהו ג"כ הקדמה לגילוי בחי' אה"ר, דמי שטרח בע"ש כו', וזהו יהודה אתה, בכדי שיהי' בחי' יהודה בבחי' גילוי (דזהו שאמר אתה בחי' גילוי לנוכח כו'¹⁴⁸), זהו ע"י שידוך אחיך, שזהו העבודה פנימיות דנה"א (בחי' פתחי לי כחודה כו'), וע"י שידך בעורף אויביך, שזהו העבודה דנה"א לתקן את הנה"ב בפסוד"ז וברכות ק"ש וק"ש כו', ועי"ז יהודה אתה, גילוי בחי' אה"ר הבאה מלמעלה כו'.

קלז

(146) ראה לקו"ת תצא לה, ריש ע"ב. ובכ"מ.

(147) ע' קעו.

(148) ראה אוה"ת ויחי שם שסג, ב.

(143) פ' ויחי מה, א.

(144) בתו"א פו, רע"א.

(145) סד"ה וילך איש מבית לוי ע' קצד.

בס"ד, ש"פ שמות, רס"ו

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי². וצ"ל מהו אומר וילך איש, הול"ל ויקח איש מבית כו'. ובוזהר פ' פנחס דר"ן ע"ב איתא, כיון דאיהי אזעירת גרמא בשירתא, כדון כתיב וילך איש מבית לוי ויקח כו', מיד כהנא רבא אתער לה ואחיד לה וחביק לה כו'. וצ"ל מהו"ע דאזעירת גרמא בשירתא, ואז כה"ר אתער לה כו', ומהו הג' לשונות אתער ואחיד וחביק. ולהבין זה צריך להק' משנת"ל³, דבכדי לבוא לבחי' אה"ר, זהו ע"י הקדמת העבודה והיגיעה בעבודה פנימיות דמוח ולב דוקא, וגם ע"י הטרחא והיגיעה בבירור ותיקון הנה"ב. ונת"ל, דבירור ותיקון הנה"ב הוא בתפלה, דתפלה כנגד תמידין תקנו⁴, הקרבת הנה"ב, והיינו ע"י אש שלמטה, ואש שלמעלה השייך לנה"ב, ואש שלמעלה דנה"א, ונת' דאש שלמטה היא ההתבוננות דפסוד"ז. ועתה צריך להבין מהו האש שלמעלה השייך לנה"ב בפרט.

והנה האש שלמעלה דנה"ב היא ההתבוננות בביטול המלאכים, איך שמתלהבים ומתלהטים בלהבת ושללהבת רשפי אש ליבטל ולהכלל באור הוי' השופע עליהם כו', שע"ז יאיר אור האהבה גם על כח המתאוה שבנה"ב, שנלקח משם, לעורר לבו להיות נעתק מתענוגים גשמיים אשר נשקע בהם, ולהיות נמשך אחר שרשו להבטל ולהכלל באור הוי' כו'. וע"ז הוא שתקנו אנשי כנסת הגדולה ברכות ק"ש שתיים לפני⁵, אשר שם נאמר ונשנה עבודת המלאכים איך שהם בטלים להוי' כו'. דלכאורה אינו מובן מה שאנו מזכירים מה שהמלאכים אומרים קדוש, וכי אנחנו לא נדע את השבח שהוא ית' קדוש ומובדל, ולמה אנו מזכירים שבח זה בשם המלאכים דוקא. ועוד זאת יפלא מה שמזכירים ההתפעלות שלהם, איך שמשמיעים ביראה דברי אלקים חיים כו', עונים באימה ואומרים ביראה כו'⁶, וכי אנחנו צריכים להתפעל מהתפעלות שלהם דוקא, הלא הנשמות גבוהים מהם, כידוע⁷. וממה נפשך, או שהנשמות לא יתפעלו ממה שמתפעלים המלאכים, וכידוע⁸ בענין בכל מאדך⁹ שהוא בכאו"א לפי"ע כו', ואם גם הנשמות צריכים

קלח

(3) במאמר שלפנ"ז.
 (4) ברכות כו, א"ב.
 (5) בהבא לקמן ראה תו"א וישב ל, ב. לקו"ת ויקרא ב, ב. מסעי צד, ג. תצא לד, ד. ובכ"מ.
 (6) ל' המשנה – ברכות יא, א.
 (7) בהבא לקמן (עד פיסקא: וזהו"ע התפעלות המלאכים) ראה אוה"ת תצא שבעה¹.
 (8) ע"פ נוסח ברכת יוצר שבתפלת שחרית.
 (9) ראה לעיל ד"ה יהודה אתה ע' קעח ובהנסמן שם בהערה 99.
 (10) ראה תו"א מקץ ל, ג ואל"ך. סהמ"צ להצ"צ כג, ב. קס, ב. לקו"ש ח"י"ז ע' 115. ובכ"מ.
 (11) ואתחנן ו, ה.

(1) לחלקו הראשון (עד תחילת פיסקא: אמנם בחי' ביטול) – ראה ד"ה כי תצא במאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' רסו. ביאור לד"ה הנ"ל במאמרי אדה"ז שם ע' ער ואל"ך. ביאור לד"ה כי תצא באוה"ת תצא ע' תתפו ואל"ך.
 לחלקו הב' (מפיסקא: אמנם בחי' ביטול) – ראה ד"ה ראו קרא ה' במאמרי אדה"ז תקס"ד ס"ע ס"ז. ס"ע ע"עג. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תרע"ד. אוה"ת ויקהל ע' ב'קפה"ו. ב'קצ"צ. ב'קצה ואל"ך. ב'רה"ז. ב'ריג"ד. סה"מ תרל"ה ח"א ע' קלו"ט. ע' קמג). ד"ה ועשו לי מקדש בתו"ח שמות ח"ב (הוצאת תשס"ג) שו, א"ב. שט, ב"ג (שמיוסד על ד"ה ראו קרא תקס"ד הנ"ל). ד"ה הנ"ל בסה"מ תריג"א ע' קלה ואל"ך.
 להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה זה באוה"ת שמות ע' נה ואל"ך.
 (2) שמות ב, א.

להתפעל מזה, למה להם ליקח ההתפעלות ממלאכים. אך הענין הוא, דזהו בשביל הנה"ב, דלהיות שהנה"ב נלקח מחיות המרכבה, ולזאת, ע"י ההתבוננות בהשבחים של המלאכים ובהתפעלות האהבה שלהם, עי"ז יאיר אור האהבה גם על הנה"ב, שיתפעל גם הוא באהבה כו'. וזהו בחי' אש שלמעלה השייך לנה"ב בפרט, בחי' ארי' דאכיל קורבנין¹², שהיא האהבה ברשפי אש דמלאכים כו'.

והנה התפעלות המלאכים ברשפי אש שלהם הוא ע"י ההתבוננות במקור חוצנם, לבד ההתבוננות איך שהתהוותן הוא מהארה לבד מבחי' מלכות, אבל עצם המלכות נשגב ומרומם מהם, כמ"ש¹³ כי נשגב שמו לבדו כו', הנה ההתבוננות שלהם היא במקורם המהוים, ובאופן התהוותם כו'.

והענין הוא¹⁴, דהנה¹⁵ התהוות העולמות ונבראים אינו כמו פעולה גשמיות הנפעל מכח האדם, שהוא יש מיש, רק שמשנה את הצורה ע"י כח שלו, לכן, אף שכחו מתלבש בפעולה ההיא, ונשאר קצת רושם, כידוע¹⁶, עכ"ז הפעולה נפרדת ממנו לאחר שפעלה, ואין צריך עוד לכח הפועל, מאחר שגם מתחלה הי' יש גמור ממש, וגם בכח הפועל של האדם לא נשאר כלל לא מעצם מהות הכלי, ולא מהצורה הרוחנית שבה, היינו התועלת שבה, מה שהכלי מביאה איזה תועלת, הרי לא נמצא התועלת הזה בכח הפועל כו'. ונמצא, שיש יתרון לנפעל על הפועל, במה שיש בנפעל מה שאין בפועל, והיינו התועלת שיש בהכלי, שזה לא נמצא בכח הפועל, ומקבל שלימות זו מהכלי כו', הגם כי מכח הפועלה נמשכה, אבל לאחר שנמשכה, ה"ה דבר בפ"ע, ואין בכח הפועלה שביד ממהות הנפעל כלל, ונמצא יחסר השלימות בלעדי הכלי, וכמו שאין בכלי שלימות קודם שנעשית, אשר לא תעשה מעצמה, כ"א מכח הפועל כו', כמו"כ לאחר שנעשית, אין שלימות בהפועל בלי הכלי, והכלי משלמת אותו כו'. משא"כ עד"מ התהוות זיו השמש מהשמש, לפי שהזיו לא הי' בבחי' יש בפ"ע כלל קודם המשכתו ממאור השמש, ע"כ גם אחר שנמשך ממאור השמש צריך הוא תמיד לשמש, ואינו נפרד בפ"ע, שהרי בלילה שהשמש הולכת תחת הארץ, הי' כלא הי' הזיו שהאיר ממנה לארץ ולדרים עליה" כל היום כולו. ועוד זאת, שהרי בגופו של השמש יש ג"כ האור והזיו, שאם הזיו נמשך למרחוק, מכ"ש שישנו בגוף מאור השמש, ומאיר ומתפשט שם ביתר שאת ויתר עז מהתפשטותו והארתו בחלל העולם, רק שאינו עולה בשם כלל, ובטל במציאותו לגבי המקור שהוא המאור כו', וכמ"ש בסש"ב פל"ג. ונמצא כ"ז להיפוך מכח הפועל של האדם הפועל איזה פעולה, דשם הפעולה אינה התחדשות, והיא נפרדת מן האדם לגמרי, שתוכל להיות גם בלעדו, וגם אין ממהותה כלל בהאדם, וא"כ כח האדם חסר השלימות כו'. אבל בזיו השמש, הרי זה התחדשות שלא הי' קודם (ואם כי אין זה התחדשות לגמרי, שהרי הי' הזיו

15) בהבא לקמן ראה שעה"א פ"ב (עו, א"ב). סה"מ תרנ"ב ס"ע ז ואילך. תרס"א ע' קצה ואילך. ועוד.

16) ראה או"ת להה"מ (בהוצאת קה"ת) לד, א. מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' קפד ובהנסמך שם. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שת. לקו"ש חכ"ט ע' 23.

17) ע"פ פיוט, המאיר לארץ" בברכת יוצר.

12) זח"ג לג, א (וברע"מ). וראה גם יומא כא, ב.

13) תהלים קמת, יג. וראה תו"א וראו נו, סע"ב ואילך.

14) ראה גם תו"א בשלח ב, ב. לקו"ת אמור לא, ג. ובכ"מ.

14) בהבא לקמן ראה ספר השיחות תורת שלום ע' 225

ואילך.

בהשמש גם קודם שנמשך כו', היינו שאין זה התחדשות לגבי השמש, אבל לגבי העולם הוא התחדשות כו'), וא"א להיות הזיו בלעדי השמש כו' (והנה, מה שא"א להיות הזיו בלעדי השמש, אין זה מצד ההתחדשות לבד, כ"א מצד שהוא אור הדבוק במקורו, כו' כידוע ומבואר במ"א¹⁸. אמנם בנבראים, באמת מה שא"א שיהיו בלעדי מקורם, העיקר הוא מצד ההתחדשות כידוע¹⁹, וההתחדשות הוא הסיבה שמוכרחים להיות דבוקים במקורם להתחדש תמיד כו', אלא, שיש חילוק באופן הדבקות בין אור ומאור לנברא ובורא כו', וכמ"ש מזה בד"ה תקעו רס"ד²⁰, והיינו הן מצד החיות והן בגוף הנברא כו'), שאין שלימות להזיו בלי המאור, וגם לאחר שנמשך, נמצא מהותו בהמאור, ואדרבה, ביתר שאת כו', הרי השלימות בהמאור תמיד, לבד מה שהוא בבחי' מאור, יש בו השלימות שמצד הזיו ג"כ, אלא שבטל שמה במציאות לגמרי כו'.

והנמשל מזה יובן למעלה, שהנבראים הם בבחי' התחדשות, וכתביב²¹ כי ממך הכל, שהתהוות היש הוא מאין המוחלט ממש, ע"כ הם צריכים תמיד אל מקורם להתהוות מאין, כמו הזיו שצריך כל רגע אל המאור כו'. ועוד זאת, שגם חיותם וקיומם השופע בתוכם ומהווה אותם מאין ליש ה"ה כלול במקורם, ונמצא שם ביתר שאת, כמו התכללות הזיו במאור השמש כו'. וזהו כי עמך מקור חיים²², פי', המקור חיים שמתלבש בכל הנמצאים להוותם ולהחיותם, ישנה עמך, דהיינו בגוף המאור כו'. ומה שהנבראים עצמן מחודשין, אין זה מוסיף שלימות ח"ו, הא', שבאמת ה"ה ג"כ רק הארה לבד כו', וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג, ומה שהם מחודשים בבחי' יש, זהו רק בהרגשתן לבד כו'²³ (וכמשנת"ל בזיו השמש שהוא התחדשות רק לגבי העולם, כמו"כ הוא בנבראים שהן בבחי' התחדשות רק בהרגשתן במציאות בעולם כו'). והב', שבאמת גם במקורם בא"ס ב"ה יש מציאותם, והיינו הע"ס הגנוזות בעצמות²⁴ (וכמ"ש הפרדס²⁵ שהן שרשי הכלים כו'), ושיער בעצמו בכח כו'²⁶, (וכ"ז בבחי' הזיו הכלול בעצמותו ית' כו'), ועם היות שאין זה בחי' מציאות כמו שהן בהתגלות אח"כ, היינו שבמקורן הן בבחי' ביטול במציאות לגמרי, אבל מ"מ ישנם בהשערה כו', א"כ, הרי אינו חסר ח"ו השלימות הזאת ג"כ כו', וכמו שנת"ל בהתחלת הדרוש²⁷ דלמע' כח אינו חסר פועל כו'.

והגם דלכאורה א"כ איך נק' הבריאה יש מאין, מאחר שהחיות שבהם וגם הנמצאים עצמם כלול תחלה וגם עכשיו בהמאור, וא"כ, מהו ההתחדשות, דהרי מה שהי'

(24) ראה פרדס שער ה (שער סדר האצילות) פ"ד. שי"א (שער הצחצחות) פ"א ואילך. וראה גם ע"ח שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ד. תו"א נח י, ג"ד. הוספות לתו"א ויחי קג, ג. לקמן ד"ה כי עמך מקור"ח (ע' וקפג ואילך). [ובהנסמן בתו"ח שמות ח"ב (הוצאת תשס"ג) רטו, ד. ובנסמן לעיל ע' ז הערה 98].

(25) שם שער י"א (שער הצחצחות) פ"ו. וראה גם סה"מ תרס"ה ע' רג. המשך תער"ב ח"א ע' כד. ועוד.

(26) ראה לעיל ד"ה יו"ט של ר"ה ע' ח הערות 108-109.

(27) ד"ה יו"ט של ר"ה (לעיל ע' ז).

(18) ראה סה"מ תרנ"ב ע' קח"ט. ובכ"מ.

(19) ראה סה"מ תר"ס ע' טו ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תרפג ואילך. סה"מ תשכ"ב ע' קי ואילך. ד"ה כתר יתנו לך תשכ"ה (נדפס בקונ' בפ"ע קה"ת תשס"ה). סה"מ תרס"ד שבהערה הבאה.

(20) סה"מ תרס"ד ע' ו ואילך.

(21) דברי הימים-א כט, יד.

(22) תהלים לו, י.

(23) ראה ביאוה"ז לאדהאמ"צ מג, ג. סה"מ עזר"ת ע' קג. תרפ"א ע' רכג. תרפ"ה ס"ע רכו"ח. תש"ז ע' 238. תו"מ סה"מ שבט ע' רסח.

הוא שנהי' כו²⁸. הענין הוא, דמה שאנו אומרים שהתהוות הנבראים ממנו ית' הוא כמשל המשכת הזיו מהשמש, זהו לומר שביטול הנבראים אצלו ית' הוא כביטול זיו השמש לגבי השמש, דהיינו משום שלא הי' סיבה אחרת לזה היש זולתו ית', כמו שאין לזיו השמש סיבה אחרת כלל זולת השמש, לאפוקי מפעולת האדם איזה כלי, שכלי זו יש לה סיבה אחרת עיקרית זולת האדם, והיא המתכת או העץ או העפר שממנה עשה הכלי כו', ולכן אין הכלי בטילה כלל אל האדם, שהיא מציאת דבר לעצמה, ואינה צריכה כלל אל האדם כו', והנברא, להיות שאין לו סיבה אחרת זולתו ית', ה"ה בטל לאלקות, שאינו דבר לעצמו, כ"א ע"י המקור דוקא, והוא צריך למקורו תמיד כו' (ועמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים רס"ה²⁹, בכל המדרי' דרצון ושכל כו'). אבל מ"מ, לא נערוך כלל התהוות הנבראים ממנו ית' לומר שהוא כמו התהוות הזיו מהשמש. שהרי הזיו הוא מעין מהות השמש ממש, ונמצא הזיו ממש בהשמש באופן כמו שהוא בהתגלות אח"כ (ועמ"ש לקמן³⁰ בענין כללות האוא"ס שלפני הצמצום, איך שאינו דומה למשל אור וזיו השמש כו'), והרי זה התהוות יש מיש. לא כן התהוות הנבראים ממנו ית', שאין ערוך נברא לבורא, ה"ז התהוות יש מאין ואפס המוחלט. והיינו שגם החיות המח' את הנברא הוא בכחי' יש מאין, וגם לגבי מקורו הכלול בהמאור כו', וכידוע שהחיות כשמח' את הנברא ה"ה בכחי' יש, וכאשר כלול במקורו ה"ה בכחי' אין כו', וכמ"ש מזה בלקו"ת ד"ה תקעו הב' ³¹. ומכ"ש גוף הנברא שהוא בכחי' יש מאין, וכמו עד"מ התהוות גשמיות עוה"ז ממנו ית', הרי גשמיותו אין ערוך להרוחניות כלל, וה"ז התחדשות יש מאין. ומ"מ, הזיו [הוא] המח' את הנבראים והוא המקיימן בכל רגע, שמבלעדו, הנבראים הם בכחי' אפס, וכידוע³² שבאמת כל מציאות הנבראים הוא האין האלקי המהווה אותם ומח' אותם כו'. הרי זיו זה, וגם עצם הנבראים, כלול במקור א"ס ב"ה כנ"ל, וביתר שאת ויתר עז כו', וממילא הרי אין התגלות הזיו מוסיף ח"ו שום שלימות כלל בא"ס ב"ה. וא"כ, לענין ביטול הנברא לא"ס ב"ה, לא פחות הוא ממשל וערך ביטול זיו השמש בשמש, שהביטול הוא בב' דברים, הא', שהזיו צריך תמיד להמאור ואינו יש בפ"ע. והב', שגם בהמאור לא יחסר אפילו השלימות שיש בהזיו, מלבד מה שמהות המאור משובח ושלם לאין שיעור מהזיו, שזהו שלימות אחר (והיינו השלימות והיתרון שיש בעצם על הארה כו'), הנה גם מהות השלימות שיש בהזיו (בהנמשל היינו ענין ע"ס כו', וכמשי"ת לקמן (בענין הנוטע און) השלימות שבזה), ג"כ לא נחסר בהמאור, שהרי גם הזיו ממש ישנו בהמאור ביתר שאת ממה שהוא על הארץ כו'. והדוגמא מזה הוא ביטול הנבראים לגבי א"ס ב"ה, שיש בביטול זה ב' דברים, הא', שצריכים תמיד להארתו ית' ואינם בכחי' מציאות בפ"ע כו', והב', שגם בהמאור א"ס ב"ה לא נחסר בו ח"ו מכל מיני שלימות שיש באב"ע, וישנו שם ממש כמו שהזיו יש במאור כו'³³. (וענין הביטול של הנבראים בזה הוא שאינם

רג ואילך. תרנ"ג ע' קסז ואילך. תרנ"ט ע' מה ואילך. ועוד.

(33) בהכת"ק נוסף כאן: „דאע"פ שהנבראים עצמם לא יתכן לומר שהם כלולים בו ית', שהרי הם מחודשים כנ"ל, אמנם הרי עיקר [החיות] המח' אותם מאין, מה שבלעדי זה החיות הם אפס ממש, הנה חיות זה כלול ממש בא"ס ב"ה, וכיון שהחיות הוא העיקר הרי עמך ממש כלול המקור החיים, רק שהוא שם ביתר שאת לאין קץ" – והעביר קולמוס על זה.

(28) ע"פ קהלת א, ט.

(29) סה"מ תרס"ה ע' רמב ואילך. (וראה גם שם ע' רלו ואילך).

(30) ד"ה כי עמך מקור חיים (ע' וקפ"א).

(31) דרושים לר"ה נה, א (בהגהה). וראה גם מאמרי אדה"ז תס"ח ח"א ע' תכא. המשך תער"ב ח"ב ע' תרנד. ועוד.

(32) ראה סה"מ תרל"א ח"א ע' רצו ואילך. וש"נ. תרמ"ד ע'

מוסיפים שום שלימות בא"ס ב"ה, ואינן עושין שום שינוי ח"ו, דמצד הנבראים היינו שאינם תופסים כלל להוסיף דבר במציאותם כו'. ונמצא, דב' מיני ביטול הם, ושני ענינים הפכים, דמה שצריכים תמיד להארתו ית' ה"ז בחי' קירוב ושייכות אל הנבראים, ומ"מ, אינם תופסים מקום כלל להוסיף איזה שלימות ח"ו כו').

ובזה יובן מ"ש³⁴ הנוטע און הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט. דלכאורה תמוה, מי הוא כסיל כזה שיאמר שהנוטע און לא ישמע, עד שהוצרך הכתוב להוציא מסברא זו. אך הענין, כי לכאורה יש סברא לומר כיון שהבורא ית' מרומם ונשגב מהנבראים, א"כ, אינו שייך כלל לתאר בו השלימות שיש בנבראים, דראיית העין ושמיעת האזן זהו מעלת הנבראים, אבל בבורא ית' אין לתאר בחי' אלו³⁵. ובאמת הרי הוא ית' יודע ומשגיח על כל פרט ופרט, אלא, שיש בזה הפרש אם הוא בבחי' יודע לידוע, דידוע הוא בבחי' התלבשות, וידוע אינו בבחי' התלבשות כו', וכמ"ש בזה בתו"א ד"ה ארדה נא³⁶. (ובד"כ הוא ההפרש בין ע"ס דאצילות ובין ההשגחה דע"ס הגנוזות כו', וכמ"ש במ"א³⁷). ולזה בא הכתוב לומר, כי האומנם אמת נכון הדבר שהבורא נשגב ומרומם לבדו ואין ערוך לו כלל, דכולא קמי' כלא חשיב³⁸, אבל מ"מ, כיון שהוא יוצר ובורא בחי' עין ואזן, א"כ, השלימות שיש בכחות אלו, פשיטא שהם כלולים ונמצאים בו ג"כ, רק שהוא בדרך נפלא יותר לאין קץ כו'. וידוע דלמעלה בחי' עין ואזן הן מלאכים שנק' מארי דאשגחותא³⁹, וכמ"ש⁴⁰ עיני ה' אזני ה' כו', וכמ"ש מזה בתו"א ד"ה ארדה נא⁴¹, ובאצילות הן בחי' חו"ב שנק' ראי' ושמיעה כו', דכ"ז שייך בהאור וזיו מאתו ית', דבזה דוקא שייך מציאות הספי' דחו"ב וכו', כמ"ש במ"א⁴². אמנם, להיות שהאור והזיו כלול בא"ס ב"ה, לזאת יש שם ג"כ בחי' ע"ס הגנוזות במאצילן, אלא שהם נעלים ונפלאים ביותר (וכמ"ש במ"א⁴³ ההפרש בין ע"ס הגנוזות לעשר ספירות הגלויות, שהחילוק הוא בעצם מציאותן, שאינם בבחי' מציאות ממש כו', ובבחי' ההתכללות שבהם כו'). וזהו שהשלימות שבהזיו יש בהעצמות, להיות שהזיו כלול בו כו'. ובזה הוא שאנו מדמין את התהוות הנבראים להתהוות הזיו מן השמש.

אמנם עוד בה שלישי⁴⁴ בביטול הנבראים אצלו ית' מה שאין בביטול זיו השמש לגבי השמש, והוא מה שהנבראים, וכמו כן החיות כמו שבא בהתגלות להיות בבחי' חיות, אין ערוך כלל אצלו ית', מלבד מה שאין ערוך הגבול לגבי א"ס, עוד זאת, שעצם מציאותם הוא באין ערוך לגבי מקורם, והיינו מה שהתהוותם הוא בבחי' יש מאין באין

קמא

גם שם ע' קפד ואילך).

(38) ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב.

(39) ראה זח"א רצג, ב (באד"ז).

(40) ראה תהלים לד, טז. ובכ"מ.

(41) שם טו, ב.

(42) ראה תו"א ר"פ וירא. תו"ח וירא צח, סע"ב ואילך.

ובמ"מ שם בהוצאת תשנ"ג.

(43) ראה תו"א נח י, ג.ד. הוספות לתו"א ויחי קג, סע"ב.ג.

מאמרי אדה"צ פרשיות ח"א סע"ד ואילך. תו"ח נח סח, סע"ב

ואילך [ובנסמן לעיל הערה 24].

(44) ע"פ ישעיהו ו, יג.

(34) תהלים צד, ט. וראה (באור"א) בס' מאמרי אדה"צ כתובים ח"ב ע' קצח ואילך. אורה"ת נ"ך (כרך ג) ע' אשפ ואילך. אשפז ואילך. סה"מ תרכ"ח ע' יב ואילך. עזר"ת ע' סא ואילך. ועוד.

(35) בהכתי"ק נוסף כאן: "וזה הביא לכפור בהשגחה לומר שהגם שהוא ית' נוטע און ויוצר אין, עכ"ז אין שייך בו פעולות אלו" – והעביר קולמוס על זה.

(36) פ' וירא יד, ד ואילך. וראה בארוכה מאמרי אדה"צ פרשיות ח"א ע' קו ואילך. סה"מ"צ להצ"צ פא, ב ואילך. סה"מ תרס"ג ח"א ע' לד"ה. לקו"ש ח"ה ע' 197 ואילך.

(37) ראה מאמרי אדה"צ בראשית ע' קפח ואילך (וראה

ערוך כו', משא"כ בביטול זיו השמש לגבי השמש, לא יתכן כלל לומר כן, שהרי שניהם בעלי גבול, וגם הזיו מעין המאור ולא באין ערוך כו'.

וזהו"ע⁴⁵ התפעלות המלאכים ומרכבה דפני ארי' כו'⁴⁶, דמלבד זאת שמשגיגים איך שהתהוותם הוא רק מהארה לכד, ועצמות או"ס קדוש ומובדל, עוד זאת, כאו"א מהם רואה ומשיג ההעלם שלו כדוגמתו ממש באצילות, בבחי' מלכות דאצילות דכליל כולהו כו', וכמ"ש בע"ח⁴⁷ שיש כל מיני דצ"ח באצילות, כמו שנק' המלכות בשם סלע ואבן⁴⁸, ולפעמים בשם עפר⁴⁹, ולפעמים בשם שושנה⁵⁰ וכן תפוח כו'⁵¹, והיינו בחי' הזיו והחיות שנמשך להוות ולהחיות כל פרטי הנבראים האלו, שהזיו כלול במקורו, ויש בו כל פרטי המדרי' שבאים ממנו בהתגלות כו', וכמו"כ כל פרטי מדרי' המלאכים כלולים במקורם, היינו בהזיו והאור הכלול בבחי' מלכות כו', הרי ריבוי רבבות השתל' האורות וההתהוות יש בהמאור העצמי של מדת מלכות דאצילות כו', מזה הן מתפעלים מאד, והיינו מה שהתהוותם הוא באופן כזה שאינם בבחי' מציאות לעצמן, אלא צריכים להתחדש תמיד כו', וכיותר מה שכולם בצביונם ישנם בבחי' מלכות דאצילות, ולא יחסר כלל בלעדם, ולא יקבל שום שלימות עמהם, ואדרבה, הוא באופן משובח הרבה יותר כו'. וזהו שאומרים קדוש כו' הוי' צבאות כו'⁵², דהוי' צבאות מובדל ומרומם בערך מן הנפעלי', שלא יחסר בלעדם, ואין שינוי כלל כו' כנ"ל.

והנה⁵³ ע"י התבוננות הזאת בהתפעלות והתלהבות המרכבה העליונה, ע"יז נמשך גילוי אור האהבה העליונה דמרכבה על הנה"ב ג"כ, שנלקח משם, להיות נעתק מתאותיו הגשמים, ויוכלל החום שלו באש שלמעלה, דהיינו שיתפעל בהתפעלות רשפי אש לה', ע"ד האש דמלאכים כו'. וזהו"ע ההקרבה, שנכלל הנה"ב בבחי' האש דארי' דאכיל קורבנין כו'. וידוע⁵⁴ דעיקר ההקרבה הי' החלב והדם, וכמו"כ בנה"ב, דחלב הו"ע תענוגים גשמיים שמהם באים החלב והשמנונית, וכמו שמועה טובה תדשן כו'⁵⁵, ודם הו"ע רתיחת הדמים, בחי' הגבורות דנה"ב, כמו הכעס וכה"ג הבאים מיסוד האש שבו בפרט כו'⁵⁶ (וגם התאות ותענוגים הם מיסוד האש, שהו"ע חום התאווה כו', כי כללותו של הנה"ב הוא מיסוד האש כו'⁵⁷ כנ"ל⁵⁸), וגם ענין חלב ודם הוא אם תאווה התענוגים הם בקרירות או ברשפי אש ורתיחת הדמים בזה כו', וכמ"ש במ"א⁵⁹. וכ"ז נכלל באש שלמעלה, שע"י היגיעה

קמב

(52) ישעי' ו, ג.

(53) ראה אוה"ת תצא שם ס"ע תתפו.

(54) בהבא לקמן ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' צב. תו"א וישב כט, ג.ד. בנסמן לקמן הערה 59. קונטרס העבודה פ"ד (ע' 27).

(55) משלי טו, ל.

(56) ראה תניא ספ"א (ה, סע"ב).

(57) ראה לקו"ת תצא לד, ג. סה"מ תרכ"ט ס"ע רפב.

(58) ד"ה יהודה אתה (ע' קעט).

(59) ראה לקו"ת פינחס עה, סע"א.יב. וראה בכ"ז סה"מ תרכ"ט ע' קטו. תרל"ט ח"ב ע' תמג. תרצ"ו ע' 133. תרצ"ז ע' 210. ועוד.

(45) ראה אוה"ת תצא שם ע' תתפט.

(46) ראה יחזקאל א, י ואילך.

(47) שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"י. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ו (הוצאת תשס"ה) ח"א ע' קעה, וע' קצ. על מארו"ל ע' שצו. סידור עם דא"ח סא, ב. ביאורו"ל לאדהאמ"צ קיד, ג. ולהצ"צ ח"א ע' רפח. ע' תקמד. ובכ"מ.

(48) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"א ערך אבן. ספר הערכים חב"ד כרך א' ערך אבן.

(49) ראה פרדס שם פט"ז ערך עפר.

(50) ראה פרדס שם פכ"א ערך שושנה.

(51) כ"ה בכ"מ לענין חקל תפוחין קדישין – ראה תורה אור וישב כח, א. ועוד.

וההתבוננות בהעמקת הדעת בעבודת המלאכים בהתבוננות שלהם ובהתפעלות והתלהבות, מאיר מלמעלה על הנה"ב הארה מאור האהבה דמלאכים העליונים, להיות נעתק מכל התאוות ותענוגים, ויתפעל ג"כ בהתפעלות רשפי אש לה' כו'. וזוה גופא יש אש שלמטה ואש שלמעלה, אש שלמטה הוא היגיעה בהתבוננות הנה"ל שמשגיגים המלאכים ובאופן ההתפעלות שלהם שעי"ז מתפעל ג"כ כו', והאש שלמעלה הוא מה שנמשך עי"ז גילוי אור מלמעלה מהאהבה דמלאכים כו'. (והנה בבית שני חסר אש שלמעלה, וכדאי' בגמ' דיומא⁶⁰, ואעפ"כ הקרבן כשר ע"י אש שלמטה, מזה יכול האדם ללמוד, שגם אם אין נופל עליו שלהבת י"ה ברשפי אש האהבה מלמעלה מבחי' פני ארי', ובלבד שמיגע עצמו, מצוה להביא אש מן ההדיוט⁶¹ עכ"פ, היינו להתבונן בגדולת ה' בפסוד"ז ובביטול המלאכים כנ"ל, ועי"ז יולד בנפשו הבהמית אש והתפעלות כו', או התפעלות בשכל עכ"פ, והי"ז בחי' אש של הדיוט, שהוא ענין בפ"ע, לבד האש הנמשך מלמעלה מבחי' פני ארי', רק שבא ונמשך מהתבוננות הביטול דחיות הקדש שהם שרש הנה"ב כו').

אמנם ⁶² בחי' ביטול זה דנה"ב מה שנכלל באש שלמעלה דארי' דאכיל קורבנין, הוא בבחי' ביטול היש, והיינו בבחי' אתכפי' לבד. כי כללות הביטול דמלאכים הוא בחי' הביטול דשם ב"ן, וכמשנת"ל דהתפעלות המלאכים הוא ממה שרואים ומשיגים החיות שלהם הכלול במקורם, ומקור זה הוא בחי' שם ב"ן, שהוא בחי' מלכות דאצילות, הנק' אימא תתאה⁶³, שהוא מקור החיות דבי"ע כו' (וגם מה שמשגיגים איך שעצמות אוא"ס קדוש ומובדל, היינו בחי' העצמות דמלכות, בחי' נשגב שמו⁶⁴, וכמו והים עומד עליהם מלמעלה כו'⁶⁴, כי כל השגתם הוא בבחי' מלכות לבד⁶⁵, וכמא⁶⁶ בורא קדושים ישתבח שמך כו', בחי' שמך לבד, וכולם משבחים ומפארים כו' את שם כו'⁶⁶). וזהו מה שהחיות מנושאות עי' הכסא⁶⁷, כס א'⁶⁸, פי', אל"ף הוא שם מ"ה במילוי אלפי"ן⁶⁹, בחי' אדם, וכיסוי לבחי' זו הוא שם ב"ן, והם מנושאות בהתפעלות האהבה שלהם מבחי' ומדרי' זו כו'. וידוע⁷⁰ דהבירור וביטול דשם ב"ן הוא בבחי' ביטול היש לבד כו'. אך עי' העבודה הזאת בהתבוננות ביטול דמלאכים, מזה יבוא ויגיע לבחי' ומעלת ומדרי' ביטול גדול מזה בק"ש, להכלל באדם שעל [ה]כסא, בחי' פנימיות, דאדם בגימ' מ"ה⁷¹, והוא בחי' הביטול במציאות הנעשה עי' ההתבוננות בעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' מקור לעולמות, ובבחי'

60 כא, ב.

61 יומא שם.

62 בהבא לקמן ראה ד"ה ראו קרא ה', ובתו"ח שמות שבערה 1. – להתחלת הפיסקא ראה אוה"ת תצא ע' תתפט.

63 זח"א ג, א. זח"ב פד, א. ועוד. וראה אגה"ק סכ"ה (קלט, א). וראה גם תניא רפנ"ב (עב, ב). תו"א תרומה פ, א. פא, א.

64 מג"א צג, ב. לקו"ת צו טז, ג. אמור לו, ג. שה"ש יח, ב. ועוד.

65 מלכים"א ז, כה (בשינוי).

66 בהגהות למאמר זה (נדפסו בסה"מ ליקוט ח"ב (קה"ת,

תשנ"ג) ע' קעה) כותב כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע: בדי"ה וילך

איש, מלאכים כל השגתם רק במל', י"ל מלאכים דשייכים רק

לבי"ע משיגים רק השייכות לבי"ע, ונשמות אפי' דבי"ע משיגים

גם מניקרי בחי' האצי', ונשמות דאצי' ראי', וכמובן באוה"ח*.

67 (66

תשנ"ג) ע' קעה) כותב כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע: בדי"ה וילך

איש, מלאכים כל השגתם רק במל', י"ל מלאכים דשייכים רק

לבי"ע משיגים רק השייכות לבי"ע, ונשמות אפי' דבי"ע משיגים

גם מניקרי בחי' האצי', ונשמות דאצי' ראי', וכמובן באוה"ח*.

67 (66

תשנ"ג) ע' קעה) כותב כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע: בדי"ה וילך

איש, מלאכים כל השגתם רק במל', י"ל מלאכים דשייכים רק

לבי"ע משיגים רק השייכות לבי"ע, ונשמות אפי' דבי"ע משיגים

גם מניקרי בחי' האצי', ונשמות דאצי' ראי', וכמובן באוה"ח*.

67 ראה בחיי תרומה כה, י בשם פרקי דר"א.

68 ראה תו"א משפטים עז, א. לקו"ת האזינו עד, ד.

סהמ"צ להצ"צ קפח, ב. ובכ"מ.

69 ראה ע"ח שער ה (שער טנת"א) רפ"א. שער יח (שער

רפ"ח נצוצין) ספ"א. ועוד.

70 ראה בכ"ז מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תקלד ואילך,

וע' תקמב ואילך. מאמרי אדה"אמ"צ קונטרסים ע' רפא ואילך.

ביאוה"ז להצ"צ ח"ב ע' תתרמו ואילך. סה"מ תרס"א ע' קסד

ואילך. קסח ואילך. ועוד.

71 ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"א ערך

אדם. ע"ח שער י (שער התיקון) פ"י. שער לח (שער רחל

ולאה) פ"ב. שער לט (שער מ"ז ומ"ד) דרוש ה. ועוד.

ה' אחד⁷² דק"ש כו', כנ"ל (בד"ה יהודה אתה⁷³) שזהו בחי' רשפי אש דנשמות בבחי' שלהבת י"ה ממש. וזהו אמיתית בחי' האש שלמעלה, בחי' אש הוי' דנה"א, וכמ"ש בת"ז⁷⁴ אית אש ואית אש, אית אש דלא באש הוי'⁷⁵, והיינו בחי' רשפי אש דמלאכים, שהוא משם אלקים, בחי' מלכות, השייך לעולמות כו' (דבד"כ הוא בחי' אש שלמטה), ואית אש דבאש הוי'⁷⁴, הוא בחי' שלהבת י"ה דנשמות שמעצמות אוא"ס כו', והוא בחי' אש הוי', בחי' שם קמוג מ"ה כו' (ומ"מ, בחי' קול דממה דקה⁷⁵ [הוא] למעלה מזה, כמ"ש בלקו"ת בהביאור דאת קרבני לחמי⁷⁶, וי"ל דזהו בחי' אה"ר כו'). ובאש זה נשרף ונכלה הנה"ב לגמרי בבחי' ביטול במציאות כו'. וזהו הברור דשם מ"ה, שמברר מה שכבר מבורר ע"י שם ב"ן, והוא להיות עולה לה' בבחי' ביטול לגמרי כו'.

ואח"כ בעבודה דכל היום הוא ג"כ בירור הנה"ב, בפרט באכילה, דנהמא אפום חרבא ליכול⁷⁷, ע"י שכופה תאותו שלא לאכול מה שאינו מוכרח לו, וגם מה שמוכרח ה"ה אוכל רק מצד ההכרח, ולא למלאות תאות נפשו, כ"א בכוונה לש"ש כו'⁷⁸, שע"י מתברר הנה"ב כו'. ויש בזה ג"כ מה שהוא בדרך כפי' לבד, והוא בירור דב"ן, ויש בחי' בירור דמ"ה, וכמו צדיק אוכל לשובע נפשו כו'⁷⁹. והוא משארז"ל⁸⁰ בשתי אכילות הכתוב מדבר, א' אכילת מזבח וא' אכילת כהנים, דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים⁸¹. ומבואר במ"א⁸² דאכילת מזבח הוא בחי' שם ב"ן, ואכילת כהנים בחי' שם מ"ה כו'. וזהו ג"כ ענין צדיק אוכל לשובע כו', שנעשה הברור בדרך ממילא ע"י בחי' שם מ"ה כו', וכידוע שכן הוא אופן הברור דשם מ"ה כו', וכמ"ש במ"א⁸³. וזהו שארז"ל⁸⁴ דבזמן שאין בהמ"ק קיים שולחנו של אדם מכפר עליו, דהשולחן מכפר כמו מזבח, דמה שמזבח מכפר הוא ע"י הברור דבהמה, שנמשך מבחי' התהו שקדם כו', וכמו כן ע"י השולחן, שע"י נעשה בירור נה"ב, נמשכים ג"כ אורות דתהו, ולכן מכפר כו', וכמ"ש במ"א⁸⁵. ונמצא דע"י אכילה נעשה ג"כ הברור דנה"ב כמו בתפלה כו'. וגם בכאן מתברר המאכל, והוא הברור דצו"ח⁸⁶. וכן בעסק משא ומתן, כשהוא כדבעי למיהוי, בלי שום נדנוד איסור דדבר שקר וכה"ג, ובלי ריבוי שקוע וטרדא, שאינו מונע ומבלבל לעסק התורה והתפלה כו', ובפרט כשהוא בכוונה לש"ש בכדי לקיים מצוה בזה, כמו צדקה או ללמוד במנוחה, וכן הוא עושה באמת, שנותן צדקה ולומד כו' (וי"ל דזהו בחי' בירור דמ"ה שבזה כו'), ה"ה מברר את הדצ"ח כו', וגם הנה"ב מתברר, שהרי הנה"ב רוצה רק מה שטוב לו, ואין מניעה לשקר

(72) ואתחנן ו, ד.
 (73) ע' קפא.
 (74) ע"פ תקו"ת תי"ח (לה, ב). תקו"ז חדש קז, ג. – הובא בלקו"ת פינחס עז, א. וראה סה"מ תרנ"א ע' קלח.
 (75) מלכים א יט, יב.
 (76) לקו"ת פינחס שם.
 (77) זח"ג קפח, ב.
 (78) ראה תניא רפ"ז (יא, א).
 (79) משלי יג, כה. – וראה בכ"ז תו"א חיי שרה טו, ג"ד.
 (80) ראה מנחות יז, א. וש"ב.
 (81) פסחים נט, ב. וש"ב.
 (82) ראה בארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ס"ע קסב ואילך. סה"מ"צ להצי"צ, ב ואילך. סה"מ תרס"ג ח"א ע' נא ואילך. ח"ב ע' כה ואילך. ה"ש"ת ע' סב ואילך. ד"ה והוא עומד עליהם תשי"ג (תו"מ התוועדות תשי"ג ח"א ע' 143 ואילך).

(83) ראה סה"מ תרס"ג ח"א שם ע' נו ואילך. ח"ב ס"ע לא ואילך. ה"ש"ת ע' סו ואילך.
 (84) מנחות צז, א.
 (85) ראה סידור עם ד"ח קיד, ג ואילך. לקו"ת אמור לת, ג. אוה"ת ויקרא (כרך ב) ע' תקסט ואילך. מקומות שנסמנו בהערה 82.
 (86) = דצומח וחי.

(72) ואתחנן ו, ד.
 (73) ע' קפא.
 (74) ע"פ תקו"ת תי"ח (לה, ב). תקו"ז חדש קז, ג. – הובא בלקו"ת פינחס עז, א. וראה סה"מ תרנ"א ע' קלח.
 (75) מלכים א יט, יב.
 (76) לקו"ת פינחס שם.
 (77) זח"ג קפח, ב.
 (78) ראה תניא רפ"ז (יא, א).
 (79) משלי יג, כה. – וראה בכ"ז תו"א חיי שרה טו, ג"ד.
 (80) ראה מנחות יז, א. וש"ב.
 (81) פסחים נט, ב. וש"ב.
 (82) ראה בארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ס"ע קסב ואילך. סה"מ"צ להצי"צ, ב ואילך. סה"מ תרס"ג ח"א ע' נא ואילך. ח"ב ע' כה ואילך. ה"ש"ת ע' סב ואילך. ד"ה והוא עומד עליהם תשי"ג (תו"מ התוועדות תשי"ג ח"א ע' 143 ואילך).

וגם לגנוב בשביל טובת עצמו, וכאשר מונע א"ע מכל ענינים האלו, מתברר ומתקן הנה"ב בזה כו'. ובמ"א מבואר⁸⁷ דבתפלה הוא בירור נפש השכליות, והוא השכל דנה"ב, אבל הבירור דנה"ב ממש, והן המדות דנה"ב, הוא באכילה דוקא. ומ"מ, גם בתפלה הוא הבירור דמדות דנה"ב ג"כ. אלא י"ל, דבתפלה הוא בכח, ובאכילה הבירור בפו"מ כו', ולכן דוקא שולחן מכפר, שהוא בחי' הבירור וההקרכה בפועל כו'.

וכ"ן הוא העבודה דששת ימי החול, דאז הוא עבודת הנשמה לברר את הנה"ב, שהוא בבחי' עבודה ויגיעה, שצריך לייגע א"ע בהתבוננות בגדולת ה' וביטול המלאכים עד ההתבוננות בעצמות אוא"ס, ושיהי' בהעמקת הדעת, ולעורר את האהבה כו' (וכמשנת"ל (ד"ה הנ"ל⁸⁸) בענין אש שלמטה, שהוא התעוררות התלהבות בפסוד"ז, וכמו"כ בברכות ק"ש בהתבוננות התפעלות המלאכים, הרי צריך לייגע עצמו להתפעל ג"כ בזה (היינו שגם הנה"ב יתפעל כו', ולכה"פ בהתפעלות השכל עכ"פ כו' כנ"ל), ועי"ז מאיר עליו אור האהבה דמרכבה העליונה כו'. וכן התפעלות הרשפי אש דשלהבת י"ה דנשמה, ה"ז ע"י יגיעה, שאין זו האהבה הכאה מלמעלה, כ"א מה שבא ביגיעתו בהתבוננות בהעמקת הדעת כו'), ובכ"ז הכוונה לברר את הנה"ב, שזאת היא עבודתו בששת ימי החול. ועי"ז⁸⁹ כי לי בני" עבדים, לעבוד עבודת הבירורים דק"נ, בטרחה ויגיעת המוח בהתבוננות ע"י הנשמה האלקית, להפוך חשך לאור כו', וזהו כל ימי חיי הבלי האדם, לעבוד עבודה תמה זו, לברר את הנה"ב, ולטהר לבו לה' לבדו כו', שעז"א⁹⁰ ימים יוצרו כו' כנ"ל.

קמ"ד

ואח"כ⁹¹ בשבת העיקר הוא התפעלות הנשמה האלקית מצד עצמה, כמו כל הנשמה תהלל י"ה⁹², שהנשמה עצמה תהלל י"ה, בלי יש בזה חיבור עם הלב בשר כלל, והו"ע התפעלות העונג האלקי שמתענג על ה', שזהו למעלה גם מבחי' שלהבת י"ה הנ"ל, וכדמיון התענוג שברית, שהנשמה נהנה ממנו, ולא הגוף⁹³, וידוע⁹⁴ דהיינו בבחי' עצם הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף כו'. והו"ע ריח הקטרת שהי' על מזבח הפנימי, דקטרת מל' התקשרות⁹⁵, וכמ"ש בזהר⁹⁶ שנק' קשורא דנשמתא, שהוא בחי' התקשרות עצם הנשמה שמתקשרת באוא"ס ב"ה, וכמו בחד קטירא אתקטרנא כו'⁹⁷, והוא בחי' התפעלות פנימיות הלב שלמעלה מבחי' התלהבות דשלהבת י"ה ג"כ, והוא הנק' קלא פנימאה דלא אשתמע כו'⁹⁸, שאינו רק בחי' העומק של ההתקשרות הגדולה ליכלל ולידבק למעלה כו'. ולכך לא הי' צריך להיות אש שלמעלה ע"ג המזבח הפנימי, כיו"ש, אש שלמעלה, כמו שלהבת י"ה דנשמה הנ"ל (מה שנק' כאן אש שלמעלה אין הכוונה שבאה מלמעלה, כ"א

ח"א ע' תלב, ועי' תלו ואילך. ד"ה והניף ידו תשי"א (תו"מ התועדויות ח"ג ע' 30 ואילך). סה"מ תשכ"ב ס"ע רכח ואילך. (95) ראה אוה"ת תולדות קנב, א ואילך. סה"מ תר"מ ח"ב ע' תרכ"ד. תו"מ סה"מ תשרי ע' קסד.
 (96) כ"ה גם בתו"ח שם. וש"נ. ובד"ה ראו קרא תקס"ד שבהערה 1: "קשורא דכולא". וראה זח"א רל, א. זח"ב ריט, סע"א רע"ב. זח"ג לו, ב.
 (97) זח"ג רפת, א.
 (98) ראה זח"א נ, רע"ב. רי, א.
 (99) בהבא לקמן ראה תו"ח שמות שבהערה 1 (שט, ג).

(87) ראה מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשלח ואילך. שם ע' תשנ"ז. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ו (הוצאת תשל"ט) ע' קסג ואילך. אוה"ת בחוקותי (כרך ב) ע' תרלד.
 (88) ע' קפ.
 (89) בהר כה, נה.
 (90) תהלים קלט, טז.
 (91) בהבא לקמן ראה תו"ח שמות שבהערה 1 (שו, א).
 (92) תהלים קג, ו.
 (93) ברכות מג, ב.
 (94) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' סג ואילך. מאמרי אדהאמ"צ דרושי חנונה ח"א ע' קלב ואילך. המשך תער"ב

מפני שהיא בחי' אש הוי' כו', וכו' (ל), היא באה בלב בשר במורגש וברעש כו', אע"פ שמצד עצם התפעלות הנשמה היא בבחי' שלהבת י"ה שאינו במורגש גופני כלל כו', שהרי היא מהתבוננות דעצמות אוא"ס שלמעלה מעולמות, ועיקר הרגש הענין הוא בהנשמה דוקא, והיא המתפעלת בזה כו', מ"מ, ה"ז מתלבש בלבוש המתברר¹⁰⁰, שהוא התלהבות חום הטבעי בלב בשר כו', והיינו שמרגיש התפעלות אלקי זה עצמו בלב בשר במורגש ממש כו', וניכר זה בקול הניגון בדביקות שבא במורגש בהבל הלב כו', והיינו לפי שזהו עבודת הנשמה לברר את הנה"ב להיות נשרף ונכלה באש זה דשלהבת י"ה כו' כנ"ל, אבל¹⁰¹ הנשמה עצמה אינה צריכה בירור ותיקון¹⁰¹, שכבר הובררה, ששרשה מעולם התיקון כו' כנ"ל, רק צריכה עלי' ודיבוק למעלה בבחי' התכללות והתקשרות בעצמותו ית' כביטול הנר באבוקה, שזהו כמו לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כו'¹⁰², ולכן לא יש בבחי' זו אש של מעלה, שאין זה ענין בחי' התלהבות במורגש כו' (וכמו אור הנר שאינו ברעש כו', וכמ"ש במ"א¹⁰³ ההפרש בין אש המנורה לאש הקרבנות, דאש הקרבנות הוא ברעש, והוא מבחי' גבורות דאימא, ואש המנורה הוא בחשאי¹⁰⁴, ונק' אור המאיר, והוא ע"י השמן שהוא בחי' אבא¹⁰⁵, שגם הגבורות דשם הן חסדים כו'. ולפי מש"כ¹⁰⁶ צ"ל, שזהו למעלה גם מבחי' שמן דחכמה, והוא בחי' ההתקשרות שמצד עצם הרצון שבנשמה כו'), רק שמצוה להביא גחלים לוחשות ממזבח החיצון אל מזבח הפנימי¹⁰⁷, דהיינו שיהי' מן הבירורים דרפ"ח ניצוצות שכבר הוברר, להיות עי"ז ענין הקטורת העולה מן הגחלים, להיות מעלה לנשמות מעלה מעלה לאשתאבא בגופא דמלכא כו'. והיינו שע"י העבודה בבירור הנה"ב, עי"ז דוקא הוא העלי' דנה"א כו'. (וגם ענין הבאת גחלים כו' הו"ע ויחד לבכיננו¹⁰⁸, יחוד הב' לבבות כו', וכמ"ש במ"א¹⁰⁹).

קמה

והעבודה זו דמצד עצם הנשמה, היא הבאה מלמעלה, שאין זה בהנשמה מצ"ע, כי א"א לבוא לזה ע"י עצמה ובכוחה, כ"א מה שנותנים מלמעלה בחי' עבודת מתנה כו'¹¹⁰. וזהו"ע בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידו בי' להיטא¹¹¹, בי' דוקא, וכמו בה' תתהלל נפשי כו'¹¹², וכמו שנת"ל (בד"ה ויכולו השמים והארץ¹¹³) שזה בא מלמעלה כו'. אמנם, דוקא כאשר יש תחלה בחי' עבודה ויגיעה במה שבכחו לבוא בכח עצמו, אז נותנים לו

105) ראה זח"ב פז, ב. זח"ג ז, ב (ובמק"מ שם). לט, א. פח, ב (ובהגות הרח"ו שם). תניא ספג"ג (עה, רע"א). תו"א ויצא כא, ב. מקץ לט, א. מ, ד. ועוד.

106) = מה שכתוב כאן (או: מה שכתבנו).

107) ראה תמיד לג, א. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג ה"ה. וראה גם אוה"ת דרושים לחה"ס ע' א'תשכג. שמות (כרך ח) ע' ג'פג.

108) בברכת אהבת עולם דברכות ק"ש.

109) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ד שם ע' סז. תו"ח שמות שבערה 1 (שו, ב. שט, ב).

110) לשון הכתוב – קרח יח, ז.

111) ראה זח"ג רפת, א. רצב, א (באד"ז). לעיל ס"ע וסא. ושי"ג.

112) תהלים לד, ג.

113) ע' סב.

100) ראה סה"מ תרכ"ז ע' רעז ואילך. ושי"ג. תרכ"ט ע' קצ ואילך.

101) עין חיים שער כו (שער הצלם) ספ"א. הובא בתניא פל"ז (מח, ב).

102) ראה זח"א ריז, ב.

103) ראה לקו"ת בהעלותך לא, ד ואילך. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תתקד ואילך. ס"ע תתקכח:ט. אוה"ת בהעלותך בהוספות (הוצאת תשנ"ז) ע' 21 ואילך. סה"מ תרל"ב ח"ב ע' תיד ואילך. ע' תכד ואילך. תרס"ג ח"א ע' קצא:ב. ח"ב ע' חצר ואילך. וראה קונטרס העבודה פ"ד (ע' 26).

104) ראה אוה"ת בהעלותך שם ע' 22. וראה גם שערי אורה לד, סע"ב ואילך. מג, ב. שערי תשובה ח"א סב, ד. ח"ב י, ב. סה"מ תרס"ג ע' קי. לעיל ד"ה נר חנוכה הערה 23. ושי"ג.

מלמעלה בחי' אהבה הנ"ל. וזהו מי שטרח בע"ש, בבחי' עבודה ויגיעה לברר ולתקן את הנה"ב ע"י טרחא ויגיעת נפש ובשר בהתבוננות כנ"ל, יאכל בשבת¹¹⁴, בבחי' גילוי אור רצה"ע, להיות בחי' אה"ר ואהבה בתענוגים שמצד הנשמה עצמה כו', והוא שכר עבודתה בבירור ותיקון נה"ב, שכפי טוב עבודתה בששת ימי החול בבירור הנה"ב, ה"ה באה על שכרה בשבת בגילוי בחי' האהבה העליונה כו'.

וכמו"כ¹¹⁵ הוא בכל יום בתפלת שמו"ע הוא מעין בחי' שבת כו'¹¹⁶. דתחלה העבודה בפסוד"ז היא עבודה ברעש ובבחי' התפעלות מורגשת, וכמו אמירת ההילולים ותשבחות שיסדר שבחו של מקום¹¹⁷, שהוא בקול ודיבור דוקא, ובבחינת שירה וזמרה בהתפעלות יתירה, וכן בק"ש, שהוא התפעלות הנשמה בבחי' שלהבת י"ה, מ"מ באה ג"כ במורגש בלב בשר כו' כנ"ל, והטעם, לפי שכ"ו הוא להפוך חומריות הגוף ונה"ב, שאין זה מתברר רק בהתלהבות דלב בשר דוקא, דלבי ובשרי ירננו כו'¹¹⁸. ואח"כ, מאמת ויציב ואילך, הוא לעבוד עבודת הנשמה האלקית לצורך עליות עצמה כו', וזה שכר עבודתה כו', וזהו בוויין תתקטר כו'¹¹⁹, בט"ו ווי"ן דאמת ויציב¹²⁰, שזהו ההמשכה מבחי' צדיק חי עלמין¹²¹, שז"ע וי"ו כו', להעלות ולקשר הנשמות כו'. וזהו אמת ויציב, מל' יציבא מילתא¹²², ומתוקן ומקובל, שזה מאמת את האמת דאהבה דבכל לבבך דק"ש, דכאשר האהבה דבכל לבבך בשני יציריך¹²³ היא באמת כו', והיינו דשלהבת י"ה דנה"א היא באמיתית, ונשרף ונכלה בה הנה"ב כו', אז נמשך מלמעלה לקשר את הנה"א בבחי' התקשרות והתכללות למעלה, שהוא בחי' אהבה העליונה כו'. ובפרט בשמו"ע, שהיא בחי' ביטול דנשמה מצ"ע בבחי' ביטול במציאות, והו"ע קול דממה דקה, בחי' קלא פנימאה הנ"ל. וכ"ז הוא ע"י העבודה ויגיעה תחלה לברר את הנה"ב, דלפי אופן עבודתו בפסוד"ז וברכות ק"ש וק"ש לברר את הנה"ב, לפי אופן כזה הוא ביטול הנשמה והתקשרותה מצ"ע בשמו"ע, שזהו גילוי בחי' האהבה העליונה כו'.

ונמצא דהגם דבחי' אה"ר היא שבאה מלמעלה, מ"מ, זהו דוקא ע"י שטרח ויגע תחלה בכח עצמו לברר ולתקן את הנה"ב, עי"ז דוקא הוא בא על שכרו בבחי' גילוי אה"ר העליונה כו'. ובאמת גם בזה נמשך לו עזר וסיוע מלמעלה להכניע את הנה"ב, וכנ"ל בענין אש שלמעלה שנמשך עליו משרשו ומקורו של הנה"ב כו', וגם כמארז"ל¹²⁴ אלמלא עוזרו לא הוה יכול לו, וכמ"ש¹²⁵ כי יעמוד לימין אביון כו', כי לולא העזר מלמעלה, ח"ו, לא הי' מועיל גם בחי' הרשפי אש דהנשמה בחי' שלהבת י"ה כו', שתתבטל הנה"ב ויהי' בטל לאלקות כו'. וגם כללות העבודה בהתבוננות והתעוררות אהו"ר היא בזמן ועת המוכשר לזה, וכמ"ש בסש"ב פיי"ב דזמן ק"ש ותפלה הוא זמן מוחין דגדלות למעלה¹²⁶, וגם

(114) ע"ז ג, א.

(115) בהבא לקמן ראה תו"ח שמות שבהערה 1 (שט, ב"ג).

(116) ראה תו"א נח ט, רע"ב. ויקהל פת, א.

(117) ע"פ ברכות לב, א.

(118) תהלים פד, ג.

(119) פיוט „אזמר בשבחין" דסעודת ליל ש"ק.

(120) ראה פ"ח שער ח (שער הק"ש) פכ"ח. הוספות לתו"א

ז (שער הק"ש) פ"ה ופ"ו. עץ חיים שער כח (שער העיבורים)

ס"פ ה.

(121) זח"א ג, א.

(122) דניאל ו, יג.

(123) ברכות נד, א.

(124) סוכה נב, א. קידושין ל, ב.

(125) תהלים קט, לא.

(126) ראה פ"ח שער א (שער התפלה) פ"ד ופ"ו. שם שער

ויחי קה, ב. לקו"ת אמור לד, א. ועוד.

למטה הוא שעת הכושר לכל אדם לקשר דעתו ומחשבתו כו', ואז דוקא ה"ה שולט ומושל קמו על הנה"ב כו', עכ"ז ה"ז בעבודתו ויגיעתו דוקא, דכשמיגע א"ע בהזמן והעת המוכשר, אז תהי' ההתבוננות כדבעי, שיונח ויוקלט בנפשו בטוב, ויתעורר באהוי"ר כו',* אבל כ"ז הוא דוקא כאשר מתיגע בהעת והזמן הכושר להתבונן ולהתעורר באהוי"ר, ואז מאיר בו אור ה' להיות נדחה הנה"ב כו', אבל עצם העבודה היא ביגיעתו בכח עצמו דוקא כו'.

וע"פ הנ"ל [יובן] מ"ש וילך איש מבית לוי כו', דאי' בזהר כד אזעירת גרמא בשירתא, והיינו הביטול דנה"א בעבודתו ויגיעתו בכח עצמו בפסוד"ז ובק"ש שהוא שיר הנשמות כו'¹²⁸, וזהו אזעירת גרמא בשירתא, בחי' ביטול שלה כו', ומיד כה"ר אתער לה כו', דהיינו המשכת בחי' האה"ר שבאה מלמעלה, אך דוקא כאשר יש תחלה העבודה שבכח עצמו כו' כנ"ל, ולזאת כיון דאזעירת כו' מיד כה"ר כו'. וענין אתער ואחיד וחביק, י"ל, דאתער היא בחי' ההתעוררות שנמשך מלמעלה להיות העבודה פנימיות, שזהו הארת בחי' לובן העליון וענין הערכת הנרות כנ"ל (ד"ה ויגש אליו¹²⁹), והוא בבחי' התעוררות לבד, כמש"ש, והיינו שאינו בבחי' גילוי בפנימיות ממש כנ"ל (ד"ה יהודה אתה¹³⁰). ואחיד לה וחביק לה י"ל שזהו כשמאיר האו"מ בגילוי בפנימיות, שיש בזה ב' אופנים כנ"ל בד"ה הנ"ל, הא', שנרגש בבחי' מקיף לבד, וזהו וחביק לה, והב', שנעשה בבחי' אור פנימי ממש, וזהו ואחיד כו'. או י"ל דחביק לה הוא בחי' האה"ר, ואחיד הו"ע ההתכללות, שע"י האה"ר נכלל באוא"ס כו'. וזהו וילך איש מבית לוי, דהנה, לוי הו"ע אמת ויציב¹³¹, ונת"ל דזהו עבודת הנשמה מצ"ע, שכר עבודתה בהבירור דנה"ב כו', והיינו גילוי בחי' אה"ר כו'. וזהו כיון דאזעירת גרמא בשירתא בפסוד"ז וברכות ק"ש וק"ש, אז וילך איש מבית לוי, באמת ויציב ושמו"ע כו'. ופי' וילך הוא ע"ד ונתתי לך מהלכים כו'¹³², וכידוע דענין ההילוך בעבודה הוא בבחי' עלי' בלי גבול דוקא, וכמ"ש במ"א¹³³, והיינו בהעבודה דאה"ר דוקא כו'. וזהו וילך איש כו', דכאשר יש תחלה העבודה פנימיות דנה"א, והעבודה דנה"א לברר את נה"ב, אז וילך איש כו', שנמשך מלמעלה בחי' אה"ר, שזהו בחי' מהלכים כו'.

(* ובזה¹²⁷ הוא ג"כ העזר וסיוע, דבהתבוננות מאיר אור ה' בנפשו, והאור דוחה את חשך הנה"ב כו'. או הכוונה דכאשר מתבונן בפרטי ההתבוננות, ומתעורר באהבה ורצוא ותשוקה לה' ושיהי' לו לבדו השליטה והממשלה על העיר קטנה כו', הנה מצד אור ה' שמאיר בזה, נדחה ממילא סכלות הכסיל דנה"ב כו', היינו שמתבטל מצד האור שדוחה את החשך, לבד מה שמתבטל מצד עצם ההתבוננות והתעוררות האהבה כו').

(127) על תיבות אלו כתב רבינו: „אין צריך להעתיק”

(128) ראה חולין צ"א, סע"ב. סה"מ תרל"ט ח"ב ע' תד. תר"ן

(129) תרנ"ז ע' לט ואילך.

(130) ראה סה"מ תרנ"ד ע' רסג ואילך. תרנ"ט ע' כד"ה.

(131) תר"ס ע' קו ואילך. לעיל ע' כה. אעת"ר ע' סט ואילך. ועוד.

(127) על תיבות אלו כתב רבינו: „אין צריך להעתיק” (וראה לעיל ע' כב בשוה"ג להערה 105).

(128) ראה חולין צ"א, סע"ב. סה"מ תרל"ט ח"ב ע' תד. תר"ן ריש ע' שנב. תרח"ץ ע' רמד. תש"ח ע' 203.

(129) ע' קס ואילך.

(130) ע' קעג.

בס"ד, ש"פ וארא, ר"ח שבט, רס"ו

כ"י כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני כן יעמוד זרעכם כו'.² וצ"ל מש"א השמים החדשים כו' אשר אני עושה, הלא גם השמים וארץ דעכשו נבראו מאלקו', וכמ"ש³ בראשית ברא אלקים כו', ומה"ע אשר אני עושה כו', ומה"ע השו"א החדשים אשר הם עומדים לפני, וגם מהו"ע זרעכם ושמכם, שאו' ע"ז דכאשר השוה"א החדשים כן יעמוד זרעכם כו'. ולהבין זה צלה"ק תחלה משנת"ל,⁴ דבחי' הרצוא דנשמות יש כח התעוררות ע"ז מלמעלה, שבכל בקר אור מעוררים נשמות לאהבה את ה'. אמנם, זה בבחי' התעוררות לבד, אבל אמיתית הרצוא היא בכח עצמו דוקא, ע"י היגיעה בהתבוננות ולבוא לידי אהבה כו'. ובחי' אה"ר, הגם שבאה מלמעלה, זהו ג"כ ע"י הקדמת העבודה מכח עצמו דוקא, הן בעבודה פנימיות דנה"א, והן בעבודת הנה"א לברר ולתקן את הנה"ב, דמי שטרח בע"ש יאכל בשבת,⁵ בחי' גילוי אה"ר כו'.

קמו

והנה תכלית העבודה היא שיהי' בבחי' רצוא ושוב, והיינו, דלאחר התפלה בהתעוררות אהוי"ר, יהי' אח"כ קיום התורה ומצות כל היום. וכשם שהרצוא הוא בכח עצמו, כמו"כ השוב הוא בכח עצמה של הנשמה כו'. והגם שיש התעוררות מלמעלה גם על השוב, וכמשנת"ל⁶ במשל, דמה שהאש נח בפתילה או בהעצים, אין זה מכח עצמו, כ"א ע"י הרוח שפועל בו ההתפשטות והירידה, היפך טבע ההסתלקות שבו כו', וכמו"כ בנר ה' נשמת אדם,⁷ מה שהיא בבחי' שוב בקיום התו"מ, הוא ע"י התעוררות בחי' רוח ה' מלמעלה כו', וכמשנת"ל⁸ דההתעוררות היא בזה ג"כ שילך בדרכי הוי' ולהמשיך אלקות בנפשו כו', מ"מ, הרי נת"ל (בד"ה ויגש אליו)⁹ דגם בהרצוא, הרי [כדי] שיהי' בבחי' פנימיות בנפשו בהתבוננות אמיתי ובאהוי"ר כו', זהו ע"י עבודתו ויגיעתו דוקא כו', [ו]כמו"כ השוב, בכדי שיהי' בבחי' פנימיות, היינו בקבעומ"ש, או בהכוונה פרטיות שבמצות, וכידוע¹⁰ שבעשיית המצות יש ב' ענינים, הא', שעושה את המצוה בבחי' קבלת עול, היינו מצד רצונו ית' לבד כו', והב', הכוונה פרטיות שבכל מצוה, הן בהמשכת האורות בכלים למעלה, והן בעבודה למטה בנפש האדם, שבכל מצוה יש עבודה פרטיות, וכמו בתפילין, לשעבד הלב והמוח כו',¹¹ וכה"ג בשאר המצות כו', הנה בכדי שתהי' המצוה בבחי' פנימיות בא' מהאופנים הנ"ל, זהו ע"י יגיעתו דוקא, שצריך לייגע בזה

(4) ד"ה ויגש אליו יהודה (לעיל ע' קסא ואילך).

(5) ע"ז ג, א.

(6) ד"ה נר חנוכה (לעיל ע' קנג).

(7) משלי כ, כז.

(8) ד"ה נר חנוכה (לעיל ע' קנז).

(9) לעיל ע' קסד ואילך.

(10) ראה תניא פמ"א (נו, ב). לקו"ת שלח מ, א. עטרת ראש

נח, סע"ב ואילך. לעיל ע' עז, ושב.

(11) ראה שו"ע או"ח סכ"ה ס"ה. שו"ע אדה"ז שם סי"א.

סידור אדה"ז סדר הנחת תפלין. תניא שם.

(1) לחלקו הב' של המאמר (פיסקא וזהו מה שאנו רואים

ואילך) ראה ד"ה ויקהל בתורת חיים שמות ח"ב שצה, ג"ד.

בענין רצוא ושוב שנתבאר כאן, ראה ס' השיחות תורת

שלום ע' 181, ובהנסמן בהערת כ"ק אדמו"ר ז"ע שם.

להתחלת סיומ המאמר ראה ד"ה כי כאשר השמים בתו"א

בראשית א, ג ואילך (והביאור ע"ז שם ב, סע"ד ואילך). ונו"א

במאמרי אדה"ז תקס"ז ס"ע כו ואילך [והביאור ע"ז שם ע' לב

ואילך].

(2) ישע"י טו, כב.

(3) בראשית א, א.

שתהי' עשיית המצוה כדבעי. דמהתעוררות לבד לא תהי' העשי' באופן הנ"ל, כ"א עשי' לבד בלי הכוונה, ועיקר השוב הוא שיהי' בבחי' פנימיות, וזה בא ע"י יגיעה דוקא.

ובאמת השוב הוא בכח עצמו עוד יותר מהרצוא. דהנה, בהרצוא, להיות שהוא אז בבחי' קירוב לאלקות, נרגש בו בחי' ההתעוררות גם בעת עבודתו ויגיעתו בכח עצמו, דהיינו, שגם בעת ההתבוננות וגם בעת התעוררות האהבה, הגם שהיא בכחו, מ"מ, נרגש אצלו בעת ההיא בבחי' מקיף ההתעוררות מלמעלה כו' (וגם הוא בזמן ועת מוכשר לעבודה כו', כנ"ל בד"ה וילך איש¹²), אבל השוב ה"ה בכל היום, שאז אינו בבחי' קירוב ודביקות באלקות, הגם שאינו בבחי' ריחוק ח"ו, אבל ג"כ אינו בבחי' קירוב כו', ממילא אינו נרגש בו כ"כ בחי' ההתעוררות מלמעלה כו'. וי"ל, דהגם דבחי' הרצוא והשוב שניהם באים ע"י בחי' ההתעוררות מלמעלה דוישכם לבן בבקר כו'¹³, מ"מ, על בחי' הרצוא מספיק האור המאיר עליו בבחי' מקיף, שזהו בחי' החיצונית דאוא"ס כו', וכידוע¹⁴ דבאוא"ס גופא יש בחי' חיצונית ופנימיות, וכמא¹⁵ אוא"ס מלגאו כתרא עילאה מלבר כו', ומה שבא בבחי' מקיף זהו מבחי' החיצונית דאוא"ס כו', וזה מספיק על בחי' הרצוא מלמטלמ"ע כו', להיות שהרצוא בד"כ הוא בבחי' חיצונית דאוא"ס, כידוע ומבואר במ"א¹⁶, ולזאת מספיק ע"ז הכח ג"כ מההארה שמבחי' חיצונית שמאירה בבחי' מקיף לבד כו'. אבל בחי' השוב זהו דוקא מכח בחי' הפנימיות דאוא"ס כו'. דהנה, השוב בשרשו הוא למעלה מבחי' הרצוא, כי זהו תכלית הכוונה להיות בחי' שוב דוקא¹⁷, והיינו שזה מושרש בבחי' הפנימיות והעצמיות דוקא כו', ולכן משם דוקא נמשך עיקר הכח להיות בבחי' שוב כו'. ובכדי שתהי' בחי' זו נרגש בנפש, צ"ל ע"י הכנה דוקא, דבחי' מקיף יכול לפעול גם כשאינו כלי אל האור, ואינו ראוי לזה כו', לפי שהוא בבחי' מקיף לבד, וא"צ כלי, ולכן ה"ז פועל התעוררות בנפש, אבל בחי' אור פנימי ועצמי, אינו נרגש בנפש כ"א כאשר נזדכך ומתעלה במדרגתו להיות ראוי לבחי' גילוי אור זה, אבל בלעדי זאת אינו נרגש בנפש כו', ולכן העבודה דבחי' שוב הוא בכח עצמו יותר מהרצוא כו'.

והנה¹⁸ במלאכים למעלה, מה שחיות הקדש הם ברצו"ש, הנה גם השוב הוא ע"י גילוי אור ה' עליהם מלמעלה, וכמו שפרש"י ז"ל ע"פ¹⁹ והחיות רצו"ש, דכשמוציאות ראשן מתחת הרקיע שעל ראשיהן הם נרתעות לאחוריהם מאימת השכינה כו', והיינו שע"י שמאיר עליהם האור שלמעלה מהרקיע, ה"ה נעשים בבחי' שוב כו'. והיינו ג"כ שבהשוב מאיר עליהם גילוי אור עליון מבהרצוא, דהרצוא הוא מצד הארה לבד, היינו שאינו מאיר עליהם עדיין עצמות האור, והשוב הוא מצד שמאיר עליהם בחי' עצמות האור כו'. וכמו"כ הוא בנשמות למטה. דידוע²⁰ דרצוא הוא בנינה ושוב בחכמה. דהנה,

(12) ס"ע קצב.

(13) ראה ד"ה ויגש (לעיל ע' קכא). וש"נ.

(14) ראה ספר השיחות תורת שלום ע' 147. 152. סה"מ

תרס"ח ע' קסד. תרס"ט ע' קמז"ח. תרפ"ו ע' רחצ"ט. תש"ט ע'

134. ובכ"מ.

(15) תקו"ז תיקון כב (סח, ב).

(16) ראה סה"מ תרנ"א ע' צט. תרנ"ב ע' עו. תרנ"ד ס"ע שמ

ואילך. ועוד.

(17) ראה תניא פ"ג (ע, סע"ב ואילך). סה"מ תרס"ב ע' רנד.

תרס"ג ח"ב ע' קפז. קצא. ע' קצד ואילך. ועוד.

(18) בהבא לקמן ראה ביאוה"ז לאדהאמ"צ עב, ב.

(19) יחזקאל א, יד.

(20) פ"י הראב"ד לס' יצירה פ"א מ"ו. ביאוה"ז לאדהאמ"צ

שם. סה"מ תרנ"ה ע' ר וע' רג. תש"א ס"ע 128.

ע"י ההתבוננות בגדולת ה', איך שהוא ית' ממכ"ע וסוכ"ע כו', ורק הודו על ארץ ושמים כו'²¹, נולד מזה ההתפעלות באהבה כרשפי אש כו', דמה שמאיר בהתבוננות הוא בחי' הארה לבד, דהרי כל השגה אינו בעצם ומהות הדבר²², כ"א בהארתו לבד, והיינו בבחי' המציאות שלו לבד, לא בהעצם, דאינו שייך בזה השגה כו'. אבל בחי' חכמה הוא בחי' שוב, להיות שהחכמה היא בחי' ראי', והו"ע ראיית המהות (בחי' מהות הזיו כו'), וע"י ראיית מהות ועצמות אלקות ה"ה נעשה בבחי' שוב, היפך בחי' הרצוא, כי מתבטל ממציאיותו, וא"א לו להיות בבחי' רצוא, שהוא בחי' יש ודבר, כ"א בבחי' שוב כו'. וכמו עד"מ ההתפעלות וההתלהבות מגדולת המלך שייך דוקא כאשר הוא מרוחק מהמלך ושומע מרחוק מגדולת המלך, ה"ה מתפעל מגדולת המלך בהתלהבות גדולה כו', אבל כשבא לפני המלך ורואה יקר תפארת גדולתו²³, אינו שייך אז התפעלות כלל, אלא מתבטל בעצם מציאותו, ונופל לארץ כאבן דומם כו'. וכמו"כ יובן ברוחניות, דבבחי' ראי' דחכמה שרואה מהות אלקות אינו בבחי' התפעלות רצוא כלל, כ"א הוא בבחי' שוב למטה, כי אין בו כח כלל לעלות למעלה, כ"א לעשות למטה כלים לגילוי אלקות, מה שנתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים²⁴ דוקא כו'.

והגם דמבו' במ"א²⁵ דמבחי' ראי' דחכמה נעשה בחי' הדביקות, וכידוע²⁶ בענין אינו דומה שמיעה לראי'²⁷, דכאשר שומע מאיזה דבר איך שהוא טוב, ואח"כ רואה את מהות הדבר, הרי מתפעל באופן אחר לגמרי כו', ומבואר במ"א²⁸ שזהו מה שנדבק בעצם הדבר ואינו יכול לזוז ממנה כלל כו', וכמו"כ הוא בבחי' ראי' דחכמה במהות אלקות, שנדבק במהות ועצמות אלקות בבחי' דביקות אמיתי שאינו יכול להפרד מזה כלל כו', והרי ענין הדביקות הוא בחי' רצוא להדבק מלמטה למעלה דוקא כו' (וכמו שרואין בחוש, שבהדביקות שמצד הראי' בטוב הדבר, יש בזה רצוא מה שנמשך ונדבק (ער ציט זעך צוא דער זאך), וכמשנת"ל (בד"ה ויכולו השמים²⁹) שגם באהבה בתענוגים יש בחי' מרוצה כו'). אלא שהרצוא והדביקות היא בביטול כל עצמותו שמתבטל לגמרי בזה כו'. וכמו בשמו"ע³⁰ שהיא בבחי' חכמה כידוע³¹, הרי מתבטל לגמרי, עד שאין בו כח לדבר, וכמו אין מילין בלשוני³¹, כ"א אד' שפתי תפתח כו'³², ומ"מ הוא בבחי' רצוא מלמטלמ"ע כו'. הענין הוא³³, דיש הפרש בזה אם הוא במוח לבד, או כשבא אל הלב ג"כ. דכאשר הוא במוח לבד, אז הוא בבחי' רצוא ודביקות ביותר כו', אבל כאשר נמשך מן המוח אל הלב, וכמו ולבי ראה הרבה חכמה³⁴, וכמא³⁵ בעין השכל דבלבך אתחזי כולא, בלבך דוקא כו', אז הוא בבחי'

קמ"ב

(28) ראה סה"מ תרנ"ד ע' קסג. תרנ"ח ע' יד. המשך תער"ב

ח"ב ע' אר. ועוד.

(29) לעיל ע' סא.

(30) ראה סה"מ תרנ"ד שם ע' קסג"ד. וראה גם תו"א מקץ

מ, ד.

(31) ע"פ תהלים קלט, ד.

(32) שם נא, יז.

(33) ראה גם סה"מ תרס"ח ע' קצט.

(34) קהלת א, טז.

(35) ראה לעיל ע' קלב. וש"נ.

(21) תהלים קמ"ב, יג.

(22) ראה סה"מ תרנ"ה שם ע' רא. תש"א ע' 131. ועוד.

(23) ע"פ אסתר א, ד.

(24) ראה לעיל ע' ה' הערה 60. וש"נ.

(25) ראה סה"מ תרנ"ח ע' טו.

(26) ראה תו"א וירא טו, ד. משפטים עה, א. לקו"ת ויקרא

בהוספות נד, ג. סה"מ תרכ"ח ע' יב ואילך. תרכ"ט ע' ריד וע'

רסט. וש"נ. תרל"א ח"א ע' קסז וע' רסד. וש"נ. תרמ"ו ע' כא

ואילך. תרמ"ז ע' קח ואילך. תרנ"ה ע' רא ואילך. מקומות

שצויינו בהערה 28.

(27) מכילתא יתרו יט, ט.

שוב דוקא כו', והיינו כאשר ראיית עין השכל שבמוח נרגש בלב ג"כ כו'. וכמו בגשמיות אנו רואין, שדבר העתיד להיות נרגש בלב דוקא, וכמו איזה חכם הרואה כו'³⁶, שהחכם בכח חכמתו רואה דבר העתיד להיות, שנראה אצלו הדבר בקירוב כאלו כבר בא, ומתאמת אצלו מאד כו', כמו"כ הוא בראיית הלב, שהלב מרגיש דבר העתיד להיות, וכמו לב יודע מרת נפשו³⁷, וכן להיפך, בדבר שמחה ועונג באיזה ענין פנימי ועצמי דוקא מרגיש הלב כו', ופועל בו הזזה גדולה כאילו הדבר כבר בא כו'. וכמו"כ הוא בעבודה, כאשר נרגש בלב בחי' הראי' שבמות, אז גורם בחי' השפלות והביטול להיות בבחי' שוב דוקא כו'. והיינו מה שבחכמה יש ג"כ בחי' רצו"ש, בחי' הרצוא כשהוא במוח החכמה לבד, והרצוא הוא ג"כ בבחי' ביטול בתכלית כו', ושוב [הוא] כשנרגש בלב ג"כ כו'. (וי"ל שזהו עד"מ בשר כשרואה את המלך ביקר תפארת גדולתו, ה"ה נעשה אז בבחי' קירוב ודביקות יותר, שנדבק נפשו ביוקר גדולת המלך כו', וטוב לו הדבר מאד ומתענג ע"ז כו', אבל העבד (גם מי שהוא בקירוב תמיד אל המלך) כשרואה את המלך ביקר תפארת גדולתו, ה"ה מתבטל לגמרי, שאינו יכול להיות בקירוב כלל, כ"א נרתע לאחוריו ביראה גדולה כו', וזהו לפי שהשר עיקרו בבחי' המוחין, וכל ענינו הוא שהוא מיועצי המלך, וה"ה מקבל את יוקר גדולת המלך במוחו, ומתענג ע"ז, ונדבק בו ביותר, והעבד עיקרו הוא בקבלת עול, דקבלת עול הוא בלב דוקא כו', לכן ה"ה מקבל ענין יוקר גדולת המלך בלב, ולזאת פועל בו השפלות והביטול ביותר, שאינו יכול להיות בקירוב כלל כו'. וידוע³⁸ דחכמה הוא בחי' ביטול דעבד, וכמו משה עבדי כו'³⁹, והוא ביותר דוקא כאשר בחי' הראי' דחכ' בא אל הלב כו', והוא בחי' עומק הלב שלמעלה יותר מעומק המוח כו').

ואיך שיהי', בחי' שוב זה שמצד בחי' הראי' דחכמה, הוא מצד גילוי האור עליון שמאיר עליו, שע"ז נעשה בחי' שוב כו'. אך זהו ג"כ רק מה שהאור העליון פועל להיות בבחי' שוב, אבל עצם קיום התורה ומצות שנעשה ע"ז למטה, ה"ז מכח עצמו, ורק שזה בא בכח האור העצמי שמאיר עליו, שזהו הגורם בחי' הביטול שלו להיות למטה דוקא ולעשות כלים לאלקות, אבל עצם העשי' ודאי היא בכח עצמו, וכמשנת"ל דעצם בחי' השוב בקיום התו"מ הוא בכח עצמו דוקא כו'. אמנם, משו"ז א"א לחשוב את השוב בכח עצמו, שהרי הכוונה פנימיות שבמצות הוא בדרך ממילא על ידי הגילוי אור עליון, ורק העשי' היא בכחו ועשייתו, אבל הפנימיות בזה הוא ע"י האור האלקי שמאיר אצלו בראי' דחכמה כו', ועיקר השוב הוא הכוונה פנימיות כו' כנ"ל. אמנם, גם כללות הענין להיות גילוי אור עליון, כמו בבחי' ראי' דחכמה הנ"ל להיות ע"ז השוב הנ"ל, בכדי לבוא לזה ה"ז ע"י יגיעה ועבודה בהזדככות נפשו בהשגה והתבוננות ואהוי"ר כו', כי צריכים לזכות לבחי' ראי' דחכמה, והיינו ע"י עבודה ויגיעה תחלה בהשגה והתבוננות והזדככות נפשו באהוי"ר כו', אז ה"ה זוכה לבחי' ראי' דחכמה כו'. וגם עצם בחי' הראי' דעין השכל הוא ע"י יגיעה. ואין זה כמו גילוי אור האה"ר הנ"ל, שזהו מה שנמשך מלמעלה בדרך מתנה לאחר השלימות במה שבאפשר להיות ביגיעתו ובחירתו כו', וכמשנת"ל (בד"ה יהודה

(38) ראה לקו"ת בלק עג, א.

(39) יהושע א, ב. מלאכי ג, כב. ועוד.

(36) תמיד לב, א.

(37) משלי יד, יו"ד. ראה פירוש המלות לאדמו"ר האמצעי

אתה ובד"ה וילך איש⁴⁰), הרי על האה"ר עצמה אינו שייך יגיעה, כ"א באה מעצמה מלמעלה כו', אבל בחי' ראיית עין השכל וההתאמתות דחכמה, זהו גופא בא ע"י יגיעה והתקשרות דעתו בהעמקה יתירה בהענין כו'.

ובמ"א מבואר⁴¹ שזהו ע"י הקדמת השגת השלילה וידיעת ההפלאה, עד שבא לידי הכרה במהות דבר הנפלא כו'. והחילוק הוא, אם הראי' היא בהאלקות שבא בבחי' התלבשות בעולמות, ושייך בזה השגה ממש (שיש בזה ג"כ השגת הענין וראיית המהות כו'), דבכדי לבוא לבחי' ראי' בזה הוא ע"י התקשרות דעתו בהענין כו', וכאשר הראי' היא באו"ס שלמעלה מהשתל' והתלבשות בעולמות, צ"ל תחלה השגת השלילה וידיעת ההפלאה והכרה במהות הדבר, ואח"כ בא לבחי' ראיית המהות כו' (וי"ל דענין ראיית עין השכל הוא למעלה מהכרה שזהו בדעת, ועם היות שאין זה ענין השגה, מ"מ, למעלה מזה [הוא] בחי' ראיית עין השכל, שהיא התאמתות דחכמה, שזהו יותר במהות ועצם הדבר, דשניהם הם במהות הדבר, מ"מ, בחי' הראי' היא יותר במהות ועצם הדבר מהכרה, כי בהכרה יש בזה נגיעת השכל, והיינו מה שהשכל מכיר הדבר, לא מה שהשכל משיג, כ"א מה שמכיר, והיינו במהות הדבר, מ"מ, מאחר שזהו מה שהשכל מכיר, אין זה בהעצם ממש, אבל בראי' דחכמה אין בזה תערובות נגיעה שכלית כלל, וה"ז מגיע במהות העצם ממש כו', ולכן ה"ז יותר בבחי' בהירות אצלו, לכן בהתאמתות מאיר אצלו אור העצמי יותר מבהכרה, ולהיפך, בתפיסה בכלי המוחין, ה"ז בפחות מענין ההכרה כו'. וי"ל דלאחר ההכרה בא לידי התאמתות כו'). אבל כ"ז הוא ע"י יגיעה דוקא כו' (ויכול להיות שעצם ההתאמתות בא לו פתאום מלמעלה, אבל זהו ע"י היגיעה בזה, וכמו כשמתייגע על איזה ענין שכלי ואח"כ בא לו פתאום הענין שכלי כו', הרי אינו שייך לומר שבא לו מלמעלה מעצמו, כ"א ע"י יגיעתו דוקא, ומה שבא פתאום זהו לפי שהוא שכל עמוק, דשכל שאינו עמוק כ"כ, ה"ה בא בסדר והדרגה, מבחי' חכמה שבכתר לכתר שבכח, עד שבא בבחי' חכמה גלוי, וכמשנת"ל (בד"ה ואברהם זקן⁴²), משא"כ שכל עמוק בא בדרך דילוג מבחי' כתר שבחכמה לחכ' הגלוי, וזהו שבא פתאום, אבל מ"מ ה"ז על ידי יגיעתו דוקא כו'. ובדוגמא כזאת הוא ג"כ בבחי' ראי' דחכמה, אלא שהוא במדרג' נעלית באין ערוך כו'.

קנא

וי"ל ג"כ דבחי' ראי' היא באה מלמעלה, והיינו, דעל עצם ענין ההתאמתות אינו שייך יגיעה ע"ז עצמו, כ"א בא מלמעלה פתאום כו', ואינו דומה לשכל עמוק הנ"ל שהיגיעה היא על השגת השכל ממש, אבל כאן, על הראי' עצמה אינו שייך יגיעה, כ"א באה פתאום מלמעלה כו', אבל זהו דוקא לאחר ההקדמה ביגיעה בהשגת השלילה ובהכרה, ושלא ינתק דעתו מהענין, וזהו תנאי עיקרי שלא ינתק דעתו מזה, ויהי' מקושר תמיד בהענין בתמידיות ממש, ואז בא לו פתאום מלמעלה דער לייג פון התאמתות כו'. וא"כ זהו בדוגמת גילוי בחי' אה"ר הנ"ל, דכמו האה"ר באה מלמעלה ע"י הקדמת העבודה פנימיות דמוח ולב כו', כמו"כ הראי' בא מלמעלה ע"י הקדמת היגיעה בהשגת השלילה כו'. ומ"מ אינו(ן) דומים זל"ז, דבאה"ר הרי היגיעה היא בדבר שאינו שייכה כלל להגילוי שאח"כ, והיינו העבודה דמוח ולב, שאינו בערך האה"ר כלל ואינו ממינה כלל, וממילא הגילוי

(42) לעיל ע' קח ואילך.

(40) לעיל ס"ע קעג ואילך. ע' קצב ואילך.

(41) ראה לעיל ע' עח-עט, ובהנסמן שם.

דאה"ר ה"ז גילוי מלמעלה בבחי' אתעדל"ע לבד כו', אבל בראי' דחכמה, הרי היגיעה היא בענינים השייכים אלי' והמביאים את בחי' הראי' דחכמה, והיינו השגת השלילה וידיעת ההפלאה וההכרה וההתקשרות התמידי כו', שכל אלה המה ענינים השייכים ומביאים לידי בחי' ראי' דחכמה, א"כ, הרי הגילוי דראי' דחכמה היא יותר הרבה בכח עצמו ויגיעתו מבחי' אה"ר כו').

והנה כ"ז הוא [ב]מי שהגיע למעלה ומדרי' זו דבחי' ראי' דחכמה ולהיות עי"ז בבחי' שוב כו' כנ"ל, אבל מי שלא הגיע עדיין למדרי' זו, הרי השוב מה שמתחזק בתו"מ בסור מרע ועשה טוב ובעסק התורה כל היום, ה"ז בכח עצמו כו' כנ"ל. והגם שמועיל בזה הרשימה הנשאר מהאו"ר שבתפלה, דמשו"ז הוא סר מרע ועושה טוב כל היום כו', הנה לבד זאת שגם האהוי"ר שבתפלה היא ע"י עבודתו ויגיעתו כו' כנ"ל, הנה מה שלא ימצא נוחם לנפשו בלי עסק התורה וקיום המצות בכל יום כמשי"ת⁴³, ומה שמתחזק כה"י בקיום התו"מ^צ, אין זה מצד הרשימה הנ"ל, כ"א מצד עצמו, והיינו מצד הקבועו"ש שבו (ווא"ס ער איז בעצם אָוועק גיגעבין צוא אלקות), משו"ז לא תנוח נפשו כ"א בעבודתו בבחי' עבודת עבד כה"י בקיום התו"מ בבחי' שוב דוקא, ומתחזק בזה בתוקף גדול מטעם הנ"ל.

ואפשר י"ל, דהנה, למעלה, בחי' רצוא שייך רק בהאור והגילוי מא"ס ב"ה, והיא משום איזה סיבה וטעם, וכידוע⁴⁴ דסיבת הרצוא בהאור הוא להיות שהוא הארה לבד, וכל הארה נמשכת אל מקורה להכלל במקורה, לפי שהיא הארה ולא עצם, והיא מרגשת מקורה, לכן היא בבחי' רצוא להכלל כו'. ובפרט שההארה הזאת כמו שהיא במקורה היא במדרי' נעלית הרבה באין ערוך כמו שהיא אח"כ בהתגלות כו', ולזאת היא בבחי' רצוא ותשוקה להכלל במקורה כו'. וגם יש סיבה אל הרצוא מצד התלבשות האור בהכלי, ולפי שאינו בערך הכלי, וכידוע דכלים ואורות הן הפכים זה מזה כו', לזאת, אחרי שהאור מאיר בהכלי, ה"ה חוזר ומסתלק בבחי' רצוא כו', וכמ"ש כ"ז במ"א⁴⁵. אבל בהעצמות אינו שייך בחי' רצוא, להיותו בחי' עצמי כו', וגם כשנמשך בחי' העצם אינו שייך לומר ח"ו שחוזר ומסתלק כו', כי, מצד בחי' העצמות יכול להיות גם במקום שאינו בערך כלל, וכמו צמצם שכונתו כו'⁴⁶, וגם אינו בבחי' התיישבות בבחי' אור בכלי, דהיינו שיהי' כלי שלפי ערך, ויהי' בבחי' אור וגילוי לפ"ע הכלי כו', דכ"ז אינו שייך בבחי' העצמות כו' (ולכן המשכת בחי' העצמות הוא במצות מעשיות דוקא, שאינו בגדר כלי כו', וכמשנת"ל (בד"ה אלה תולדות נח⁴⁷), וכן בתורה ונש"י, להיותם בחי' עצמות כו'). אבל בחי' השוב שייך בהאור, והיינו בהאור לא מצ"ע, שזה היפוך טבעו כידוע⁴⁸, כ"א מצד העצמי, שהרצון בעצמות להיות בחי' גילוי אור, ומשו"ז הוא יורד ונמשך כו', וכמ"ש במ"א⁴⁹ דמה שהאור יורד למטה הוא בבחי' הכרח כו' (והמכריח הוא שרש הכלי שלמעלה מהאור כו', ונעוץ

קנב

(43) לקמן ע' ר.

(44) ראה סה"מ תרנ"ה ע' ריח. תרס"ה ע' רכה. עזר"ת ע'.

(45) ראה במקומות שנשמנו לעיל הערה 44.

(46) ראה סה"מ תרס"ה שם ע' רכו. עזר"ת שם ע' קמד.

ובכ"מ.

(47) ראה סה"מ תרמ"ט ע' רלג ואילך. ע' רמא ואילך. וראה

ס' הערכים חב"ד כרך ב' ערך אור סעיף יו"ד (ע' תע).

(48) ראה סה"מ תרמ"ט ע' רלג ואילך. ע' רמא ואילך. וראה ס' הערכים חב"ד כרך ד' ערך אורות דספירות ביחס לכלים.

תחלתן בסופן⁵⁰, לכן הוא בבחי' רצון וחשק בהאור להתלבש בהכלי, מפני שמקבל עי"ז מהאור העצמי שבהכלי כו', וכמ"ש במ"א⁵¹). אמנם, בבחי' העצמות שייך ג"כ בחי' שוב, להיות המשכת העצמות כו', וכידוע⁵², דבחי' השוב באמת נטוע ומושרש בעצמות א"ס ב"ה, דלא לתהו בראו אלא לשבת כו'⁵³, שזהו בחי' הרצון העצמי שנטוע ומושרש בעצמות א"ס ממש כו', והי"ז רק מצד העצם, בלי שום סיבה וטעם ח"ו, כ"א משום שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', שע"ז גופא אין שום טעם וסיבה למה נתאווה⁵⁴, רק מצד עצמו ממש, שאינו מורכב בשום דבר כלל ח"ו כו'. ועפ"ז י"ל בד"א⁵⁵, דזהו מה שבנשמות ג"כ בחי' הרצוא הוא ע"י איזה טעם וסיבה, והיינו שנעשה ע"י ההתעוררות מלמעלה כו', והרצוא הוא בבחי' האורות והגילויים שבנפש כו', אבל בחי' השוב הוא בהנשמה מכח עצמה בשרשה, שמושרשת בבחי' עצמות א"ס ב"ה כו', דלהיות שבעצמות א"ס נטוע ומושרש בחי' השוב דוקא, לזאת, בעצם הנשמה שמושרשת בעצם יש בה בחי' השוב בעצם כו', ובנשמה זהו בחי' ביטול העצם שלה, שלא להיות בבחי' דביקות ובבחי' כליון בעצמות, כ"א להיות בבחי' שוב למטה דוקא בקיום תומ"צ כו'.

וזהו⁵⁶ מה שאנו רואים שימצא באדם כח וחיזוק מצ"ע דוקא להיות הולך בדרכי ה' בתו"מ כה"מ⁵⁷, דהיינו שלא יוכל למצוא מנוח לנפשו, אם לא שיעסוק ויעבוד איזה ענין עבודה אלקית באופן המשכת גילוי אור אלקי להתלבש בדבור או במעשה דוקא, כמו בדבור בד"ת ומעשה הצדקה ומצוה זולתה, בזאת דוקא תנוח רוחו ודעתו ותתנחם נפשו, ואם לאו, לא תנוח רוחו ודעתו כלל באהבה ודביקות לעלות למעלה כו', כ"א בבחי' המשכת האור ע"י תו"מ כו'. ואין זה מצד בחי' האהבה ורצוא שלו בתפלה בכדי לרוות צמאונו אחר הרצוא כו', כמו שאנו רואין בחוש שאין זה בכדי לרוות צמאונו לבד, כ"א מצד בחי' השפלות והענווה, שהוא בבחי' אין ומ"ה בעצם, שהוא היפך ממש להעלאה דרצוא, שהוא בחי' יש ודבר כו', וע"כ לא ימצא מרגוע לנפשו כ"א בעסק התורה או בקיום המצות כו', והיינו מצד הביטול שבעצם הנפש בבחי' ביטול עצמי כנ"ל, וע"י התפלה מאיר ונרגש בו הביטול הזה, וכמו בבחי' ראי' דחכמה שנרגש בלב כנ"ל וכה"ג, דמשו"ז הוא בבחי' שוב כו', או מצד הקבלת עול מלכות שמים שבו, דכללות ענין קבועו"ש הוא ג"כ מצד הביטול העצמי שבנשמה (דלכן הוא בנש"י דוקא). (ובא בפועל ג"כ ע"י התפלה כו'), אלא שבקעו"מ"ש הי"ז בא באופן וציור אחר, דבשפלות הנ"ל הי"ז מצד שהוא בבחי' אין ומה בעצם, לכן לא ימצא נוחם לנפשו כ"א כו', ובקבועו"ש הוא מצד שנתון ומסור לה, ואינו בבחי' מציאות לעצמו כלל, ומשו"ז ירצה מאד מה שהוא רצון העליון, ולא מה שהוא רצון עצמו כו'. וזהו מה שלא תתנחם נפשו בבחי' האהבה ודביקות באלקות כו', שזהו התפשטות רצון עצמו כו', כ"א בזאת דוקא תתנחם נפשו בעסק התורה וקיום המצות בבחי' המשכה כו', שזהו רצונו האמיתי ית' כו', ובדברו בד"ת אינו רק כמו בחי' כלי לדבר

קנג

50) ספר יצירה פ"א מ"ז.

51) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' ר ואילך. ח"ב ע' תמא ואילך. דרמ"צ סג, סע"ב ואילך. קסה, ב ואילך. סה"מ תרמ"ט ע' רמב ואילך. תרנ"ג ס"ע רל"א. תרנ"ח ס"ע כח"ט. תרס"ב ע' רפט. ובכ"מ.

52) ראה סה"מ תרס"ב ע' רנד. תרס"ג ח"ב ע' קפז ואילך.

לעיל ע' צה"צ. וש"נ.

53) ע"פ ישע"י מה, ית.

54) ראה לעיל ע' י"א. וש"נ.

55) = בדרך אפשר.

56) בהבא לקמן ראה תו"ח שמות שבעה ע"ה 1 (שצה, ג).

57) = בתורה ומצוות כל היום.

ה' שמדבר בפיו במקראות ובמשניות, שזהו רק מצד הביטול האמיתי בעצמו כו'. וזהו"ע השוב בקיום התו"מ, שזהו בכח עצמו דוקא, לא מצד ההתעוררות מלמעלה כו' (וזהו ג"כ הטעם מה שיש בכח האדם להכריח א"ע בעסק התורה וקיום המצות גם שאין לו רצון וחשק בזה, והיינו לפי שכללות ואמיתית העבודה בבחי' שוב הוא בהנשמה מצ"ע דוקא, והיינו מצד נתינתה לה' בבחי' קבעומ"ש, שזה יש בכאו"א מצד עצם נשמתו כו', ולזאת יכול להכריח א"ע לידי עבודה בפועל כו'. ובאמת, גם בעבודה בהתבוננות והתעוררות אהוי"ר, אם מייגע א"ע לבוא מצ"ע לידי עבודה זו בלי התעוררות מלמעלה, וגם [כ]שמוחו ולבו אטומים ה"ה מייגע א"ע בכמה עצות בנפשו לפתוח מוחו ולבו ולייגע מאד בהתבוננות והעמקת הדעת להיות נרגש הענין האלקי בנפשו ולהתפעל באהבה ויראה כו', הנה כ"ז כאשר הוא בכח עצמו, ה"ז יקר ביותר, ופועל הרבה יותר בנפשו להיות בבחי' ביטול פנימי יותר, והוא בבחי' קיום בנפשו יותר כו', וכאשר נת"ל (ד"ה ויגש אליו⁵⁸) דאהוי"ר שבא ע"י יגיעה דוקא היא עיקר העבודה שהיא בבחי' קיום כו', הנה ביותר הוא כאשר מייגע א"ע גם לפתוח לבו וכו', דהכל הוא ביגיעה ובכח עצמו דוקא, ה"ז בבחי' פנימיות יותר, ופועל הרבה יותר בנפש כו').

וכן מה שכל רצוא יש אחריו שוב, והיינו גם בבחי' רצוא היותר עליונה בבחי' תוקף הרצוא ה"ה אח"כ בבחי' שוב, וכמו רע"ק שנכנס בשלום ויצא בשלום כו'⁵⁹, ונת"ל (בד"ה נ"ח מצוה כו'⁶⁰) דהרצוא הוא באופן כזה שיהי' אחריו שוב כו', זהו גם כן בכח האדם מצד עצמו כו'. דהנה, מה שהרצוא הוא במדה ובמשקל בלי התגברות יתירה להיות בבחינת יציאה לגמרי כו', זהו מצד כללות הביטול שלו בבחינת הנחת עצמותו כו'.

דבאמת בנקל הרבה יותר להיות בבחינת כלות הנפש מלהיות למטה בקיום התורה ומצות כדבעי, דיותר בנקל הוא להיות בבחינת רצוא מלהיות בבחינת שוב כו' (הגם שהשוב יכול להיות בהכרח כנ"ל, משא"כ הרצוא כו', אמנם כאשר כחות הנפש הם בבחי' גילוי, הנה הרצוא הוא בנקל יותר הרבה מן השוב כו'). דלבד זאת שנקל יותר להיות בבחי' הפשטה מלהיות בהלבשה ושיהי' כדבעי למהוי. וע"ד מ"ש במ"א⁶¹ בענין נדרים שהו"ע הפרישות, וכמארז"ל⁶² דנדרים סייג לפרישות, והיינו כאשר אין ביכולתו לברר את הדבר צריך לפרוש א"ע מזה, וכמו עם הארץ אסור לאכול בשר⁶³, מפני שאין ביכולתו לברר את הגבורות דרשפי אש וחום דבשר, לזאת צריך לפרוש א"ע מזה כו', וכמ"ש במ"א⁶⁴, וכן הוא ענין הנדרים בכלל כו', ומ"מ, הרי מה שהחכם מתיר את הנדר ה"ז מעלה ומדרי' גבוה יותר, דלפי שהוא גבוה במדרי' (שיש בו בחי' הביטול דחכמה כו'), אינו צריך לפרוש א"ע, לפי שביכולתו לברר את הדבר כו', וז"ע היתר נדרים כו', כמ"ש במ"א⁶⁵.

(58) לעיל ע' קכג ואילך.

(59) ראה הנסמן לעיל ע' צה הערה 45.

(60) לעיל ע' קיז.

(61) ראה לקו"ת מטות פת ב, פ. סה"מ תר"ל ע' ריז ואילך.

(62) תרל"ט ח"ב ע' תסט ואילך. וש"נ. עטר"ת ע' תקמב ואילך. ועוד.

(62) אבות פ"ג מ"ג.

(63) פסחים מט, ב.

(64) ראה לקו"ת בהעלותך לא, ג"ד. סה"מ תרל"ב ח"ב ע'

תיג"ד. וש"נ. שם ע' תכ ואילך. תרס"ג ח"א ע' קפה ואילך.

ח"ב ס"ע רצב ואילך.

(65) ראה אוה"ת מטות ע' אישח ואילך. סה"מ תר"ל שם ע'

רכ ואילך. תרל"ט ח"ב שם ע' תעד ואילך. עטר"ת שם ע'

תקמג ואילך.

וכמו"כ בכללות העבודה, להיות מופשט לגמרי מעניני העולם ולהיות בבחי' רצוא ודביקות באלקות, ה"ז בנקל יותר מלהיות למטה ולהיות בבחי' יחוד באלקות בכל עשיותיו ובכל עניניו] הגשמיים שלו כו'. ומבואר במ"א⁶⁶ די"ל שזו"ע יחוד בחי' יחו"ע ויחו"ת, דבחי' יחו"ע מצ"ע, הגם שזהו ג"כ ביטול ויחוד הדברים התחתונים שהן בבחי' אחדות ממש באוא"ס ב"ה, וכידוע⁶⁷ בענין ה' אחד⁶⁸, שהז' רוחות וארץ וד' רוחות העולם⁶⁹ בטלים ומיוחדים בתכלית כו', אך זהו לפי שכולא קמי' כלא חשיב⁷⁰, שבטלים במציאות באמת לגבי אוא"ס ב"ה. וביותר לפי המבואר במ"א⁷¹ הענין, דלפי שלגבי עצמות אוא"ס אין שום דבר מעלים ומסתיר כלל, והרי מאיר גילוי אוא"ס ממש בעולם, וממילא אין העולם במציאות כלל, שהוא בטל ומיוחד בעצמותו כמו קודם שנברא כו', וכמ"ש במ"א⁷¹, וכמשנת"ל (בד"ה אלה תולדות⁷²). אבל ענין יחוד יחו"ע ויחו"ת הוא, שגם כמו שהעולם הוא במציאות, הוא בבחי' ביטול ויחוד בתכלית כו', והיינו שגם בהנהגה גשמיות באכו"ש וכה"ג הוא בבחי' ביטול במציאות ממש, בלי שום הרגש גשמי כלל וכלל, וכמו בשבת שמצוה לענגו באכו"ש⁷³, דאכילה דשבת אין זה עונג גשמי, כ"א עונג רוחני כו'⁷⁴ (וכדאי' בסה"ק⁷⁵ בענין סעודה דמוצאי שבת, שהיא להיות הרושם מהעונג דאכילה דשבת על כל השבוע, דמה שאו' ויהי נועם במוצ"ש⁷⁶ הוא שישאר הרושם מהתענוג דתפלה דשבת על כל השבוע⁷⁷, וע"י סעודת מלוה מלכה נשאר רושם העונג דאכילה דשבת כו'). וכמו"כ הוא בצדיקים הגדולים בכל השבוע, שהאכילה שלהם הוא בבחי' צדיק אוכל לשובע נפשו⁷⁸, שהוא בחי' תענוג אלקי כו', והוא בזה בבחי' ביטול ויחוד ממש באלקות כמו בבחי' ביטול ודביקות ממש באהוי"ר בתפלה כו'. וזהו שהוא בבחי' התיישבות והתלבשות בעניני העולם, ובהם גופא הוא בבחי' אלקות ממש כו', וזה מדרי' גבוה ונעלה מאד כו' (ואין זה כמו בחי' היחוד דה' אחד מלמעלמ"ט המבואר במ"א⁷⁹, דשם הכוונה שהדברים התחתונים הן אלקות ממש כו', אבל כאן ה"ה בבחי' מציאות גשמי, אלא שע"י ביטולו ותוקף התייחדותו באלקות כמו שהוא למטה דוקא, לזאת כל עשיותיו הגשמי' הן אלקות כו', והיינו שהוא ע"י עבודתו מהפך את הדברים הגשמיים שנעשים אלקות כו'), ועבודה זו היא למעלה הרבה מבחי' יחו"ע מצ"ע, וכ"ש מבחי' כלות הנפש כו'.

ולבד זאת, בחי' כלות הנפש [הוא] בנקל, לפי שזהו יותר בטבע הנפש (היינו בבחי' התגלות הנפש [לא בהעצמי שלו ממש] כ"א⁸⁰ בחיצוניותו, ומוכן דאין הכוונה חיצוניות ממש, כ"א מה שנק' חיצוניות לגבי העצם ממש, והיינו בחי' האור והגילוי שלו

74) ראה גם תו"א ר"פ חי שרה. סידור עם דא"ח רג, א ואילך. תו"ח ויקהל תכא, ג ואילך. סה"מ"צ להצ"צ צ, א ואילך. סה"מ תרס"ג ח"א ע' ס ואילך.
 75) = בספרי הקבלה. ראה שער הכוונות ענין ויהי נועם בתחלתו. פע"ח שער יח (שער השבת) פכ"ד קרוב לתחילתו.
 76) ראה טושו"ע או"ח ר"ס רצה.
 77) ראה שער הכוונות ופע"ח שם.
 78) משלי יג, כה.
 79)
 80) ממש) כ"א: אוצ"ל: ממש, כ"א).

66) ראה סה"מ תרנ"ח ע' סה"ו.
 67) ראה תו"א וראו נה, ב ואילך. לקו"ת תוריע כג, ג. בלק ע, א. אמרי בינה שער הק"ש פ"ח. דרמ"צ סב, א"ב. קבד, א ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' קצג ואילך. תרכ"ט ע' לא ואילך.
 68) ואתחנן ו, ד.
 69) ראה שו"ע אדה"ז חאו"ח סס"א ס"ו.
 70) ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב.
 71) ראה תניא שעהיוה"א פ"ג ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' קסג"ד. תרמ"ג ע' לו ואילך. צט ואילך. ועוד.
 72) לעיל ע' סח.
 73) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"א. לעיל ע' קמא.
 74)

כו'. וי"ל, דכמו שנת"ל (בד"ה כי ידעתיו⁸¹) בענין רצון ותענוג, דשניהם בחי' עצם, אלא שהרצון הוא חיצוניות ובהתגלות, והתענוג פנימיות ובהעלם כו', כמו"כ הוא בבחי' רצו"ש, דשניהם הן בעצם הנפש, אלא שהרצוא בבחי' החיצוניות, והתענוג⁸² בבחי' הפנימיות (כו') לעלות למעלה, וכמשנת"ל (בד"ה נ"ח מצוה להניחה כו'⁸³) שטבע הניצוץ האלקי לעלות למעלה, שיש בזה כוסף ותשוקה גדולה בנפש כו', וגם שבזה נרגש בו יותר האלקות, שמאיר יותר בגילוי בנפשו (הגם שהוא בדרך העלאה, אמנם נפשו מאירה מאד בהאור האלקי כו'), (והגם שבאמת ע"י השוב מאיר גילוי אור עליון יותר, וכמשנת"ל שהוא בחי' אור עצמי כו', הנה אמיתית הגילוי מזה יהי' לעתיד, ועכשיו אינו מאיר בגילוי כ"כ, כמו בהרצוא, שמאירה נפשו ממש כו'), וכ"ש באה"ר בתענוגים כו', דמשום כ"ז בנקל יותר בחי' הרצוא מהשוב כו'. ובפרט בבחי' תוקף הרצוא, לנתק א"ע מהרצוא וכליון נפשו ולהיות בבחי' שוב, זה כבד מאד.

והוא רק מצד הנחת עצמותו לגמרי, שבטל מאד אל רצה"ע, [ו]הרצה"ע הנטוע ומושרש בעצמות א"ס ב"ה הוא שיהי' בבחי' שוב דוקא כו', ומצד עוצם ביטולו אל אמיתות רצה"ע ה"ה מניח א"ע להיות בבחי' שוב למטה דוקא כו'. ובחי' הנחת עצמותו הנ"ל הו"ע קבלת עומ"ש, שהרי אין זה כפי הרגש שלו וכפי עונג נפשו מה שלו טוב, כי הוא מצ"ע ה' רוצה יותר בבחי' כלות הנפש כו', ורק מצד אמיתות רצה"ע הוא בבחי' שוב כו' כנ"ל, א"כ זהו בחי' קבעומ"ש (וואס ער לייגט זיך אוועק בכל עצמותו צוא עצמות א"ס כו'), ובכח זה דוקא הוא בבחי' שוב כו'. אמנם באמת הרי הרצוא הוא באופן כזה שיהי' אח"כ בבחי' שוב, והיינו שיהי' במדה ומשקל כו', והיינו ג"כ מצד הקבעומ"ש שבו, שזהו כללות ביטולו והנחתו בעצם אל אמיתת עצמות א"ס ב"ה, ה"ז פועל בדרך ממילא בהרצוא, שגם תוקף הרצוא יהי' עכ"פ בהדרגה, לא בהתפעלות והתגברות יתירה, כ"א באופן שיהי' שוב כו'. (וי"ל שזהו ע"ד המבואר במ"א⁸⁴ המשל מב' מיני שרים היושבים לפני המלך במשתה וסעודה שצריכים לשמוח כו', הנה בשרים המקורבים הנק' יועצי המלך, הרי השמחה בהתגלות, ובהעלם יש בהם יראת המלך כו', והשרים הבלתי מקורבים, רק עובדים עבודת המלך לכל אשר יצא תפקידו על המדינה כו', הגם ששמחים ג"כ בשמחתו, מ"מ, יתגבר אצלם היראה כו'. ובדוגמא כזאת י"ל כאן, שמחמת הביטול שיש בו בעצם מצד הקבעומ"ש כו', ה"ז פועל שגם התגלות הרצוא שלהם⁸⁵, עם היות שהוא בתוקף הרצוא ובגילוי דוקא, ומ"מ אינו בבחי' התגברות יתירה כו' (ומוכן שאין זה דומה בעצם לענין הנ"ל, כ"א בדרך דוגמא לבד כו'), וכמו עבד שמקבל עליו עול האדון, הרי עול האדון מונח עליו תמיד, שגם בתוקף שמחתו לא יעבור גבולו להיות היפך מרצון האדון כו').

וענין⁸⁶ קבלת עול מ"ש ה"ז מכח עצמו דוקא, וכמו במלכותא דארעא, הרי ענין קב"ע הוא שהעם מקבלים מעצמן עול מלכותו ומכתירים אותו למלך עליהם, ועי"ז הוא נעשה מלך והם עבדים אליו כו', וכמו"כ הוא בענין קבעומ"ש, שאין זה מצד הגילוי

תקס"ח ח"א ס"ע תקנה.

(85) אוצ"ל: שלו.

(86) בהבא לקמן ראה (בקיצור) תו"ח שמות שבהערה 1

שצה, ד.

(81) לעיל ע' צו.

(82) כ"ה בכתי"ק. ואוצ"ל: והשוב.

(83) לעיל ע' קטו ואילך.

(84) ראה תו"ח בראשית לט, א. וראה גם מאמרי אדה"ז

מלמעלה, כ"א מה שנש"י מעצמן דוקא מקבלים עליהם עול מלכותו ית' להיות מונחים ובטלים אליו כו' (וידוע דקבעומ"ש הוא בבחירה ורצון דוקא, ולכן דוקא אדה"ר קבל עליו עול מלכותו ית' ואמר ה' מלך כו'⁸⁷, והיינו שע"י בחירה ורצון יהי' בבחי' ביטול שלמעלה מטו"ד כו', וכמ"ש במ"א⁸⁸). וז"ע קבעו"מ בר"ה שמכתירין אותו ית' בבחי' כתר מל', שע"ז ממשיכים להיות בחי' רצון למלוכה ויהי' מלך כו'. ובודאי ע"י גילוי בחי' מל' ע"ז נעשה בחי' היראה והפחד, וכמו ומוראך עליהם⁸⁹, על המלאכים למעלה, וכמו"כ הוא בנשמות למטה כו', אבל זהו כאשר נמשך הרצון להיות מלך כו', והמשכה זו הוא ע"י קבלת עול מלכות כו', (ומ"מ צ"ל שזהו מצד התקשרות עצם נפשם בעצמות א"ס ב"ה, דלפי שבעצמותם] ה"ה מקושרים ומיוחדים באמיתת עצמותו ית' ובטלים בבחי' ביטול עצמי כנ"ל, לזאת, גם למטה ה"ה מקבלים עליהם עומ"ש להיות בטלים בתכלית כו', אבל זה נעלם מאד, עד שעצם ענין הקבעומ"ש הוא בכח עצמו דוקא כו'), וע"י הקבלת עומ"ש ע"ז הוא העבודה האמיתית בבחי' רצו"ש הנ"ל שיהי' כדבעי, וכד"כ לבטל כל רצונו מפני רצון ה' בתורה ומצות כו', וכמו העבד שקיבל עליו עול אדונו לעבוד אותו, אז ע"י קבלה זו נעשה כח וחיזוק בעצמו לעבודתו לבטל א"ע לפניו בכל אשר יגזור אומר כו'.

וע"פ⁹⁰ הנ"ל יובן מ"ש כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה. דהנה, שו"א הן רצוא ושוב, ארץ היא בחי' רצוא, וכמא"י⁹¹ למה נק' שמה ארץ שרצתה כו', בכה ארוץ גדוד כו'⁹², ושמים הוא בחי' שוב, כי שמים הם בחי' משפיעים, והיינו בחי' המשכת מ"ד שע"י קיום תו"מ, שזהו בחי' שוב כו'. והנה⁹³, זה שייך עכשיו בעבודה בחי' רצו"ש בכח עצמו ויגיעתו, אבל על לעתיד אומר כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה, דלעתיד יהי' ג"כ בחי' רצו"ש, אבל יהי' מצד עצמות אוא"ס, וזהו אשר אני עושה שיהי' הרצו"ש מלמעלה (וכענין בי' אחידא בי' להיטא כו'⁹⁴, כמשנת"ל בד"ה ויכולו השמים⁹⁵). ואומר⁹⁶ ע"ז כן יעמוד זרעכם ושמכם, זרעכם הוא בחי' הזריעה שע"י תורה ומצות, בחי' אור זרוע לצדיק כו'⁹⁷, ושמכם הו"ע קבלת עומ"ש, וכמו ויעש דוד שם כו'⁹⁸, והיינו דעבודה דעכשיו בקבעומ"ש וקיום התו"מ יתעלו ג"כ לעתיד בבחי' עצמות אוא"ס ב"ה. וזהו כי כאשר השמים החדשים כו', להיות דעיקר ותכלית העבודה היא להיות רצו"ש דוקא, ולעתיד יהי' ג"כ רצו"ש, אבל יהי' מצד עצמות אוא"ס, וזהו השו"א אשר אני עושה, וכן יעמוד זרעכם ושמכם, דהעבודה דבחי' רו"ש דעכשיו תתעלה ג"כ לעתיד בבחי' עצמות כו'.

קנו

(87) תהלים צג, א. פדר"א פ"א.
 (88) ראה מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' עו ואילך. אוה"ת דרושים לר"ה ע' אשלה ואילך. סה"מ תר"ס ס"ע ז ואילך. ע' י ואילך.
 (89) פיוט „אשר אימתך“ בתפלת יוהכ"פ. וראה סה"מ תרס"ב ע' רלט.
 (90) בהבא לקמן ראה ד"ה כי כאשר השמים בתו"א בראשית שבהערה 1.
 (91) ב"ר פ"ה, ת.
 (92) שמואל"ב כב, ל.
 (93) בהבא לקמן ראה תו"א בראשית שם ב, ב ואילך. ג, ג.
 (94) זח"ג (אדר"ז) רצב, א.
 (95) ע' סא ואילך.
 (96) ראה גם לקו"ת שה"ש ג, סע"א ואילך. נא, ד.
 (97) תהלים צו, יא.
 (98) שמואל"ב ת, יג.

הוספות

תוכן הענינים

כו. אך גם ע"י התורה יכולים לבוא לתענוג העצמי הבלתי מורגש – ע"י הדיוק במילי דחוכמתא.

ובפרטיות: ע"י יגיעה נמשך עומק אור השכל, העלם העצמי דחכמה; וע"י בירור הסיגים והפסולת דהשקו"ט מגיע בעומק יותר – בבחי' שעשועים העצמיים ממש. ויש להבין מארז"ל „הקים עולה של תורה”.

כז. ובהקדים ביאור ענין „נר הוי' נשמת אדם”, שהנשמה נמשלה לאש, שרש האור, אבל מהותה רוח – „ויפח באפיו נשמת חיים”; נשמה ורוח – מוחין ומדות.

אש ורוח: אש – טבעו להסתלק למעלה, משא"כ רוח שעולה וגם יורד (ממוצע בין אש שעולה למים שיורדים). ודוגמתו במוחין ומדות: מוחין – לעצמו, העלאה ודביקות למעלה; ומדות – להזולת, תנועת ההמשכה, וגם הרצוא אינו ענין של עלי' למעלה, אלא המשכה והתקשרות לדבר שחוץ הימנו, בגלל שמתפעל ממנו, אם באופן של המשכה או באופן של העלאה.

[גם הרצון נקרא רוח, כי, ענינו המשכה והתקשרות לדבר הזולת, ולכן לפעמים בא בהמשכה ולפעמים בהעלאה. וזהו ענין המצות – רצונו ית', ולכן יש מצוות שענינם המשכה ויש מצוות שענינם העלאה; משא"כ תורה – אש, כמו אבוקה גדולה המאירה למרחוק, אבל נשאר תמיד שכל נפלא ונבדל].

אמנם, בלי אויר, רוח, אין האש דולק, והיינו, שהרוח פועל בו היפך טבעו – שירד ויהי' נאחז בהפתילה, וגם העלי' לא תהי' באופן של הסתלקות לגמרי, אלא בנחת והדרגה.

וענינו בעבודה – שהעלאת הניצוץ האלקי בבחי' רשפי אש היא ע"י התעוררות רוח אלקי שמתנוצץ בנשמה – התקשרות רצון הנשמה במקור חוצבה באלקות, כי, לולי זאת יכבה האש ע"י הרוח גס דנה"ב; וגם, ע"י הרוח לא תהי' העלי' בהסתלקות לגמרי, רצוא דתהו, כבני אהרן, אלא באופן דשוב. והיינו שהרוח פועל הן העלי' דהרצוא והן ההמשכה דהשוב, להמשיך אלקות למטה"י.

כח. וביאור הענין:

התעוררות הנשמה להכלל למעלה או לחפוץ בקיום התומ"צ למטה, אינו מצד טבעה שנמשכת למקורה, דא"כ, מניין הרצון בהמשכה למטה; וגם ההעלאה אינה בטבעה, כי, זה שייך רק כאשר נרגש בה מקורה (שלכן טבע האור לעלות למעלה, משא"כ טבע הכלים לירד למטה), והרי הנשמה ירדה למטה, ואינה בבחי' דביקות במקורה.

תוכן הענינים

אך סיבת הרצוא היא ההתעוררות מלמעלה, והו"ע שאהרן מדליק הנרות דנש"י להיות בבחי' רצוא.

כללות החיות בנבראים הוא בבחי' רצו"ש, מטולמ"ט, ולכן נעשה בהם העלי' וההמשכה. וכן בנפש האדם, אלא שהוא ממדריגה עליונה יותר (כיון שירד למטה יותר, וכיון שעבודתו היא נעלית יותר). והו"ע וישכם לבן בבוקר, לובן העליון, שמזה מתעורר בכל בוקר לעבוד ה', ומזה נמשך גם תוקף הרצוא באה"ר כניצוץ הנכלל באבוקה. וזהו גילוי יסוד האש הוא ע"י התעוררות הרוח מלמעלה. וכן השוב היא מהתעוררות זו. ובפרט השוב שאחר הרצוא, שהוא מכח עליון יותר, שלא להיות בבחי' כליון, מצד המסירה ונתינה לאלקות שרצונו בשוב דוקא.

כט. אמנם, הרי עיקר העבודה הוא בכח עצמו דוקא, וכאן הו"ע של התעוררות מלמעלה.

אך הענין, שהתעוררות זו היא רק הכנה אל העבודה ביגיעת עצמו, כי ההתעוררות חולפת במעט זמן, וצריך לייגע את עצמו לבוא לעבודה פנימית בהתבוננות ואהו"ר. לולי ההתעוררות לא יוכל להתבונן ולקלוט הענין, ומכ"ש לבוא לאהו"ר, מצד ההגשמה כו', וצריך לעורר ר"ר כו'. וע"י ההתעוררות יוכל לעבוד עבודתו; אבל ההתעוררות עצמה היא בבחי' מקיף בלבד, ואינה שייכת לעבודה בפועל בביורר המידות, ופועלת רק ביטול כללי לשעתו בלבד (משא"כ בתורה, שלהיותה אור פנימי ובהתלבשות כו', פועלת בירור בנה"ב כמו עבודה במוח ולב, ואדרבה, באופן נעלה יותר, להיותה מלמעלה למטה).

וזהו החילוק בין התעוררות לובן העליון – שהוא רק הכנה לעבודה, להתעוררות האה"ר דאהרן – שהיא עצמה עבודה ונעלית ביותר, עבודת מתנה. וע"ד החילוק בין חנוכת הנשיאים שהו"ע הכנה ונתינת כח, להדלקת הנרות דאהרן באה"ר.

גם עבודה פנימית בהתבוננות כו' היא בכח אהרן, והו"ע יערוך אותו; ולמעלה מזה הוא בהעלות אהרן, אה"ר כשלהבת העולה מאלי"ש.

ל. וביאור החילוק בין ההתעוררות דלובן העליון שהיא רק הכנה, להתעוררות האה"ר דאהרן שהיא עצמה עבודה נעלית, אף ששניהם נמשכים מבחי' עצמות אוא"ס:

יש חילוקים באופן ההמשכה מלמעלה, כמו החילוק בין הארה שבאה בהתלבשות בעולמות לפי ערכם, ובין עצמות אוא"ס שמאיר בעולמות בבחי' מקיף, אבל אינם נעשים כמהות האור.

וכן גילוי המקיף שע"י המצוות – שאין האדם נעשה במדריגה זו, אלא האור רק מסייע שיוכל להתעלות ע"י עבודה (משא"כ אור מקיף שבעולם שאינו פועל ומסייע, כיון שאינו ע"י עבודה כלל).

ויש גם מקיף שנמשך בפנימיות, וכמו בשבת, וכן בתורה, אבל זהו רק לאחרי

תוכן הענינים

הזיכוך, אזי בעת רצון, מאיר בפנימיות גם המקיף שאינו לפי ערכו, משא"כ ללא הזיכוך שנשאר בבחי' מקיף.

וזהו החילוק בין התעוררות לובן העליון שהוא רק בבחי' מקיף, להמשכה האה"ר דאהרן, שבאה לאחרי העבודה והזיכוך.

לא. אה"ר שנמשכת מלמעלה אינה באה אלא לאחרי שלימות העבודה במוח ולב ביגיעה כו', כי:

ההמשכות שלמעלה מהשתלשלות, עם היותן באתעדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת, מ"מ, המשכתן רק לאחרי שלימות העבודה באתעדל"ת. וכמו המשכת שער הנו"ן לאחרי העבודה דספה"ע. והיינו, שלאחרי שלימות העבודה באתעדל"ת שמגעת רק בסדר השתל', אזי נמשך באתעדל"ע מבחי' שלמע' מהשתל'.

וכן בעבודת האדם – שהעבודה במוח ולב היא בכחו (אף שצריך יגיעה רבה מצד ההעלם דנה"ב), אבל התגלות הרצון (שעל זה אין נה"ב מעלים) הוא מלמעלה, ובאה רק לאחרי שלימות העבודה במוח ולב. והו"ע פתחו לי כו' ואני אפתח לכם כפתחו של אולם – אה"ר, ולמעלה יותר – אהבה בתענוגים.

לב. וזהו סדר העבודה בתפלה – תפלה דחול, לברר ולזכך נה"ב (שלכן ירדה הנשמה – לא לתקן את עצמה, אלא לברר הגוף ונה"ב, ולזה ניתנו מספר הימים כו'), ונעשה ע"י האש שלמטה – התבוננות בגדולת הוי' בהתהוות העולמות כו', שפועל הגבהת הנפש ויציאתה מן החומריות; ואח"כ אש שלמעלה – האהבה דנה"א, ע"י ההתבוננות באוא"ס שמופלא ומובדל מהעולמות; ועי"ז בא בשמו"ע לגילוי האה"ר מלמעלה^{טז}.

לג. ובפרטיות: באש שלמעלה גופא יש מה ששייך לנה"ב – ההתבוננות דברכות ק"ש בביטול המלאכים, חיות המרכבה, שזהו שרש נה"ב.

התפעלות המלאכים ברשפי אש – ע"י ההתבוננות שהתהוותן רק מהארה מבחי' מלכות, והמלכות עצמה נשגב ומרומם מהם, וגם ההתבוננות באופן התהוותם ממקורם: יש מאין – שהנברא צריך תמיד אל המקור שמהוה אותו מאין, כמו זיו השמש שצריך תמיד להשמש (דלא כיש מיש שלאחרי הפעולה אינו צריך לכח הפועל), ועל ידו לא ניתוסף מאומה, כי, החיות כלול במקורו במדריגה נעלית יותר, כמו זיו השמש שכלול בשמש (דלא כיש מיש, שהתועלת שבכלי אינה נמצאת בכח הפועל). אלא, שהמשל מזיו השמש הוא רק לענין ביטול הנבראים (שזקוקים להמקור, ועל ידם לא ניתוסף מאומה); אבל אין זה בדומה, כי, זיו השמש הוא מעין השמש, משא"כ הנבראים שאין ערוך להחיות המהוה אותם לגבי מקורו, ועאכו"כ גוף הנברא שהוא יש מאין. ומצד זה ניתוסף עוד יותר בענין הביטול.

וע"י התבוננות בביטול המלאכים, נמשך אור האהבה העליונה גם בנה"ב, שנלקח משם, להיות נעתק מתאוות גשמיים, ולהכלל ברשפי אש לה'.

תוכן הענינים

זוהו אש שלמטה ואש שלמעלה השייך לנה"ב: אש שלמטה – היגיעה בהתבוננות, ואש שלמעלה – המשכת האור מלמעלה מהאהבה דמלאכים (ובבית שני שהי' חסר האש שלמעלה, מ"מ, הקרבן ע"י האש שלמטה, כשר, כי העיקר היא יגיעת האדם).
לד. וכל זה הוא רק ביטול היש.

ועי"ז מגיע להביטול דק"ש – ביטול במציאות, ע"י ההתבוננות בעצמות אוא"ס שלמעלה ממקור לעולמות, שלהבת י"ה דנה"א, אש שלמעלה.

ובאש זה נכלה ונשרף גם נה"ב בביטול במציאות (ונוסף על הברור דתפלה ישנו גם הברור בעבודת כל היום – בכח ובפועל).

לה. וזוהי עבודת ימות החול – ברור נה"ב (כי גם האש דנה"א היא כדי לשרוף ולכלות נה"ב, ולכן באה במורגש).

אבל בשבת הו"ע התפעלות העונג דנה"א מצ"ע להתקשר בהעצמות, וכמו הקטורת – בחד קטירא – במזבח הפנימי שלא הי' בו אש שלמעלה, כיון שאין זה במורגש, קלא פנימא דלא אשתמע (ומ"מ מצוה להביא גחלים ממזבח החיצון, כיון שבאים לזה ע"י העבודה בברור נה"ב דוקא), והו"ע האה"ר שבאה מלמעלה בבחי' עבודת מתנה, לאחר שלימות העבודה בכח עצמו, מי שטרח בע"ש יאכל בשבת.

(ודוגמתו בעבודה דכל יום – אמת וציב ושמו"ע, עבודת נה"א לצורך עליית עצמה, שכר עבודתה).^ז

לו. כשם שבהרצוא, אף שיש התעוררות מלמעלה, הרי זה בא ע"י עבודה בכח עצמו דוקא – כך גם השוב בא ע"י היגיעה דוקא.

ואדרבה, השוב הוא בכח עצמו יותר מהרצוא, כי: בהרצוא, נרגשת בהתבוננות ההתעוררות מלמעלה, משא"כ בהשוב, במשך כל היום, שאינו בקירוב, ה"ז בכח עצמו דוקא. וגם: ההתעוררות על הרצוא הוא מבחי' חיצוניות דאוא"ס, כי הרצוא הוא בבחי' החיצוניות, אבל השוב הוא מבחי' הפנימיות, שזוהי תכלית הכוונה כו'. ובחי' הפנימיות אינו נרגש בנפש אלא עי"ז שנזדכך ומתעלה במדריגתו.

ובאמת, הנה במלאכים, השוב הוא ע"י גילוי אור נעלה יותר, כי הרצוא הוא מצד הארה לבד, והשוב הוא ע"י גילוי עצמות האור. וכן בעבודה – הרצוא הוא ע"י התבוננות, והשוב ע"י ראי' דחכמה, כמו ראיית המלך, שע"ז מתבטל ממציותו. [ויש אופן שע"י הראי' נדבק בהדבר מבלי יכולת להפרד, רצוא. אבל זהו במוח, ובלב הוא שוב, וע"ד החילוק שבין שר לעבד]. אבל, כללות הגילוי אור להיות בבחי' ראי' דחכמה (שעי"ז נעשה השוב) הוא ע"י עבודה ויגיעה דוקא.

ואין זה כמו האה"ר שבאה מלמעלה לאחר שלימות היגיעה, כי, על האה"ר עצמה לא שייך עבודה ויגיעה, משא"כ בראי' דחכמה, שזה גופא בא ע"י היגיעה לקשר דעתו בהעמקה יתירה כו', וכמו היגיעה בענין שכלי עד שפתאום בא גילוי השכל. וי"ל שגם

תוכן הענינים

על הראי' אינו שייך יגיעה, שבאה מלמעלה כמו אה"ר, אבל, באה"ר היגיעה היא בדבר שאינו שייך כלל להגילוי שלאח"ז, משא"כ בראי', העבודה היא בענינים המביאים זאת: השגת השלילה וההפלאה, והתקשרות תמידי כו'.

ומי שלא הגיע לראי' דחכמה, הנה ענין השוב כפשוטו שמתחזק בתומ"צ במשך כל היום – ה"ז (לא מצד רושם התעוררות האהוי"ר) בכח עצמו, מצד הקבעמ"ש שבו, שלכן לא ימצא נוחם לנפשו לולי העסק בתומ"צ.

לז. רצוא – שייך רק בהארה, ויש לו סיבה, כיון שמרגיש את מקורו וכו', משא"כ השוב – שייך נטוע ומושרש בהעצמות, שנתאוה להיות דירה בתחתונים.

וכן הוא בעבודה – שהרצוא בא בסיבת התעוררות מלמעלה, והוא בבחי' האורות והגילויים שבנפש, משא"כ השוב הוא בהנשמה מצ"ע שמושרשת בבחי' העצמות.

וכללות ענין השוב, שפועל שגם הרצוא יהי' במדה ומשקל, ולא בבחי' כלות הנפש – ה"ז מצד הביטול בהנחת עצמותו, שהרי נקל יותר להיות ברצוא, כי, הפשטה נקל יותר מהלבשה (וכמו שהתרת נדרים נעלית יותר, שאינו צריך לפרוש, כיון שביכלתו לברר), וגם הרצוא הוא בטבע הנשמה, ובהרצוא מאיר אור אלקי בגילוי בנפשו; ורק מצד הביטול דהנחת עצמותו בקבעמ"ש נעשה השוב (ובאמת ה"ז מצד התקשרות עצם הנפש בעצמות אוא"ס, אלא שזה נעלם מאד, עד שהקבעמ"ש הוא בכח עצמו דוקא) יי'.

*

לזכות

החתן הרה"ת **מנחם מענדל** שיחי
והכלה מרת **פייגא מעניא** שתחי
לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת
יום הבהיר, י"ד כסלו, ה'תשס"ו

ולזכות

אחיו ואחיותיו
הרה"ת ר' **יוסף יצחק** וזוגתו מרת **נחמה**
בנם ובתם **ארי' זאב** ו**חי' רישא**
דרוקמן

הרה"ת ר' **יונה** וזוגתו מרת **חי' אהובה**
בנותינם ובנם **פרדייל מריאשה**, **רישא רות** ו**צבי**
וילנקין

הרה"ת ר' **מנחם מענדל** וזוגתו מרת **יהודית**
זאיאנץ

נפתלי, **יהודה ארי' זאב**, **רישא רות** ו**חנה מושקא**
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

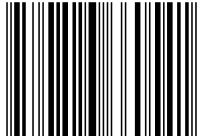

נדפס על ידי ולזכות הוריהם
הרה"ת ר' **אברהם יעקב** וזוגתו מרת **הני' גיטל** שיחיו **שכטר**

טאראנטא, קנדה

ISBN 0-8266-6054-1

9 780826 660541